PIER P. BATTISTELLI

OSPREY BÜYÜK KOMUTANLAR

HEINZ GUDERIAN

ÇEVİRİ BARBAROS UZUNKÖPRÜ

Kronik

YAZAR - PIER PAULO BATTISTELLI

Padua Üniversitesi'nde askerî tarih alanında doktora çalışmasını tamamlayan Pier Paolo Battistelli, İkinci Dünya Savaşı kapsamında Alman ve İtalyan siyaseti üzerine çalışmakta, İtalya'da ve farklı ülkelerde askerî tarih üzerine yazılar ve makaleler kaleme almaktadır. İtalyan Ordusu'nun Tarih Departmanı'na da katkıda bulunan yazar, şu sıralarda *Mihver Devletlerin Savaşı: İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya ve İtalya'nın Askerî İşbirliği, 1939-1943* başlıklı doktora tezini kitap olarak yayımlama hazırlığı içerisindedir.

GÖRSEL TASARIM - ADAM HOOK

Adam Hook grafik tasarım eğitimi alıp 1983'te görsel tasarımcı olarak çalışmaya başladı. Detaylı tarihî kurgulama üzerine uzmanlaşan Hook, Osprey'in Azteklere, Antik Yunanlara, Roma muharebe taktiklerine, 19. yüzyıl Amerika'sına dair bazı konulara ve modern Çin Ordusu'na değinen çok çeşitli çalışmalarını ve "Kaleler" dizisinden bazı kitaplarını görsellerle donattı. Hook'un çalışmaları tüm dünyada sergiler ve yayımlanmış eserlerde boy göstermektedir.

ÇEVİRİ - BARBAROS UZUNKÖPRÜ

2015'te Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nden mezun olan Barbaros Uzunköprü bir süre çevirmen ve editör olarak çalıştıktan sonra Ankara ve Beykent üniversitelerinde öğretim görevlisi olarak ders verdi. Aralarında *SS Teşkilatı: Hitler'in Elit Ordusu, Hitler: Canavarın Ardındaki Adam, Kan Kırmızı Karlar, Savaşta Liderlik, Rommel, Napoléon* ve *Hannibal*'in de bulunduğu bir dizi kitabı dilimize kazandıran çevirmen, Beykent Üniversitesi'nde akademisyen olarak görev yapmakta ve savaş tarihi üzerine çeviri çalışmalarına devam etmektedir.

PIER P. BATTISTELLI

OSPREY **BÜYÜK KOMUTANLAR**

HEINZ GUDERIAN

ÇEVİRİ BARBAROS UZUNKÖPRÜ

Kronik

HEINZ GUDERIAN

—

PIER P. BATTISTELLI

KRONİK KİTAP: 227
Osprey Resimli Tarih Dizisi: 10

YAYIN YÖNETMENİ
Adem Koçal

ÇEVİRİ
Barbaros Uzunköprü

EDİTÖR
Can Uyar

KAPAK TASARIMI
Kutan Ural

MİZANPAJ
Kronik Kitap

KAPAK FOTOĞRAFI RENKLENDİRME
Yiğit Alp Kırık

1. Baskı, Ağustos 2021, İstanbul

ISBN
978-625-7631-34-1

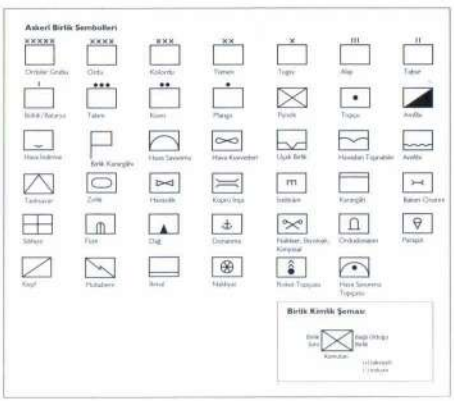
KRONİK KİTAP
Şakayıklı Sk. No:8, Levent
İstanbul - 34330 - Türkiye
Telefon: (0212) 243 13 23
Faks: (0212) 243 13 28
kronik@kronikkitap.com

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 49639

www.kronikkitap.com
kronikkitap

BASKI VE CİLT
Optimum Basım
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1
34295 K. Çekmece / İstanbul
Telefon: (0212) 463 71 25
Matbaa Sertifika No: 41707

YAYIN HAKLARI
2011, Osprey Publishing, part of Bloomsbury Publishing Plc, "Heinz Guderian" özgün adıyla Osprey Publishing tarafından yayınlanan bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları Kronik A.Ş.'ye aittir. Hiçbir şekilde yazılar ve görseller kopya edilemez, taklit edilemez, çoğaltılamaz, yayınlanamaz.

İÇİNDEKİLER

Giriş	4
Gençlik Yılları	5
Askerî Yaşamı	8
Kader Saati	13
Hasım Komutanlar	46
Silahlar Sustuğunda	54
Zihninin Derinliklerinde	55
Cümlelerde Bir Hayat	58
Daha Fazla Kaynak	62
İndeks	64

GİRİŞ

Zırhlı muharebenin gelişiminde oynadığı rol göz önüne alınırsa, Heinz Guderian için "Panzer Generali" namını kullanmak son derece uygun düşmektedir. Alman zırhlı birliklerini kuran, bu birliğe 1939 yılında Polonya'da 1940'ta ise Fransa'da komuta eden kendisidir. Bu açıdan bakıldığında Guderian'ın kariyeri son derece benzersizdir. Tarih boyunca askerî yenilikler gerçekleştirmiş diğer tüm isimlerin aksine Guderian, yeni bir askerî doktrinin gelişmesinde söz sahibi olduğu gibi bu doktrini muharebe alanlarında test ederek son derece başarılı sonuçlar almasını bildi. Bu bakımdan Guderian yalnızca söylediklerinin geçerliliği olan bir teorisyen değil aynı zamanda birinci sınıf bir arazi komutanıdır. Bunun yanında, diğer pek çok efsanevi arazi komutanının aksine nihai mağlubiyetle ve muharebe alanlarında alınan yenilgilerle yolu kesişmedi. Almanların Sovyetler Birliği işgali olan *Barbarossa* Harekâtı en nihayetinde başarısızlıkla sonuçlansa da Guderian bu başarısızlığın müsebbibi olarak görülmeyecekti. Buna ilaveten 2'nci Panzer Ordusu'nun komutanlığından alındığı Aralık 1941 tarihine kadarki arazi komutanlığı kayıtları, kendisinin sahip olduğu komutanlık ve liderlik özelliklerinin üstünlüğünü ortaya koyuyordu. Komutanlıktan alınması ve böylece Alman Ordusu'nun İkinci Dünya Savaşı'ndaki ilk mağlubiyetinin sorumlusu olmaktan kurtulması Guderian'ın şöhretinin artmasını sağladı. Eğer askerî kariyeri burada sona erseydi, hakkında daha farklı efsaneler türeyebilirdi ancak öyle olmadı ve nihayet Guderian aşina olduğu bir pozisyona atandı: Kurmay subaylığa. O noktada Alman ordusundaki diğer kurmay subaylardan bir farkı yoktu.

1'inci Motorize Piyade Alayı'nın komutanı Yarbay Hermann Balck, Juniville'de ele geçirilen bir Fransız sancağını Guderian'a sunuyor. Nouvelle'de çekilen bu fotoğrafın tarihi 11 Haziran 1940'tır. (IWM, MH 10935)

Muharebe alanlarındaki Panzer komutanlığından ziyade kurmay subaylık Guderian'a ilişkin gerçekliğe daha yakındır. O, aslında Alman kurmaylık geleneğinin bir mamulüydü. Prusya askerî elitinin köklü bir üyesiydi ve Birinci Dünya Savaşı'na katıldığında hizmet süresinin büyük kısmını muharebe alanlarından ziyade karargâhlarda geçirmişti. Savaşın ardından ulusal hizmete dönüşüyle birlikte kendini bir kere daha kurmaylar çevresinin içinde buldu. Zırhlı

Birlikler Genel Müfettişi göreviyle başlayan yolculuğu Hitler'e karşı gerçekleştirilen suikast girişiminin ardından Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı noktasına ulaştı.

Guderian'ın getirildiği bu iki pozisyon da bir Alman generali için bir hayli istek uyandıracak mevkilerdi ancak parlayan *yıldızını* uzun süre boyunca parlak tutmak isteyen biri için pek de öyle sayılmazdı. Bilhassa Guderian'ın Doğu Cephesi'nde oynadığı rolün önemini ortaya koymak için meseleyi uzun uzadıya incelemeye gerek bile yoktur. Bununla birlikte Guderian, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda isminin şöhrete kavuşmasını, hak ettiği önemi göremeyen son derece üstün yazma becerisine borçluydu. Savaşın ardından kaleme aldığı *Erinnerungen eines Soldaten* (Bir Askerin Anıları ismiyle Türkçeye kazandırılmıştır) isimli hatıratı tıpkı bir önceki kitabı *Achtung - Panzer!* gibi yazınsal anlamda olağanüstü bir yapıt olduğu gibi 60 yıl sonra bile hâlâ ilgililer ve akademisyenler tarafından okunan, derinlemesine incelenen ve eleştirilen bir çalışmadır.

Nasıl *Achtung - Panzer!* isimli çalışması, kendisini, İkinci Dünya Savaşı'nın öncesinde yenilikçi bir asker olarak sahne ışıklarının altına çektiyse, kaleme aldığı hatıratı da onu kamuoyunun ilgi odağı hâline getirdi ve en nihayetinde bugüne kadar varlığını sürdüren "Panzer Generali" efsanesinin yaratılmasına ön ayak oldu. Bu yapıtlarda, Guderian kendisini başarılı bir şekilde hem savaş öncesi dönemde hem de *Blitzkrieg*'in ilk yıllarında Alman Panzer birliklerinin "babası" olarak yansıtıyordu ancak Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi ve Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı olarak gerçekleştirildiği faaliyetleri ve Hitler'le arasındaki ilişkiyi ikinci plana atıyordu. Bu çalışmalar, Guderian'ın Nazi rejimindeki rolü ve muharebe alanlarındaki başarıları çerçevesinde yapılan tarihsel tartışmaların temelini teşkil ettiği gibi kendisinin olaylara bakış açısını da hâlâ gündemde tutmaktadır.

Guderian'ın, Şövalye Haçı'yla taltif edildiği 27 Ekim 1939 tarihinden sonra çekilen bir fotoğrafı. Kendisi, Polonya seferinin gerçekleştirildiği o tarihlerde XIX. Kolordu'ya komuta ediyordu. (IWM, HU 2410)

GENÇLİK YILLARI

Heinz Wilhelm Guderian 17 Haziran 1888 tarihinde Vistula Nehri'nin kıyısında bulunan ve Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Polonya tarafından ilhak edilen Doğu Prusya kenti Kulm'da dünyaya geldi. Guderian'ın sülalesi (hem anne hem de baba tarafı) toprak sahibi ve asker kökenli insanlardı. Guderian'ın doğduğu tarihte babası Friedrich, Alman Ordusu'nda Üsteğmen rütbesinde bulunuyordu (Daha sonra Piyade Korgenerali olacaktı). Bu durum Heinz ve kardeşi üzerinde bir hayli etkili oldu. Genç Heinz 13 yaşına bastığında subay olmaya karar vermişti bile. Alsace'ın Colmar kentinde bir süre eğitim almasının ardından kardeşi Fritz ile beraber 1 Nisan 1901 tarihinde Baden bölgesindeki Karlsruhe'de bulunan ve müstakbel subayların hazırlık okulu olan askerî okula gitti. 1 Şubat 1903'te Berlin yakınlarındaki Gross-Lichterfelde'de bulunan merkezî askerî okula aktarılan Guderian, Şubat 1907'de mezun olup 28 Şubat 1907'de derhal

Hitler, 5 Eylül 1939 tarihinde Plevno yakınlarında konuşlu bulunan Guderian'ın XIX. Kolordusu'nun (mot.) karargâhına sürpriz bir ziyaret gerçekleştirdi. İkili birlikte önce Graudenz'e, ardından Guderian'ın memleketi Kulm'a gitti. Bu, Hitler'in yıllar sonra bile aklından çıkmayan bir ziyaret oldu. (IWM, HU 75349)

Fahnenjunker (subay adayı) olarak Bitche ve Alsace'da konuşlu 10'uncu Avcı Taburu'na atandı. Tesadüf müdür bilinmez ancak burası, aynı zamanda Heinz'ın babasının da Aralık 1908'e kadar görevli olduğu birlikti. Bu da Heinz'ın kariyerinin ilk dönemleri açısından olumlu bir etki yarattı. 1907 yılının 10 Nisan ve 14 Aralık tarihleri arasında Metz'deki *Kriegsschule*'de (Harp Okulu) aldığı zorunlu eğitimin ardından 27 Ocak 1908'de Teğmen rütbesine kavuştu; kıdem başlangıç tarihi olarak da 22 Haziran 1906 tarihi düşüldü. 1 Ekim 1909'da 10'uncu Avcı Taburu'yla birlikte Goslar'a gönderildi. 3 yıl sonra, yani 1 Ekim 1912'de Coblenz'deki 3'üncü Telgraf Taburu'na aktarıldı. Bu atama ve akabinde 1 Ekim 1913'de Berlin'deki *Kriegsakademie*'ye (Harp Akademisi) gitmesi, Guderian'a teknik bir altyapı sağlayacak ve askerî kariyerini derinden etkileyecekti. 1 Ekim 1913'te bir tabip generalin kızı olan Margarete Goerne ile hayatını birleştirdi. Bu evlilikten iki evlatları oldu. Heinz Gunter 23 Ağustos 1914'te doğarken Kurt ise 17 Eylül 1917'de dünyaya geldi.

Ağustos 1914'te Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte Guderian, Ağustos 1914 3. Funk İstasyonu'nun (büyük radyo istasyonu) komutanı ve 5'inci Süvari Tümeni'nin Kıta Muhabere Subayı olup Batı Cephesi'nde görevlendirildi. Bu görevlerini 4 Ekim tarihine kadar devam ettirecek ve ardından 13. Funk İstasyonu'nun komutasını eline alıp 4'üncü Ordu'nun Kıta Muhabere Subayı olacaktı. 8 Kasım'da Üsteğmen rütbesine terfi etti. Üsteğmen olarak Mayıs 1915'ten Ocak 1916'ya kadar 4'üncü Ordu'nun muhabere-istihbarat kolundan sorumlu yardımcı subay olarak görev yaptı. 27 Ocak 1916 tarihinde aktarıldığı 5'inci Ordu'nun karargâhında da aynı görevi üstlendi. Bu süreçte Verdun'da yaşadığı muharebe tecrübesinin ardından 18 Temmuz'da bir kere daha 4'üncü Ordu'da görevlendirildi. Guderian 15 Kasım 1915'te Yüzbaşı rütbesine terfi etti. 3 Nisan 1917'de Levazım Subayı olduğunda Guderian'ın kariyerinin yönü değişti. İlk olarak 4'üncü Piyade Tümeni'nde, ardından Nisan'dan Mayıs'a kadar 1'inci Ordu'da, Mayıs'tan Haziran'a kadar Aisne Muharebesi esnasında 52'nci İhtiyat Tümeni'nde ve son olarak Haziran'dan Temmuz'a kadar Muhafız Kolordusu'nda görev yaptı. 1917 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında X. İhtiyat Kolordusu'nda İstihbarat Subayı olarak görev yaptı. Akabinde 4'üncü Piyade Tümeni'ne gönderildi ve 11 Ağustos 1917 tarihine kadar burada kaldı. Eylül ayına gelindiğinde 14'üncü Piyade Alayı'nın 2'nci Tabur'una atandı. C Ordusu'nda Harekât Subayı olarak görevlendirileceği 24 Ekim 1917'ye kadar bu görevini sürdürdü. Bu süreçte Sedan'da bulunan kurmaylık kursuna gönderildi. 10 Ocak'tan 8 Şubat 1918 tarihine kadar yaklaşık 1 ay süren bu kursun ardından 27 Şubat 1918'de Kara Kuvvetleri Karargâhı'na gönderildi. XXXVIII. İhtiyat Kolordusu'na Levazım

Subayı olarak gönderileceği 23 Mayıs 1918'e kadar burada bulundu. 20 Eylül'de işgal edilen İtalyan topraklarındaki Alman temsilciliğinde Harekât Subayı olarak görev aldı. Savaşın sona ereceği tarihten 3 gün önceye, yani 8 Kasım 1918 tarihine kadar bu görevde bulundu.

Guderian, Kasım 1918'de hem arazide hem de değiştirme ve ikmal ordusunda kısa süreli görevlerde bulundu. Ardından Doğu Hududu Güvenliği Merkez Dairesi'ne atandı. Bu görev kendisine Berlin'deki Savunma Bakanlığı'nın kapısını aralayacaktı. 1919 yılının Ocak ve Ekim ayları arasında Almanya'nın doğu hududunda bulundu. İlk olarak Breslau ve Barenstein'daki hudut güvenlik karargâhlarında, ardından da Riga'daki "Demir" Tümen'in kurmay grubunda görev aldı. 30 Ekim 1919'da 100.000 personelden müteşekkil *Reichswehr* ordusunun 4.000 kişilik subay sınıfına kabul edildi. İlk olarak 10'uncu *Reichswehr* Tugayı'na atanan Guderian 16 Ocak 1920'de 10'uncu Avcı Taburu'nun 3'üncü Bölük'üne atandı. Bu birliği, 1920-21 yıllarında Almanya'nın merkezinde ve batısında gerçekleşen protesto ve ayaklanmaları bastırma sürecinde sevk ve idare etti. Mayıs 1920 ile Ocak 1922 tarihleri arasında 20'nci *Reichswehr* Piyade Alayı'nda ve 17'nci Piyade Alayı'nın 3'üncü Bölük'ünde bölük komutanı olarak görev yaptı. 16 Ocak 1922'de Münih'te bulunan 7'nci (Bavyera) Motorlu Ulaştırma Taburu'na atandı. 1 Nisan 1922'de Berlin'deki *Reich* Savunma Bakanlığı bünyesinde bulunan Motorlu Ulaştırma Birlikleri Dairesi'ne atanmadan önce bu görevde bir miktar tecrübe edinmiş oldu.

Bu daire ordunun motorizasyon kabiliyetinin incelenmesi ve geliştirilmesinden sorumluydu. Ancak o tarihlerde zırhlı muharebenin geliştirilmesi Versay Antlaşması gereği yasaklanmış olduğu için bu çalışmalar daha ziyade birliklerin ve ikmal malzemelerinin motorlu araçlarla taşınması çerçevesinde gerçekleştiriliyordu. Guderian o tarihlerde her ne kadar tıpkı diğer pek çok subay gibi motorizasyon alanında son derece yetersiz bilgi ve beceriye sahip olsa da bir kurmay subay olarak harekât, levazım ve muhabere/istihbarat alanlarındaki tecrübelerinden dolayı bulunduğu mevkiye kusursuz bir şekilde uyum sağladı. Guderian 1 Ekim 1924'e kadar *Reich* Savunma Bakanlığı'nda görev yaptı. Bu tarihte Stettin'deki 2'nci Tümen'e eğitmen olarak atandı. 1 Ekim 1927'de bir kez daha bakanlığa gönderildi ve bu kez harekât dairesinin ulaştırma biriminde görev aldı. 1 Şubat 1927'de Binbaşı rütbesine terfi eden Guderian 1 Ekim 1928'e kadar bakanlıktaki görevini sürdürdü. Ardından tank taktiklerini öğretmek üzere Berlin'deki Motorlu Ulaştırma Eğitim Birimi'ne gönderildi. 1 Şubat 1930'da mevcut görevinden ve bakanlıktan ayrılıp Yarbay rütbesine terfi ettikten sonra 3'üncü Motorlu Ulaştırma Taburu'nun başına geçti. Guderian, 1 Ekim 1931'de bir kere daha bakanlığa döndü. Bu kez Motorlu Ulaştırma Birlikleri Müfettişi olan Oswald Lutz'un kurmay başkanı olarak görev yapacaktı.

Guderian gülümseyerek poz veriyor. Her ne kadar fotoğraflarda ve kısa tanıtım videolarında güleç bir profil çizse de aslında Guderian sakin ve güler yüzlü biri olmaktan çok uzaktı. Gelgitli ruh hâli ve öfke patlamaları yüzünden kendisine "Heinz Brausewetter" lakabı takılacaktı. Bir diğer deyişle, "Fırtına Heinz". (IWM, MH 9404)

ASKERÎ YAŞAMI

Motorlu Ulaştırma Birlikleri Müfettişliği dairesinin değişimi, bu birimin görevlerinin ne şekilde değiştiğini de gözler önüne sermektedir. Nisan 1931'de bu mevkiye atanan Lutz ilk başlarda yalnızca bir müfettişse de Motorlu Ulaştırma Birlikleri Komutanlığı'nın kurulmasıyla birlikte 1 Temmuz 1934'de motorlu birliklerin komutanlığına atandı. 15 Ekim 1935'te Almanya'nın *yeniden silahlanma seferberliğinin*[1] başlamasıyla birlikte Lutz, Muharebe Motorlu Ulaştırma Birlikleri ve Ordu Motorizasyonu Müfettişi olarak atanıp Panzer Korgenerali rütbesine terfi etti. Panzer birliklerinin ilk komutanı olan Lutz, bu görevini 15 Şubat 1936 tarihine kadar sürdürecekti. 1 Temmuz 1934'e kadar müfettişliğin Kurmay Başkanı olarak görev yapan Guderian ise –1 Ekim 1933'te Albay rütbesine terfi etmişti– bu tarihten 15 Ekim 1935'e kadar Motorlu Ulaştırma Birlikleri Komutanlığı'nın Kurmay Başkanlığı'nı yaptı. Bu tarihte ise Wurzburg'da yeni teşkil edilen 2'nci Panzer Tümeni'nin komutanlığına atandı. 1 Ağustos 1936'da Tuğgeneral ve 10 Şubat'ta, yani bir yıl bile geçmeden Tümgeneral olan Guderian, 4 Şubat 1938'de Panzer birliklerinin komutanlığını Lutz'dan devraldı. Böylelikle 1 Nisan tarihinde XVI. Kolordu'nun (ordunun ilk Panzer kolordusu) kontrolünü de eline almış oldu. 24 Kasım 1938'den, yani Panzer Korgenerali rütbesine terfi ettiği tarihin ertesi gününden itibaren tüm zırhlı ve motorize birlikleri kapsayan *Schnelle Truppen*'in (Hızlı Birlikler) Komutanı sıfatını taşımaya başladı.

Mevkilerin ve atamaların bu denli değişmesi Panzer birliklerinin kâğıt üzerindeki basit bir fikirden konuşlandırılabilir bir muharebe birliğine ne kadar hızlı bir şekilde dönüştüğü de gözler önüne seriyor. Lutz'un Motorlu Ulaştırma Birlikleri'nin komutanı olarak atanmasının ardından 1 Ekim 1934'te iki Panzer alayından müteşekkil 1'inci Panzer Tugayı Almanya'da gizlice teşkil edildi. Bu birlik ilk aşamada daha ziyade kâğıt üstünde var olan bir birlikti. Bir yıl sonra, yani 15 Ekim 1935'te (Panzer birliğinin resmi kuruluş tarihi) her birinde bir Panzer alayı bulunan ilk üç Panzer tümeni meydana getirildi. Bu aşamada Panzer birliklerinin komutanı yalnızca tanklardan sorumluyken Hızlı Birliklerin Komutanı, Panzer tümenlerini teşkil eden tüm birliklerin sorumluluğunu elinde bulunduruyordu. Bunun içinde motorize piyade birlikleri, toplar, tanksavar, keşif ve hatta süvari birlikleriyle okullar ve ikmal birlikleri bulunuyordu. XVI. Kolordu'nun kurulması da Panzer birlikleri/Hızlı Birlikler komutanının sorumluluklarına bir yenisini ekledi. Her iki mevkiyi de elinde bulunduran ve ilk başlarda daha ziyade teorik eğitim ve birlik organizasyonuna yoğunlaşan Guderian'a bir süre sonra yeni teşkil edilen bu üç Panzer tümeninin doğrudan operasyonel komutası teslim edildi. Bu

Brest-Litovsk şehrinin Sovyetler Birliği'ne tesliminin şerefine 22 Eylül 1939'da bir geçit töreni düzenlendi. Guderian'ın sağında duran kişi 20'nci Piyade Tümeni'nin (mot.) komutanı General Viktorin, solundaki kişi ise Sovyet Generali Krivoşayn'dır. (IWM, HU 85899)

1 Almanya'nın Versay Antlaşması'nı resmi olarak tanımadığı, ordusunu yeniden kurduğu sürecin başlangıcı. (Ç.N.)

tümenler daha sonra "Motorize" Kolordu ismiyle yeniden teşkil edilecekti.

Panzer birlikleri, ilk sınavına 10 Mart 1938 tarihinde tabi tutuldu. Avusturya'nın ilhakı[2] esnasında 2'nci Panzer Tümeni, XVI. Kolordu'nun komutası altında Alman birliklerinin öncü unsurunu oluşturdu. Guderian tarafından komuta edilen 2'nci Panzer Tümeni arızalar ve kazalardan dolayı 30 tank kaybetmesine rağmen 2 gün içinde 690 km'lik bir mesafe kat ederek beklenenden çok daha büyük bir başarı elde etti. Guderian, 2 Ekim 1938'de Südetler bölgesinin kansız bir şekilde ele geçirilmesi sürecinde[3] de birliğinin başındaydı ancak bu kez daha yavaş hareket etmeyi tercih etti. Polonya seferi için Alman Ordusu'nda ilan edilen seferberlikten sonra Guderian 26 Ağustos 1939'da hem Hızlı Birlikler'in hem de XVI. Kolordu'nun komutanlığından ayrılarak yeni kurulan ve bir Panzer, iki de motorize piyade tümeninden meydana gelen XIX. Kolordu'nun (mot.) komutasını üstlendi. Guderian'ın sevk ve idaresi altındaki kolordu Eylül ayının sonuna kadar Polonya seferinde görev aldı ve akabinde istirahat ve yenilenme amacıyla Almanya'ya çekildi. Polonya seferindeki hizmetlerinden dolayı Guderian 27 Ekim 1939 tarihinde Şövalye Haçı'yla taltif edildi. Böylece Birinci Dünya Savaşı'nda almış olduğu 1. ve 2. Sınıf Demir Haç nişanlarını bir üst kademeye yükseltmiş oldu.

Guderian'ın Ardenler'den ilerleyen XIX. Kolordu'sunun (mot.) öncü kuvveti 1'inci Panzer Tümeni 12 Mayıs 1940'ta, saat 08.00'i gösterirken Sedan'dan önceki son Belçika yerleşimi olan Bouillon'u ele geçirdi. Sedan da birkaç gün içinde ele geçirilecekti ve ardından Guderian'ın karargâhı buraya kurulacaktı. Guderian fotoğrafın çekildiği anda emir subayı Yarbay Riebel ile birlikte Semois Nehri üzerine köprünün kuruluşunu izliyor. (IWM, MH 9405)

XIX. Kolordu (mot.) Şubat 1940'ta yeniden teşkil edildi. Artık üç Panzer tümeninden meydana gelen kolordu bundan böyle *"von Kleist"* Panzer Grubu'nun bünyesinde hizmet verecek ve diğer iki Panzer tümenini bünyesinde bulunduran Hermann Hoth'un XV. Kolordusu'yla birlikte hareket edecekti. Böylelikle *"von Kleist"* Panzer Grubu, dört hafif tümenin Panzer tümenine dönüştürülmesi ve yeni teşkil edilen bir tümenin daha eklenmesiyle 10 tümene ulaşan Alman Panzer kuvvetlerinin yarısını kontrol etmekteydi. Her ne kadar en tecrübeli komutan vasfına sahip olmasa da Guderian'a batı seferinin en önemli görevi verildi. Sedan'da Meuse Nehri'ni geçecek, bir köprübaşı tutacak ve Manş Denizi'ne doğru batı istikametine ilerleyecekti. 10 Mayıs 1940'ta Ardenler'den hızla ilerleyen Guderian'ın XIX. Kolordu'su (mot.) ayın 13'ünde Meuse'da bir köprübaşı tutmayı başardı. İki gün sonra ise Manş Denizi'ne doğru ilerleyişe geçip 20 Mayıs'ta hedefine ulaştı. Dunkirk Cebi'nde kısa süreli çarpışmalar yaşayan XIX. Kolordu (mot.) daha sonra cephe hattından çekildi ve Fransa seferinin ikinci aşaması olan *Fall Rot* (Kırmızı Durum) için yeniden düzenlenmeye başladı. 1 Haziran 1940'ta *"Guderian"* Panzer Grubu ismini alarak büyütülen birlik artık XXXIX. ve XXXXI. Kolordu'yu (mot.) bünyesinde bulunduruyordu. Guderian'ın emrinde şu aşamada dört Panzer, iki de motorize piyade tümeni vardı. 9 Haziran 1940'ta Weygand Hattı'na (Aisne ve Somme nehirleri boyunca uzanan Fransız savunma hattı) taarruza geçen Guderian

2 Almanya ve Avusturya'nın kansız bir şekilde birleştiği siyasi olay. Bu birleşme seçim kisvesi altında olduysa da Nazi rejiminin süreç öncesi ve süreç boyunca Avusturya'yı ciddi şekilde baskı altına aldığı ve ordusuyla gövde gösterisi yaptığı bilinmektedir. (Ç.N.)

3 Çekoslovakya'ya ait Südetler bölgesinin Münih Antlaşması uyarınca, Fransa, Birleşik Krallık ve İtalya'nın onayıyla Almanya'ya bırakıldığı siyasi olay. (Ç.N.)

Guderian'ın Mayıs-Haziran 1940 tarihleri arasında Batı seferi sürecindeyken SdKfz 251/6 model yarı tırtıllı komuta aracının içinde çekilen bilindik bir fotoğrafı. Araç, XIX. Kolordu (mot.) karargâhına bağlı 80'inci Motorize Muhabere Müfrezesi'ne aitti. Bu müfreze ilk başta iki takımdan oluşuyorsa da 1939'un sonuna doğru dört takım kuvvetine yükseltildi. Akabinde 2'nci Panzer Grubu'na bağlanan birlik, Aralık 1940 tarihinde alay büyüklüğüne ulaştı. (IWM, MH 29100)

hızlı bir şekilde ilerleyip 17 Haziran'da İsviçre sınırına ulaştı. Şu aşamada üç Fransız ordusunun geri kalan unsurlarını ve Majino Hattı'nı kuşatmış bulunuyordu. 22 Haziran'da Fransa ve Almanya arasında ateşkes antlaşması imzalandı; ayın sonunda "*Guderian*" Panzer Grubu dağıtıldı ve kıtalar eski birliklerine geri döndü. Heinz Guderian 19 Temmuz 1940'ta Batı'daki Alman zaferinin ardından pek çok asker gibi terfi etti ve Orgeneral rütbesine yükseltildi.

Guderian sonraki birkaç ay boyunca emri altındaki birliği yeniden teşkil edip Fransa seferinden dersler çıkarmakla meşgul oldu. 16 Kasım 1940'ta XIX. Kolordu (mot.) büyütülüp bir kere daha ve bu kez kalıcı olarak yeniden adlandırıldı. Guderian, yeni kurulan ve 22 Haziran 1940 tarihli Sovyet seferine katılması planlanan dört Panzer grubundan biri olan 2'nci Panzer Grubu'nun komutanlığına atandı. Hoth'un 3'üncü Panzer Grubu'yla birlikte Merkez Ordular Grubu'na dahil edilen 2'nci Panzer Grubu, *Barbarossa* Harekâtı'nın ilk aşamalarında üç kolordudan meydana geliyordu. Bu kolorduların bünyesinde toplamda beş Panzer tümeni, üç motorize piyade tümeni (bunlardan biri *Waffen-SS* tümeniydi), bir süvari tümeni ve içlerinde "*Grossdeutschland*" Piyade Alayı ile "*Hermann Goring*" Uçaksavar Alayı'nın da bulunduğu özel birlikler yer alıyordu. 2'nci Panzer Grubu, 22 Haziran'da Sovyet kuvvetlerine karşı taarruza geçerek Bug Nehri'nin diğer tarafında bir köprübaşı tutmayı başardı. Altı gün sonra birliğin öncü unsurları Pripet bataklık bölgesinden geçerek bu kez Berezina Nehri'nde bir köprübaşı teşkil etti. Buradan tekrar harekete geçen Panzer Grubu, Dinyeper Nehri'ne ilerleyip 10-11 Temmuz'da kendini karşı tarafa attı. Bu süreçte 2'nci ve 3'üncü Panzer Grupları, Minsk kuşatmasını tamamlayarak 300.000 Sovyet askerini esir almıştı. Bir sonraki hedef Smolensk'ti. Bu bölge de Ağustos'un başlarında ele geçirildi. Muharebenin bitiminden hemen önce Guderian'ın komutasındaki 2'nci Panzer Grubu büyütülerek "*Guderian*" Ordu Grubu ismini aldı. Birlik, geçici olarak yapılan bu değişiklikten sonra 3 Ağustos'ta eski statüsüne geri döndürülecekti. Smolensk'teki muharebenin ardından 3.200 tank ve 3.000'den fazla topun yanında 300.000 Rus askeri daha esir alındı. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak 17 Temmuz 1941'de Guderian'ın Şövalye Haçı'na Meşe Yaprakları eklendi.

Guderian'ın kuvvetleri Desna Nehri'ne ulaştığında Sovyetler Birliği'nin başkenti Moskova, 300 km'den daha yakın bir mesafede bulunuyordu. Bu da şehrin en azından teoride 2'nci Panzer Grubu'nun avucunun içinde olduğu anlamına geliyordu. Zira birlik, bir buçuk ay gibi bir sürede Sovyet topraklarında 650 km'den fazla bir mesafe kat etmişti. Gelgelelim 2'nci Panzer Grubu 22-23 Ağustos 1941 tarihinde Hitler'in verdiği bir emirle güneye yönlendirilip 1'inci Panzer Grubu'na katılarak Kiev'deki devasa kuşatmayı tamamlamakla görevlendirildi. Güney istikametinde kat edilen 320 km'lik mesafenin ardından 2'nci Panzer Grubu'nun öncü unsurları Lokhvitsa'da 1'inci Panzer Grubu'yla temas sağladı ve Alman birlikleri müştereken kuşatmayı tamamladı. Dört Sovyet ordusu kuşatıldı ve sadece Kiev'de vuku bulan muharebe Sovyet

kuvvetlerine 660.000 asker, 880 tank ve 3.700 topa mal oldu. Ne Guderian'ın ne de 5 Ekim 1941 tarihinde Panzer Grubu'ndan Panzer Ordusu'na yükseltilecek olan birliğinin dinlenmek ve yenilenmek için vakti vardı. 30 Eylül'de Moskova'yı ele geçirmek için girişilen *Tayfun* Harekâtı başladı. Harekât Guderian'ın kuvvetleri için bir hayli iyi başladı. 3 Ekim'de Orel'e ulaşıp 7 Eylül'de Bryansk kuşatmasını tamamladılar. Bu harekâtta bir kere daha 660.000 asker, 1.200 tank ve 5.000'den fazla top ele geçirildi. İkmal malzemelerinin yetersizliği, kötü hava şartları ve giderek sertleşen Sovyet direnişi nedeniyle Ekim ayının ortalarında harekâta ara verildi. Guderian'ın ilerleyişi 27 Ekim'de bir kere daha başladı ancak bu kez birlikler çok daha yavaş ilerliyordu. 29 Ekim'de Tula'ya gerçekleştirilen sürpriz taarruz sonuç vermedi ancak Guderian'ın kuvvetleri Kasım ayının ortalarında hâlâ şehrin çevresinde konuşlu vaziyetteydi ve Sovyet karşı taarruzlarını savuşturmakla meşguldü. 2'nci Panzer Ordusu, 18 Kasım'da Tula'nın doğu kesimine nihai taarruzunu başlatıp karşı taarruzlara ve çetin direnişe rağmen Don Nehri'ne kadar ilerlemeyi başardı. Gelgelelim 2-4 Aralık tarihlerinde Tula'nın tamamını ele geçirme teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlandı. Bu, Moskova taarruzunun da başarısızlığa uğradığı anlamına geliyordu. Sovyet kuvvetlerinin Doğu Cephesi'ndeki büyük karşı taarruzunun başlamasından hemen önce 4-5 Ekim 1941 tarihinde Guderian 2'nci Panzer Ordusu'nu inisiyatif kullanmak suretiyle savunma pozisyonuna geçirdi ve birliğini en ileri mevzilerden, yani en fazla tehdit altında olabilecekleri noktalardan geri çekti.

Heinz Guderian'ın *Barbarossa* Harekâtı esnasında çekilmiş bir fotoğrafı. 19 Temmuz 1940 tarihinde Orgeneral rütbesine terfi eden Guderian, kendisine 17 Temmuz 1941'de verilen Meşe Yaprağı ilaveli Şövalye Haçı'nı takarken görülüyor. Bu dönem, Guderian'ın kariyerinin zirvesiydi. (IWM, AP 30928)

Guderian, Sovyet karşı taarruzunun yalnızca ilk safhasında bulundu. Karşı karşıya kaldığı kritik durumun ardından oynak bir savunma stratejisi izleyip ileri mevzilerden geri çekildi. Bu hamlesi Hitler'in hiç hoşuna gitmedi ve Guderian 26 Aralık 1941 tarihinde 2'nci Panzer Ordusu'nun komutanlığından alındı. İhtiyata çekilen Guderian'ın kariyeri sonraki aylar boyunca neredeyse dibi gördü. Doğu Cephesi ve Kuzey Afrika'daki gelişmelerden dolayı aktif göreve çağırılmayan Guderian 16 Ocak 1942'de Berlin'de konuşlu olan ihtiyat kolordusun kurmay heyetine atandı. Ne var ki Alman Ordusu'nun Stalingrad'da yaşadığı felâketin ardından bir kez daha akıllara geldi ancak hâlâ arazi komutanı olarak düşünülmüyordu. Nihayet 28 Şubat 1943 tarihinde Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi olarak atandı. Her ne kadar 1935 yılındaki görevine geri dönmüş gibi görünse de aslında durum çok daha farklıydı. Şu aşamada Panzer birlikleri son derece kötü durumda olduğundan genel bir düzenlemeye ihtiyaç vardı. Bu sebeple Guderian neredeyse eşi benzeri görülmemiş yetkilerle donatılarak göreve başladı. Karşı çıktığı Temmuz 1943 tarihli Kursk taarruzuna katılmayan Guderian'ın asıl görevi 1943'ün ikinci yarısı ve 1944'ün ilk yarısı boyunca Batı'daki Müttefik kuvvetlerine karşı kullanılması planlanan Panzer birliklerinin genel olarak yeniden düzenlenmesiydi. Guderian, 20 Temmuz 1944 tarihinde Hitler'e karşı yapılan suikast girişiminden çok kısa bir süre sonra Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı oldu. Böylelikle bir yandan Panzer

Guderian ve kurmay heyeti *Tayfun* Harekâtı'nın başlangıç aşamasını gözlemliyor. Moskova'nın zaptının hedeflendiği harekât 30 Eylül 1941'de, saat 06.35'te başladı. Yaklaşık iki ay sonra Sovyet kuvvetleri karşı taarruza kalkacak ve nihayetinde Guderian görevinden alınacaktı. (IWM, MH 9239)

Birlikleri Genel Müfettişliği görevini yürütürken bir yandan da Doğu Cephesi'nde gerçekleşen savaşın idaresine doğrudan katılan bir aktör hâline geldi.

Yeni görevine başlayan Guderian, Doğu'daki Alman Ordusu'nun en karanlık saatlerini idare etmek zorundaydı. 22 Haziran 1944 tarihinde başlayan Sovyet taarruzu Merkez Ordular Gurubu'nun imhasıyla sonuçlandı. 25 Ağustos'ta Romanya'nın, 9 Eylül 1944'te ise Bulgaristan'ın teslim olması ve taraf değiştirmesiyle Sovyet kuvvetleri Balkanlar'a akmaya başladı. 1944 yılının sonlarına doğru ise Kızıl Ordu Doğu Prusya'dan Alman sınırına doğru baskı yapıyor, Varşova ve Budapeşte'nin kapılarını zorluyor ve doğrudan *Reich*'ın kalbini tehdit ediyordu. "Guderian'ın Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı görevi, Ardenler'deki Müttefik kuvvetlerini rahatlatmak için başlatılan 17 Ocak 1945 tarihli Kızıl Ordu taarruzunun ardından sona erdi. 16-20 Şubat tarihlerinde gerçekleştirilen ve akamete uğrayan Alman karşı taarruzunun ardından Sovyet kuvvetleri 28 Mart 1945'te bir taarruz daha gerçekleştirip Pomeranya ile Doğu Prusya topraklarını ele geçirdi. Hitler'le yaşadığı bir tartışmanın ardından azledilen Guderian fiilen görevden ayrılmış oldu. Hâlâ Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi sıfatını taşıyorsa da bu tartışmanın ardından Tyrol'daki kurmay heyetine katıldı ve nihayet 10 Mayıs 1945'te Amerikan kuvvetlerine teslim oldu. 16 Haziran 1948'de özgürlüğüne kavuşan ve ardından karısıyla birlikte Allgaii'deki Schwangau'ya taşınan Heinz Wilhelm Guderian 14 Mayıs 1954'te hayata gözlerini yumdu. Naaşı çok sevdiği Goslar'a defnedildi.

Başarılı Bir Yazar

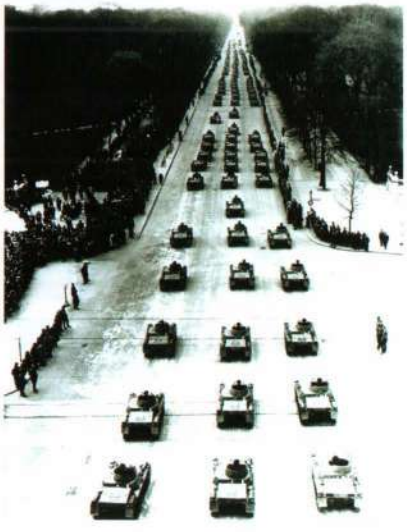
Guderian'ın kariyerine mercek tutulurken, Panzer birliklerinin "babası" olduğu yönündeki efsaneyle bir hayli yakından ilişkili olan yazarlık kariyerindeki başarısı, çoğu zaman gözden kaçırılır. Guderian, General Lutz'un tavsiyesinin ardından 1936-37 kışında yazdığı ilk kitap olan "*Achtung - Panzer!*"de tank birliklerinin evrimini, tankların uyguladığı taktikleri ve operasyonel kapasitelerini analiz ediyordu. Konuyla ilgili yazılmış diğer kitapların aksine Guderian'ın kitabı çok fazla sayıda basılıp dağıtıldı ve Alman halkı arasında olduğu kadar yurt dışında da bir hayli bilinir hâle geldi. Her ne kadar Guderian'a tanınırlık kazandıran çalışma 1943 yılında "*Die Panzerwaffe*" ismiyle yeniden yayımlanan bu çalışma olsa da, kendisinin en ünlü eseri 1950 yılında Almanya'da "*Bir Askerin Anıları*" ismiyle yayımlanan hatıralarıdır. İngilizceye "*Panzer Leader*" ismiyle tercüme edilip Birleşik Krallık ve ABD'de 1952 yılında raflardaki yerini alan çalışma, Alman generallerin yazdığı hatıratlar arasında en fazla okunan hatırat konumuna yükseldi. Çok geçmeden de farklı dillere tercüme edilip Brezilya, Arjantin, Fransa, İspanya, Finlandiya, Yugoslavya, Polonya, Sovyetler Birliği ve Çin gibi ülkelerde yayımlandı. 1970'lere gelindiğinde tüm dünyada 180.000'nden fazla satan "*Bir Askerin Anıları*" 2003 yılında yalnızca Almanya'da 18'inci baskıya ulaştı.

KADER SAATİ

Panzer Birliklerinin "Babası"

Şunu belirtmek gerekir ki Guderian'ın Panzer birliklerinin "babası" olarak nam salması tarih yazımının son elli yılda geçirdiği evrimin doğrudan sonucudur. Guderian'ın 1950 yılında basılıp iki yıl sonra İngilizceye tercüme edilen anıları o dönemde Alman kaynaklarına erişilemediği için Alman zırhlı birliklerinin kuruluşuna ve gelişimine ilişkin tek kaynaktı. 1935 yılına kadar Alman zırhlı birliklerinin kuruluşuna dair faaliyetlerin büyük bir çoğunluğunun gizli şekilde yürütüldüğünü de göz önünde bulundurmak gerekir. Bu da söz konusu döneme ilişkin Panzer Birlikleri'yle ilgili çok az bilgiye sahip olmamıza neden olmaktadır. Dolayısıyla Guderian'ın anılarının Panzer Birlikleri'nin gelişimine ilişkin temel kaynak olarak alınması, bu birliklerin "babası" olduğu hususundaki efsaneyi bir hayli körükledi. Kişisel hatıralar ve anımsamalardan oluşup Guderian'ın kaçınılmaz bir şekilde kendini merkeze koyduğu bu çalışma (Guderian, hatıralarında Panzer Birlikleri'nin ilk dönemlerinde oynadığı rolü abartmıştır) tarihî bir kaynak hâline geldi ancak gerçek kayıtların ortaya çıkması ve incelenmesi neticesinde Guderian efsanesi ve Alman zırhlı birliklerin kuruluşunda öncü rol oynadığına ilişkin iddialar tarihçiler tarafından eleştirilmeye başlandı.

Ocak 1922'de Binbaşı Lutz tarafından komuta edilen Motorlu Ulaştırma Taburu'na atandığında (Nisan ayında da Motorlu Ulaştırma Birlikleri Taburu'na atanacaktı) Guderian'ın motorizasyona ya da zırhlı muharebeye dair teknik bir eğitimi ya da bilgisi yoktu. Öte yandan *Reichswehr*'deki diğer subaylar söz konusu meselenin teknik kısmına hâkim olup uygulamada yeterliydiler. 1918'de bir tank birliğinde görev yapmış olan Teğmen Ernst Volckheim 1923'te Motorlu Ulaştırma Birlikleri Taburu'na atanıp 2 yıl sonra Doberitz'deki piyade okulunda zırhlı ve motorize taktikler eğitmeni oldu. 1923 ve 1924 yıllarında zırhlı muharebeye dair *Die deutsche Kampfwagen in Weltkrieg* ve *Der Kampfwagen in der heutigen Kriegfuhrung* ("Cihan Harbi'nde Alman Muharebe Tankları" ve "Modern Savaşta Tanklar") isminde iki kitap yayımladı. Buna ilaveten yarı resmi ordu bülteni *Militar-Wochenblatt*'ta (Haftalık Askerî Mecmua) iki düzine makale yazdı. Öte yandan Guderian daha fazla tecrübeye sahip olmasına rağmen doğrudan kendi ismiyle 5 ya da 6 kadar makale yazmış bulunuyordu. İlerleyen zamanlarda Binbaşı von Brauchitsch (kendisi daha sonra ordu başkomutanı olacaktı) Guderian'a motorize birlikler ve hava desteğinin işbirliğini temel alan bir harp tatbikatını idare etme görevi verdi. Bunun ardından 2'nci Piyade Tümeni'nin kurmay heyetine taktik ve harp tarihi dersleri vermesi ise üstlerinin Guderian'ın becerilerine güvendiğini göstermekteydi. Özellikle de o dönemdeki komutanının bu alanın öncülerinden olan Motorlu Ulaştırma Birlikleri eski müfettişi General Erich von Tschischwitz

Guderian, 1934'ün başlarında Panzer I tanklarından oluşan yeni bir Panzer birliğiyle Hitler'in huzurunda bir geçit töreni gerçekleştiriyor. Hitler'in o anlarda "İşte benim de istediğim tam olarak buydu" dediği söylenir. Çok geçmeden, 15 Ekim 1935'te ilk üç Panzer tümeni teşkil edilmişti. (Carlo Pecchi)

Versay Antlaşması'nın getirdiği sınırlamalardan dolayı zırhlı muharebe araçları üretemeyen Almanya, çareyi her türlü aracın üstüne yerleştirilebilecek "Attrappe"lerde, bir diğer deyişle tank şeklindeki ahşap yapılarda buldu. Fotoğrafta dikkat çeken bir diğer detay da askerî üniformalarla iş kıyafetlerinin birlikte kullanılmasıdır. (Nik Cornish, WH 999)

olması da önemli bir detaydır. Tüm bunlara rağmen Guderian'ın gerçek bir tankı idare ettiği ilk tarih 1929'du. İsveç'e düzenledikleri bir askerî seyahat sırasında yaşadığı bu tecrübe önemlidir; zira öğrenme tutkusu ve meseleye dair doğuştan gelen içgüdüsü üstlerinin dikkatini çekti ve kariyeri bu yolda başarılı bir şekilde ilerlemeye başladı. Berlin'deki Motorlu Ulaştırma Eğitim Dairesi'ne atandıktan sonra Spandau'daki 9'uncu Piyade Alayı'nın 3'üncü Taburu ile gerçekleştirdiği bir dizi başarılı manevra da Guderian'ın kariyerine olumlu etki yaptı. "Attrappe" ya da bir diğer deyişle arabaların ve motosikletlerin üzerine yerleştirilen ahşaptan tank şekilleri ile manevralar ve talimler icra edildi. Panzerlerin münferit olarak hareketleri ile takım, bölük yahut tabur kuvvetindeki konuşlandırılmaları incelendi.

Ekim 1926'da tanklara ve motorizasyona son derece ilgili biri olan Albay Alfred von Vollard Bockelberg, Motorlu Ulaştırma Birlikleri Müfettişi olarak atandı ve o zamanlar resmî olarak "tarım traktörleri" olarak adlandırılan Panzer I ve II, 1932-33 yıllarında Ordu Silah Dairesi Başkanı sıfatıyla onun sorumluluğunda geliştirildi. Bockelberg'in kurmay subaylığını yapan Albay Oswald Lutz ise bu görevi Bockelberg'in halefi olan General Otto von Stülpnagel için de sürdürecekti. Tank muharebelerine pek de ilgisi olmayan Stülpnager, Guderian'ın çalışmalarını duyduktan sonra alay kuvvetinin üzerindeki birlikler için teorik çalışmaları yasakladı. Çünkü kendisi Panzer tümenlerinin bir ütopya olduğunu düşünüyordu. Ne var ki 1929 yılının güz mevsiminde Lutz, Guderian'la bir kere daha irtibata geçerek ondan Motorlu Ulaştırma Taburu'nun komutasını üstlenmesini istedi. 1 Nisan 1931 tarihinde ise Stülpnagel'in yerine müfetiş olarak atanınca, Guderian'dan kendisinin kurmay başkanı olmasını istedi. 1 Ekim tarihine kadar sürdüreceği görevde Guderian'ın Lutz ile arasında nasıl bir ilişki olduğunu tanımlamak ve anlamak bir hayli güçtür (Şu da ilave edilmelidir ki Guderian, *Achtung - Panzer!* isimli çalışmasını Lutz'un tavsiyesi üzerine yazmıştır.) çünkü Guderian, anılarında "akıl hocası" olarak tanımlayacağı birine pek de yer vermedi. Ancak hiç şüphesiz aralarında başarılı bir işbirliği vardı ve bu işbirliği Hitler'in iktidara yükselme ve Almanya'nın yeniden silahlanma seferberliğine giriştiği kritik yıllara değin başarılı bir şekilde devam etti. Motorlu Ulaştırma Birlikleri Komutanlığı bünyesinde bilhassa Walther Nehring ve Hermann Breith gibi becerikli ve meşhur Panzer subaylarının var olduğu göz önüne alınırsa bu dönemde kimin ne yaptığına dair net bir şey söyleyebilmek oldukça güçtür. Ancak şu kesin olarak söylenebilir ki Panzer birlikleri arasında kullanılan son derece etkili iletişim sistemini geliştiren kişi eski bir muhabere subayı olan Guderian'dı.

Her ne kadar birtakım becerilere, potansiyele, liderlik özelliklerine ve öğrenme arzusuna sahip olsa da Guderian'ın Panzerlerin geliştirilmesi

konusunda ilk ya da en öncü kişi olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Öte yandan Panzer Birlikleri'nin geliştirildiği kritik süreçte son derece önemli bir rol oynadığını da belirtmek gerekir. Zırhlı muharebeye ilgi duyan her rütbeden çok sayıda Alman subayının Panzer birliklerini kurmaya karşı bir eğilimi olduğu ve dolayısıyla Guderian'ın da gerçek süreçte kilit kişi olmadığı gerçeği bir kenara bırakılırsa, ilk Panzer birliklerinin kuruluşu uzun ve karmaşık bir sürecin ilk adımıydı. Muharebe taktiklerinden operasyonel manevralara kadar bu birliklerin nasıl konuşlandırılacağına ilişkin büyük bir bilinmezlik söz konusuydu. Bunun yanında teknik problemler de mevcuttu. Muharebe tanklarının hızlı gelişimi ile üretim ve talep arasındaki boşluk ciddi bir sorun teşkil ediyordu. Mart 1938'e kadar Panzer Birlikleri'nin yaşadığı tek gerçek muharebe tecrübesi kısmen dâhil olunan İspanyol İç Savaşı'ydı. Birlik personeli, 1936'dan 1939'a kadar İspanya'da konuşlu bulunan Panzer Taburu'nda dönüşümlü olarak görev aldı. Her ne kadar birlik personeli taktik seviyede bir miktar tecrübe edindiyse de Panzer Birlikleri'nin genel teşkilatlanması ve doktrinleri konusunda hâlâ ciddi seviyede bir belirsizlik mevcuttu. 1937 yılında Panzer Birlikleri'nin büyütülmesi hususundaki ilk adım atılıp bir dizi yeni tank taburu ve alayı teşkil edildi. Bunun yanında dört piyade tümeni de tam anlamıyla motorize birlik hâline getirildi. Yapılan bu hamlelerin yanında Fransızların "hafif mekanize tümen" sistemi örnek alınarak süvari ve zırhlı birliklerden meydana gelen "hafif" tümenlerin kurulmasına da karar verildi.

Alınan bu kararlar Panzer Birlikleri'ni, zırhlı birliklerin bir arada tutulması taraftarı olan Lutz ve Guderian'ın tasavvur ettiğinden çok daha farklı bir noktaya sürüklüyordu. Lutz ve Guderian'ın bu düşüncesini uygulamayı başardığı az sayıdaki Panzer tümeni ise gelecekte muharebe alanlarında ciddi bir fark yaratacaktı. Bu durum her iki taraf için birtakım aşırılıkların doğmasına yol açtı. Lutz ve Guderian 480 ya da daha fazla sayıda tanktan müteşekkil "tank ağırlıklı" Panzer tümenleri kurulmasını istiyordu. Bu da iki Panzer alayından müteşekkil bir Panzer tümeninin ve 1935 yılında 560 hafif tanktan oluşan gerçek bir tank birliğinin teşkil edilmesini sağladı. Gelgelelim atılan bu adım, düşman tanklarına ve tanksavar toplarına göğüs gerecek

Schützen ya da diğer bir deyişle motorize piyade birliği mensubu bir asker SdKfz 251/A model yarı tırtıllı araçtan inerken görülüyor. 1937 yılında geliştirilen bu araçlar tam da Guderian'ın istediği gibi piyadelerin Panzerlere yetişmesine olanak tanıyor ve muharebe alanına güvenli bir şekilde ulaşmalarını sağlıyordu. (Nik Cornish, WH 312)

Panzer IV tankı savaşın son yıllarında Panzer birliklerinin ana muharebe tankıydı. Her ne kadar Guderian 1943 yılında *Panter* tanklarının üretimine odaklanılması için Panzer IV tankının üretimini durdurmak istediyse de Panzer IV'ler 1945 yılının başlarına kadar üretilmeye devam etti. Fotoğrafta 1943-44 yıllarında Doğu Cephesi'nde ilerlemekte olan Panzer IV Ausf. Gs tanklarından oluşan bir zırhlı kol görülmektedir. (Nik Cornish, WH 767)

orta sınıf tanklar olmadan gerçek bir çözüm sayılmazdı. Panzer Birlikleri muharebelere henüz hazır değildi. Bu durum göz önünde bulundurularak 1935 yılında ilk Alman orta sınıf tankı olan Panzer III'ün üretimine başlandı. Ancak bu tanklarda da problemler eksik olmuyordu. Guderian bu tankların 37 mm'lik değil 50 mm'lik toplarla teçhiz edilmesini istiyordu ancak o dönemde bu çapta bir top henüz üretilmemişti ve 1940 yılına kadar da üretilemeyecekti. *Barbarossa* Harekâtı'nda bile birlikler hâlâ eski tip 37mm'lik toplarla teçhiz edilmiş tankları kullanıyordu. Panzer Birlikleri'nin, üretim kapasitesinin yeterli olmamasından kaynaklanan yeniden teşkil sorunu, Guderian'ın 1938'in başında Müfettişlik görevini Lutz'dan devralıp XVI. Kolordu'nun başına geçmesiyle aşıldı. Aynı yıl iki yeni Panzer tümeni daha kuruldu. 1939'un başlarında ise başka bir tümenin nüvesi teşkil edildi; Yeni Panzer III ve IV'lerin sınırlı sayıdaki mevcudiyetlerinden dolayı Panzer Birlikleri'nin yeniden teşkil edilmesi ancak bu dönemde mümkün olabildi. Ağustos 1939'da bir Panzer tümeninin tank sayısı yaklaşık olarak 310'du. Bu da Fransız ve İngilizlerin "tank ağırlıklı" zırhlı birliklerine kıyasla dengeli sayılırdı. Ancak Guderian'ın da ilk elden gözlemlediği gibi yapılacak daha çok iş vardı. Arazideki ilk büyük ölçekli tecrübe olan Mart 1938'deki Avustuya'nın ilhakı sırasında iki durum ortaya çıktı. Birincisi iki günde 700 km gibi bir mesafeyi kat eden Panzer tümenleri Birinci Dünya Savaşı'ndaki durağanlığın aksine muharebe alanlarına yeniden hareket getirecekti. İkinci olarak ise mekanik sorunlardan dolayı tankların yaklaşık%30'unun kaybedilmesi tankların henüz muharebeye hazır olmadığını gösteriyordu.

Bu problemin çözümü ise basit gibi görünüyordu. Tank bakım-onarım birlikleri kurulup bunlar her bir tank tümenine eklendi. Buna ilaveten çabuk ve etkili bir tank onarım programının yanında arıza ve çarpışmalardan dolayı bir miktar tankın kaybını tolere edecek bir muharebe taktiği de geliştirildi. Bu esnada Guderian, Kasım ayında hiç de tesadüf olmayan bir biçimde başka bir göreve getirildi. Artık Müfettiş sıfatıyla yalnızca Panzer birliklerinin değil ordudaki mekanize ve motorize birliklerin büyük çoğunluğunun eğitimini, personel alımını, taktiğini ve tekniğini denetleyecekti. Tanklardan, piyadelerden, toplardan, keşif birliklerinden ve tanksavar birliklerinden oluşan, tek başına muharebe edip fırsatlardan başka birliklerin desteği olmaksızın faydalanabilen yeni bir Panzer tümeni artık hayal değildi. Ancak savaşın patlak verdiği Eylül 1939 itibariyle "Hızlı Birlikler" Nehring'in de belirttiği gibi muharebede teste tabi tutulması ve geliştirilmesi gereken deneysel birliklerden meydana geliyordu.

Yeni Bir Muharebe Şekli

Alman Ordusu'nun seferberliği başladığında kendisine geçici olarak Pomeranya "kale karargâhı" olarak adlandırılan XIX. Kolordu'nun komutasının verildiğini öğrenen Guderian küplere bindi. Her ne kadar ihtiyat kolordusu gibi görünse de aslında bu, Polonya'ya yapılması planlanan taarruz için yeni teşkil edilen motorize bir kolorduydu (1942 yılına kadar hem motorize hem de mekanize kolordular yalnızca "Kolordu (motorlu)" şeklinde ifade ediliyordu). Komutası altında yalnızca bir Panzer tümeni ve iki motorize piyade tümeni bulunan ve Danzig'in hemen önüne, yani kuzeye konuşlandırılan Guderian'ın önünde sınırlı sayıda hedef bulunuyordu. Kendi birliği için düşünülen şey daha ziyade gerçek bir muharebe alanında değerli tecrübeler kazanmasıydı. Seferin henüz bu erken safhalarında bile geçmiş tecrübeleri çoğunlukla karargâh görevlerinden oluşan Guderian, kendi gibi benzer geçmişe sahip diğer Alman generallerin çok ötesinde bir saldırganlık sergiledi. Alman generallerin durumu ilk elden değerlendirip ona göre hareket etmeleri için cephe hattında bulunmalarını gerektiren "cepheden komuta" kavramını uygulayarak daima hareket hâlinde oldu. Çoğunlukla öncü kuvvetlerin çetin muharebeler verdiği noktalarda bulunan Guderian, taarruzun "siklet merkezini" (*Schwerpunkt*) bizzat belirliyor ve askerlerini motive ediyordu. Rommel gibi karargâhlarıyla irtibatı sık sık kopan diğer generallerin aksine Guderian, telsiz sistemiyle teçhiz edilen komuta aracıyla sürekli hareket hâlinde bulunarak modern iletişim sisteminin tüm nimetlerinden faydalanıyordu. Böylelikle kolordu karargâhıyla irtibatı daimi olarak sürdü.

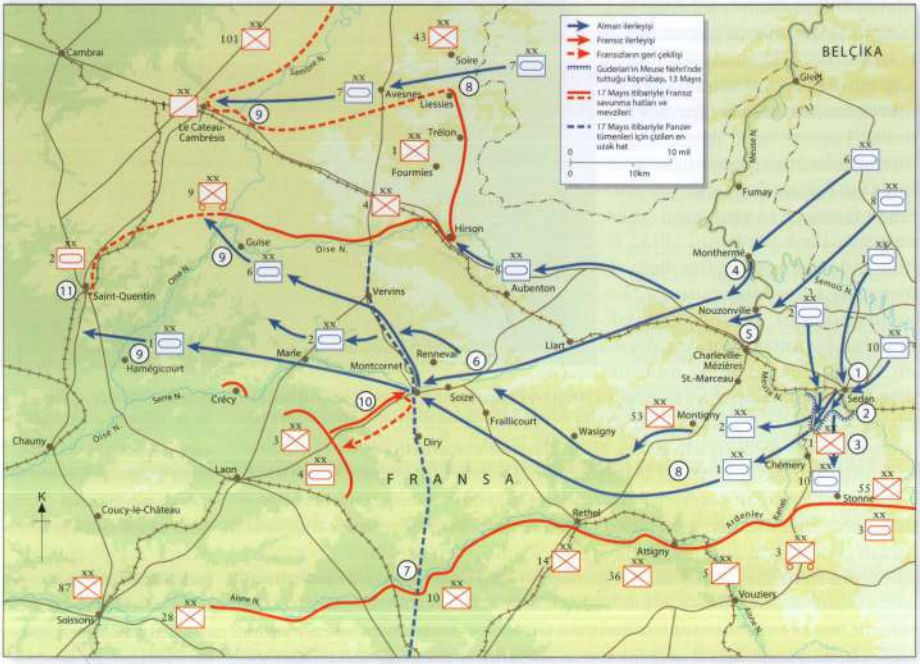

Plevno, Polonya, 5 Eylül 1939. Guderian, çok sayıda asker ve subayın önünde Hitler'e mevcut durumu izah ediyor. İkisinin arasında görülen kişi Hitler'in baş yaveri Albay Rudolf Schmundt'tur. Hitler'in arkasında ise Himmler görülüyor. (IWM, HU 75351)

Alman askerleri Polonya seferinin ardından Kızıl Ordu mensubu bir askerle sohbet ediyor, Eylül 1939. Bu tarihte Almanya ve Sovyetler Birliği ortak düşmanlarına karşı birlikte hareket etmişti. Bunun yanında Panzer birliklerinin ilk dönemlerdeki gelişmelerine Sovyetler Birliği'nin yaptığı katkı kayda değerdir. Bilhassa da Almanların daha sonraları "Kama" olarak adlandıracağı Kazan'daki Sovyet eğitim arazileri bu amaca hizmet etmişti. (IWM, HU 5505)

Meuse'da Hatların Yarılması, Mayıs 1940

1. Guderian'ın XIX. Kolordu'su (mot.) Ardenler'in geride bırakılmasının ardından 12 Mayıs'ın geç saatlerinde Sedan'da Meuse Nehri'ne ulaştı.
2. 13 Mayıs: Meuse Nehri geçildi ve nehrin karşısında bir köprübaşı tutuldu.
3. 14 Mayıs: Chémery'den gelen Fransız karşı taarruzlarına rağmen köprübaşı genişletildi. Guderian, 10'uncu Panzer Tümeni'ni güney kanadı korumakla görevlendirirken 2'nci ve 1'inci Panzer tümenleri 15 Mayıs itibariyle batı istikametindeki ilerleyişlerini sürdürdü.
4. 13 Mayıs'ta Meuse'a ulaşan 6'ncı Panzer Tümeni (Reinhardt'ın XXXXI. Kolordu'suna (mot.) bağlı) Monthermé'de bir köprübaşı tuttu ve 15 Mayıs itibariyle batı istikametinde ilerlemeye devam etti.
5. XXXXI. Kolordu'ya (mot.) bağlı 8'inci Panzer Tümeni 15 Mayıs gecesi Meuse'da bir köprübaşı tuttu.
6. 6'ncı Panzer Tümeni Meuse'u aştıktan sonra Montcornet istikametinde ileri atılıp 55 km. yol kat ettikten sonra 15 Mayıs akşamı bölgeye ulaştı.
7. Kleist, 16 Mayıs'ta (saat 16.30'da) bir emir yayınladı ve Panzer tümenlerinin ilerleyeceği en uzak hattı belirledi. Guderian bu hatta 17 Mayıs günü saat 00.45'te ulaştı.
8. Guderian'ın 15-16 Mayıs'ya Montcornet'in batısına ilerleyişi (alttaki ok işareti). 12-14 Mayıs'ta Dinant'ta Meuse Nehri'ni geçip bir köprübaşı tutan Rommel'in 7'nci Panzer Tümeni, 15 Mayıs itibariyle Fransız-Belçika hududuna rota çizdi. 16 Mayıs'ta Avesnes istikametinde ilerleyen birlik, gece yarısı bölgeye ulaştı (üstteki ok işareti).
9. Kleist'ın emrini dinlemeyen Guderian, emrindeki kuvvetlerle zaten geçmiş oldukları "dur hattı"nın batısına doğru ilerlemeye devam etti. 17 Mayıs, saat 07.00'da Saint Quentin'in güneyinde Sambre Nehri'ni geçen 1'inci Panzer Tümeni nehrin karşı yakasında bir köprübaşı tuttu (alttaki ok işareti). Aynı esnada XXXXI. Kolordu'ya bağlı 8'inci Panzer tümeni de Saint Quentin'in kuzeyinde nehri aşarak 17 Mayıs'ta bir başka köprübaşı teşkil etti (ortadaki ok işareti). 17 Mayıs'ın sabahında Rommel'in 7'nci Panzer Tümeni ilerlemeye devam ederek saat 06.00'da Sambre'yi aştı ve yarım saat sonra Le Cateau'da üçüncü köprübaşını tutmuş oldu (üstteki ok işareti).
10. De Gaulle'ün 4'üncü Zırhlı Tümeni 17 Mayıs'ın akşamüzeri Montcornet'e bir karşı taarruz düzenledi. Bir Alman kolunu parçalayıp geçen tümen, 1'inci Panzer Tümeni'ne bağlı tanksavar ve uçaksavar topları, bakım-onarımdan dönen tanklar ve yakın hava desteğinden oluşan karma bir kuvvet sayesinde durduruldu.

52'nci Makineli Tüfek Taburu'na mensup bir subay olan Hermann Weper'in 4 Haziran 1940'ta Dunkirk'ün ele geçirilmesinin ardından çektiği bir fotoğraf. Kamuflajla örtülmüş Flak 38 model 20mm'lik bir uçaksavar silahı, tahliye edilmelerinin ardından İngiliz kuvvetlerinin geride bıraktığı malzemelerle dolu olan sahil hattını tarıyor. (IWM, COL 287)

Guderian, Avusturya'nın ardından bir kere daha Panzer kuvvetlerinin muharebe alanlarındaki tam kapasitesini ve sınırlarını ilk elden tecrübe etmiş oldu. 10'uncu Panzer Tümeni'nin bir kısmıyla desteklenen XIX. Kolordu (mot.) 9 Eylül'de Polonya topraklarının derinliklerinde, Brest-Litovsk'a kadar ilerledi. Guderian'ın XIX. Kolordu'su 10 gün gibi bir sürede 330 km'lik bir mesafe kat etmişti. Kendisi çetin direniş karşısında gerçekleştirilen bu ilerleyişte birlik personelinin yalnızca %4'ünü kaybetti ki bu oran Kuzey Ordular Grubu'nun toplam kaybının %40'ına eşitti. Elbette lojistik problemler de mevcuttu. Örneğin, 2 Eylül'de XIX. Kolordu'nun (mot.) öncü kolu yakıt ikmalini gerçekleştiremeyince taarruzu durdurmak zorunda kaldı. Bu durum en öne çıkan eksiklik olsa da konuşlandırılan 350 Panzer'den yalnızca 6-8 kadarının kaybedilmesi bu araçların hakikatte ne kadar belirleyici savaş gereçleri olduğunu da ortaya koyuyordu. Ateş gücünün başarılı şekilde tatbik edildiği bu ilk tecrübenin ardından birlikler yeniden teşkil edildi. 1939-40 yıllarında dört adet hafif tümen Panzer tümenine dönüştürüldü. Panzer tümenlerinin bünyesinde de birlikler bölük ve takım seviyelerinde yeniden düzenlendi ve doktrinler gözden geçirildi. Tüm bu süreçte Guderian'ın oynadığı rolü görebilmek mümkündür.

Fall Gelb (Sarı Durum) adıyla bilinen Batı cephesindeki taarruz planının hazırlanma aşamasındaki müdahaleleri, Guderian'ın 1939-40 yıllarında oynadığı rolün önemini ortaya koymaktadır. 1939 Kasım'ının ortalarında XIX. Kolordu'nun (mot.) kurmay heyeti ilk olarak Düsseldorf'a, ardından da Coblenz'e olmak üzere Batı'ya nakledildi. Burada A Ordular Grubu'nun komutanı General Karl von Rundstedt'in sevk ve idaresinde olacaklardı. Rundstedt'in kurmay başkanı ise Belçika ve Hollanda'daki düşman kuvvetlerini mahsur bırakmak adına Ardenler'den Manş Denizi'ne doğru yapılan ve devasa bir "orak darbesine" benzeyen nihai taarruz planına son hâlini veren General Erich von Manstein'dı. Guderian her ne kadar planlamaya doğrudan katılmasa da Manstein, bir Panzer komutanı olarak kendisinden planla ilgili fikirlerini paylaşmasını istedi. Guderian, haritaları dikkatle inceledikten ve araziyle ilgili sahip olduğu fikirleri bir kere daha değerlendirdikten sonra Manstein'a planın uygulanabilir olduğunu söyledi. Ancak bir noktayı özellikle vurguluyordu. Ona göre planın "orak" kısmında mümkün olan en fazla sayıda, hatta eldeki tüm Panzer birlikleri kullanılmalıydı. Guderian, 7 Şubat 1940 tarihinde Coblenz'de gerçekleştirilen harp tatbikatında da bu düşüncesini vurgulayacaktı ki o tarihten itibaren artık taarruzun beşinci gününde Meuse

Guderian'ın SdKfz 251/6 model komuta aracında çekilmiş meşhur bir fotoğrafı, Fransa, 1940. Guderian önceleri muharebe tecrübesi yetersiz bir karargâh subayı olsa da 1939-41 yılları arasında aktif bir komutanlık ve liderlik sergileyerek çoğu zaman cephe hattının en ileri ucunda bulundu (The Tank Museum, 3052B1)

Nehri'nin Sedan üzerinden geçilebileceği, bir köprübaşı kurulacağı ve oradan Amiens istikametinde batıya doğru ilerleyebilmenin mümkün olacağı fikri iyiden iyiye oturmuştu. Guderian'ın XIX. Kolordu'sunun (mot.) kilit rol oynayacağı plana son hâli 24 Şubat 1940'ta verildi. Her şey, 1800'lerin ortalarında Büyük Moltke tarafından geliştirilen ve kuvvetlerin bir noktada toplanması, düşman kanadında kilit bir nokta tespit edilmesi ve düşmana üstün gelmek için süratin kullanılması temeline dayanan kavramın geliştirilmesine dayanıyordu. 1914 yılında Schlieffen Planı çerçevesinde uygulanan bu yaklaşım başarıya ulaşamamıştı ancak Alman Ordusu'nun motorize ve mekanize bir hâle gelmesi bu kez başarıyı daha mümkün kılıyordu. Guderian'ın "Klotzen, nicht kleckern" (Dağınık hâlde değil, tek bir kuvvet olarak taarruz edin) sloganı esasında Moltke'nin teorisinin modern harbe uygulanmış haliydi. Birliklerin müşterek olarak kullanılması ve Panzer birliklerinin diğer birlikler tarafından desteklenen ana unsur olması bu uygulamanın temel kaidesiydi.

Ardenler boyunca vurulacak olan "orağın" ana gövdesini Paul Ewald von Kleist'ın Panzer Grubu oluşturuyordu. Bu birlikte üç Panzer tümeninden oluşan Guderian'ın XIX. Kolordu'su (mot.), iki Panzer tümeni ve bir motorize piyade tümeninden oluşan General Hans-Georg Reinhardt'ın XXXXI. Kolordu'su (mot.) ve iki tümenden oluşan XIV. Kolordu bulunuyordu. Toplamda 134.000 personel, 41.000 araç, 1.250 tank ve 362 keşif aracından meydana gelen kuvvet, hem tüm Panzer tümenlerinin hem de Batı'daki Alman tank sayısının yarısına tekabül ediyordu. Karşılaşılan ilk problem ise trafiğin kontrol edilmesi oldu. Ardenler'in tanklar için uygun görülmemesinin sebebi, arazinin yoğun ormanlarla kaplı olması, yeterli sayıda işaret ve tabelalara sahip olmayan yolların çok dar olması ve dolayısıyla rahat bir ilerleme için elverişli şartların bulunmamasıydı. Bu problemin çözümü hedeflere dikkatli bir şekilde ilerlenmesinde bulundu. Başı çeken Guderian'ın XIX. Kolordu'sunu (mot.) Reinhardt'ın XXXXI. Kolordu'su (mot.) takip ediyor ve en arkadan da XIV. Kolordu (mot.) geliyordu. Tüm engellerle ve özellikle de nehir geçişiyle istihkâm birlikleri ilgilenecekti. Görevleri, Meuse Nehri'nin berisindeki yol engellerini ve mayınlı arazileri temizlemek ve köprübaşı kurulduktan sonra derhal Meuse ve Semois nehirlerine kurulacak olan tomboz köprülerden geçişi kolaylaştırmaktı. Öncü kuvvetlerin yaşayacağı her türlü yavaşlama hiç şüphesiz gerideki birliklerin üzerinde büyük bir etki yaratacaktı ve bu da tüm harekâtın akamete uğramasına yol açabilirdi. Zira Reinhardt'ın birliklerinin Belçika sınırını geçer geçmez kuzeye yönelmesi ve Meuse Nehri'ni Sedan'ın kuzeyinden geçmeye çalışması planlanıyordu ki bu aynı zamanda Guderian'ın XIX. Kolordu'sunun (mot.) da hedefiydi.

Sonuca doğrudan etki eden bir unsur olmasına rağmen Guderian'ın ve kurmay kadrosunun taarruz hazırlığı çoğu zaman gözden kaçırılır. Alt rütbeli subaylar da keza bu taarruzda daha önce hiç olmadığı kadar kritik bir rol

oynadı. Bu yüzden Guderian ve kurmay başkanı Nehring, alt rütbeli subayların hem kendi birliklerini sevk ve idare etme konusunda uzmanlaşmaları, hem de inisiyatif alma becerilerini geliştirmeleri için çok titiz bir eğitim programı hazırladı. Programın uygulanışı, 1940 yılının Şubat ayından Mart ayına kadar Almanya'nın pek çok noktasındaki eğitim kamplarını sık sık ziyaret eden Guderian tarafından denetlendi. Bilhassa piyade ve istihkâmcılar plastik botlar vasıtasıyla nehir geçişleri hususunda eğitim gördü. Tomboz köprüleri inşa etme ve araçları feribotlar vasıtasıyla nehirlerden geçirme konusunda istihkâmcılar ayrıca eğitildi. Elbette her şey planlandığı gibi gitmiyordu. Örneğin, Panzer III ve IV tanklarının bir kısmı Guderian'ın eline 12 Mart 1940'ta, yani taarruzun başlangıcından yalnızca 2 ay kadar önce geçti. Her ne kadar Kleist'ın hiç hoşuna gitmese de zamanın daralmasından dolayı kendilerini baskı altında hisseden komutanlar tank personellerini ayırarak bunları Panzer I ve II model eski tanklarla talimden geçirdi. Kleist durumdan rahatsız olup Guderian'ı paylayınca Guderian 10 gün sürecek özel bir program hazırlığına girişti. Kleist bölük ve tabur seviyesinde talimler gerçekleştirilmesini emrederken birliklerin kurmay personelleri de başka işlerle meşgul oluyordu. Haritaları kontrolden geçiren Nehring, kara kuvvetleri ile *Luftwaffe*'nin farklı türde haritalar kullandığını fark edip bunun karmaşıklığa yol açacağını anladı. Çare ise küçük ölçekli grid referans sistemi ile dost ve düşman kuvvetleri birbirinden ayıracak uygun işaretlerin kullanılmasında bulundu. Böylelikle hava desteği isteneceği zaman yüksek isabet oranı tutturulabilecekti.

Alman taktikleri açısından bu da başka bir yenilik sayılırdı. Bunun yanında Müttefikler ellerindeki topun yalnızca yarısını konuşlandırmış durumdaydı. Almanlar ise kolaylıkla yeniden konuşlandırılabilecek kundağı motorlu ve hareketli toplar ile Stuka pike bombardıman uçaklarını kullanmayı tercih etti. *Luftwaffe* buna ek olarak, hem avcı uçakları hem de kara hedeflerine karşı da kullanılabilen uçaksavar toplarıyla hava savunması sağladı. Ayrıca Polonya seferinde yaşanan lojistik problemlerin bir kısmının çözülmesine de destek oldu. Elde ziyadesiyle nakliye imkânı bulunsa da yakıt ikmali yapmak, 100 km'de 226.000 litre yakıt tüketen (muharebe anından bu sayı daha da artardı) her bir Panzer tümeni için açıkça büyük bir problemdi. Bu sorun da öncü birliklere havadan yakıt ikmali yapılmasıyla aşıldı. 8-10 Nisan 1940'ta gerçekleştirilen bir dizi denemenin ardından âdeta son dakikada bulunan bu çözüm yolu, aynı zamanda büyük bir yeniliğin de temelini atmış oldu.

"Şimdiki istikametimiz neresi olacak?" Guderian, Mayıs 1940'ta, Batı Cephesi'ndeki taarruzun ilk günlerinde muhtemelen kendisine bu soruyu sormuştu. Ne var ki Ardenler'e ve araziye ilişkin bilgisi, emri altındaki XIX. Kolordu'ya (mot.) bağlı üç Panzer tümeni temelinde hızlı bir taarruz planı hazırlamasına olanak sağladı. (Özel koleksiyon)

1940 yılının 10 Mayıs günü, saat 05.35'te Almanların Batı'daki taarruzu, Guderian'ın 1'inci, 2'nci ve 10'uncu Panzer tümenlerinin Our Nehri'nden Lüksemburg sınırını geçmesiyle başladı. Belçika ve Fransız kuvvetlerinin engelleyici müdahalelerine rağmen Almanların taarruzu bir hayli hızlı oldu ve ertesi gün 1'inci Panzer Tümeni'nin öncü unsurları Fransız-Belçika sınırının hemen önündeki Semois Nehri'ne ulaştı. Guderian'ın XIX. Kolordu'sunun (mot.) öncü unsurlarını takip eden birliklerin ve ikmal araçlarının yarattığı kaotik trafikten dolayı birtakım problemler yaşansa da 12 Mayıs günü, saat 18.15'te 1'inci Panzer Tümeni'nin öncü unsurları Guderian'ın

Hermann Weper'in çektiği bir başka fotoğrafta 52'nci Makineli Tüfek Taburu'nun karargâh subayları, 4 Haziran 1940'ta Dunkirk'e girmeden hemen önce sohbet edip istirahat ederken görülüyor. Guderian, emri altındaki birliklerin Manş Denizi'ne ulaşmalarının hemen ardından Hitler'in "Dur Emri" vermesini eleştirse de daha sonra arazinin mekanize birlikler için uygun olmadığı gerçeğini kabul edecekti. (IWM, COL 292)

Hayati Saatler, 16 Mayıs 1940

Guderian'ın XIX. Kolordu'su (mot.) 13 Mayıs'ta Meuse Nehri'ni aşıp bir köprübaşı tutmayı başardı. Arkadan gelen birliklerin bölgeye intikal etmesinin ardından iki gün içinde de bu köprübaşı genişletilip emniyet altına alındı. 16 Mayıs günü Guderian, 1'inci ve 2'nci Panzer tümenleriyle birlikte batı istikametine ilerlemeye devam etti ancak durum karışık ve belirsiz bir şekilde seyrediyordu. Fransızların 50 km. genişliğinde bir hat boyunca bir karşı taarruz gerçekleştirmesi bekleniyordu. Aynı gün Guderian'ın kuvvetleri, hâlihazırda 6'ncı Panzer Tümeni tarafından ele geçirilmiş olan Montcornet'e ulaştı. Ne var ki tam da bu esnada General von Kleist, Panzer birliklerinin Montcornet'ten daha ileri gitmemesini öngören emrini bildirdi ancak bu emirden "habersiz olan" Guderian her iki Panzer tümenine de çoktan batı istikametinde ilerleme emri vermişti. Bu durum 17 Mayıs'ta Guderian ve Kleist arasında ciddi bir tartışmaya yol açtı. Öyle ki Guderian istifa etme tehdidinde bile bulundu ancak aynı gün Guderian'ın 1'inci Panzer Tümeni'nin Montcornet'in yaklaşık 30 km batısındaki Oise Nehri'nde bir köprübaşı tutmasının ardından mesele çözüme kavuştu.

Guderian (1) Mayıs 1940 tarihinde SdKfz 251/6 model zırhlı ve yarı tırtıllı komuta aracında (2) seyahat ederken görülüyor (Sefer boyunca göz alıcı kırmızı general klapaları takmaksızın yalnızca basit bir subay ceketi giyecek kadar da dikkatli olduğu gözden kaçmamalı). Yanında ise emir subayı Yarbay Riebel (3) ve araç mürettebatı görülüyor. Guderian, komuta aracı ve mürettebatı sayesinde 16 Mayıs'ta ilk olarak 1'inci Panzer Tümeni'nin Omont'taki karargâhına, ardından 2'nci Panzer Tümeni'nin Poix-Terron'daki karargâhına ve oradan da Montcornet'e ulaşmayı başarabilmişti. Montcornet'e gittiği esnada 1'inci Panzer Tümeni'ne bağlı bir piyade koluna rastladı. Zaferden son derece emin bir vaziyette ilerleyen piyadeler Guderian'ı, "Bravo, ihtiyar delikanlı!", "İşte bizim babamız!" ve "Yıldırım Heinz!" naralarıyla ve coşkuyla selamlamaya başladı. Guderian, Montcornet'e varışının ardından derhal 6'ncı Panzer Tümeni'nin komutanıyla birlikte üç Panzer tümeninin ilerleyiş rotasını çizdi. Ertesi günün sonunda birlikler Oise Nehri'ni aşmış ve iki farklı noktada köprübaşları teşkil etmişti bile. Dört gün sonra ise Manş Denizi'ne ulaşacak ve Müttefik ordularının kuşatmasını tamamlayacaklardı.

3
1
2
WH · 179467
G

tahminlerinden bile önce Sedan'da, Meuse Nehri'nin kuzey yakasına ulaştı. Buillon'da, Panorama Otel'deki karargâhı Kraliyet Hava Kuvvetleri tarafından bombalanan Guderian, aynı gün *Luftwaffe*'nin muazzam bir isabet oranıyla gerçekleştirdiği Sedan bombardımanını gözlemlemek üzere Kleist ile buluştu. Meuse Nehri'nin geçişi aşamasında Almanlar birtakım ciddi problemlerle karşı karşıyaydı. Arazi hakkında yeteri kadar keşif yapamadıkları gibi topların bir kısmı da Ardenler'in sıkışık yollarında mahsur kalmıştı. Dolayısıyla ateş gücü açısından düşmana üstün gelememişlerdi. Bununla beraber harekâttan önce Mart ayında Meuse Nehri'ni Sedan üzerinden geçmek üzere birtakım detaylı harp tatbikatı gerçekleştirilmişti. Daha önce yapmış oldukları bu hazırlık o anda detaylı ve zamanlaması doğru olarak ayarlanan bir taarruzu mümkün kıldı. Taarruz 13 Mayıs günü, saat 16.00'da başladı. Fransız kanadının şiddetli direnişine rağmen Almanlar cepheyi yarmayı ve hem genişliği hem de güney uçtaki derinliği 5 km olan bir köprübaşı kurmayı başardı. Akabinde son derece kritik anlar yaşandı. Ertesi sabah Boulson'da Fransız zırhlı birliklerinin başlattığı karşı taarruz püskürtüldü. Aynı esnada 1'inci Panzer Tümeni'nin 1'inci Motorize Piyade Alayı batıdaki Ardenler kanalında bir köprübaşı tutmayı başarmıştı. Bu noktada en sağduyulu hareket, birliklerin yeniden toplanması ve destekleyici piyade unsurlarının gelip öncü Panzer birliklerinden görevi devralacağı zamana kadar düşman karşı taarruzlarını savuşturmak üzere köprübaşının güvenliğini sağlamak olurdu. Ancak Guderian, 14 Mayıs günü, saat 14.00'te 1'inci ve 2'nci Panzer tümenlerinin batı istikametinde harekete geçmesini emretti. 10'uncu Panzer Tümeni ise Sedan'daki köprübaşını korumak üzere tek başına bırakıldı. Bu yalnızca bir risk değil, aynı zamanda Guderian'ın meşhur "Dağınık olarak değil, tek bir kuvvet olarak taarruz edin" sloganına da aykırıydı. Zira Fransızlar, "*Grossdeutschland*" Piyade Alayı tarafından desteklenen 10'uncu Panzer Tümeni'ne karşı bir dizi taarruz başlatacak ancak neyse ki Fransız ağır tanklarının ezici üstünlüğüne rağmen Almanlar mevzilerini korumayı başaracaktı. Öte yandan Meuse Nehri'ni aşan tek kuvvet Guderian'ın XIX. Kolordu'su (mot.) değildi. 14-15 Mayıs tarihlerinde Reinhardt'ın XXXXI. Kolordu'su (mot.) nehri kuzeyden geçerken Hoth'un XV. Kolordu'su (mot.) Dinant'ın güneyinden nehrin karşısına geçmeyi başardı ancak harekâtın tamamı için belirleyici olacak etmen, Guderian'ın kuvvetlerinin pozisyonuydu. 15 Mayıs günü Montcornet'teki 6'ncı Panzer Tümeni ve Rommel'in 7'nci Panzer Tümeni, Meuse Nehri'nin batısına doğru 40 km. derinliğinde bir ilerleme kaydetmeyi başardı. 17 Mayıs, saat 00.45'te ise Guderian'ın eline, Kleist'ın 16 Mayıs, saat 16.30'da verdiği bir emir ulaştı: İkinci bir emre kadar Montcornet'in batısına ilerlenmeyecekti. Bu emir Guderian ve Kleist arasında çok ciddi bir tartışmaya yol açtı. Hatta öyle ki, Guderian görevinden istifa etmek bile istedi ancak durumun vahametinden dolayı endişeye kapılan Rundstedt'in emriyle bu kararından vazgeçti. En nihayetinde Guderian'a "toplu keşif" gerçekleştirme yetkisi verildi. Böylece Guderian'ın kuvvetleri, 19 Mayıs günü kaldırılacak olan ilerleme yasağına kadar bir parça olsun dinlenme ve yenilenme fırsatı bulmuş oldu. 19 Mayıs günü 2'nci Panzer Tümeni, Saint-Quentin'in batısındaki mevzilerinden 90 km. daha ilerleme kaydedip saat 20.30'da "orak darbesinin" nihai hedefi olan Abbeville'e ulaştı. 20 Mayıs, saat 02.00'de ise birliğin öncü unsurları Noyelles'e vararak Manş Denizi'ne ulaşmış oldu.

Motorizasyon ve mekanizasyonun çelik gibi gerçekliğinin meydana getirdiği yeni muharebe şeklinin başlangıç günü işte o gündü. Bu gerçeklik büyük oranda, savaş dünyasının değiştiğini teorileri ve muharebe alanlarındaki

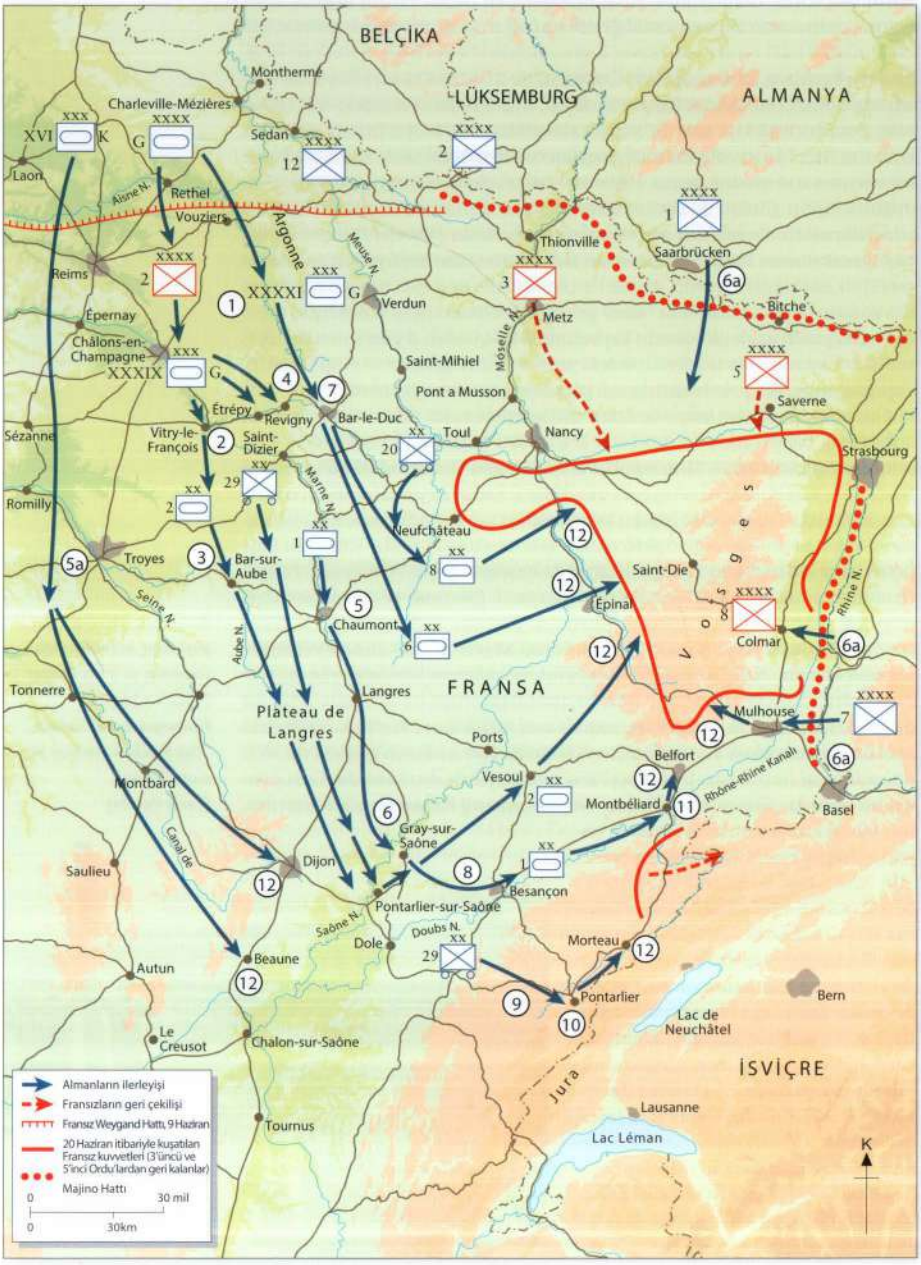
uygulamalarıyla kanıtlayan Heinz Guderian'ın yetenek ve becerileri sayesinde vücut bulmuştu. Gelgelelim Fransa muharebeleri henüz bitmiş değildi. Dört Fransız ordusunun kapana kısıldığı devasa kuşatmalar meydana getirilmişse de Almanlar hâlâ bu orduları savaş dışı bırakmak zorundaydı. Arras'taki İngiliz karşı taarruzu durdurulurken Guderian da 21 Mayıs'ta kıyı boyunca ilerlemeye devam etti. Ancak Panzer ilerleyişi, Müttefiklerin elindeki son liman olan Dunkirk'e 15 km. kala 24 Mayıs'ta durakladı. 26 Mayıs'ta kalkacak olan Hitler'in "dur" emri yıllardır tartışılagelen ve bizim burada ele almayacağımız bir tartışma konusudur. Ancak Hitler'in Fransa seferinin bitmeye çok uzak olduğuna ilişkin görüşü ile Panzer kuvvetlerinin durumu arasındaki ilişkinin altı çizilmelidir. Fransa'nın gerçek anlamda işgalinin (*Kırmızı Durum*) henüz başlayacak olması Panzer birliklerinin elde tutulmasını keyfiyetten ziyade bir gereklilik hâline getiriyordu. Ancak Panzer birliklerinin elde tutulma durumu söz konusu değildi; zira, "dur" emri geldiğinde Guderian'ın kolordusu, mevcut tanklarının yaklaşık yarısını kaybetmişti. Bu yüzden 2 gün sonra ilerleyiş yeniden başladığında Guderian eldeki şansın yitirildiğini kabul edip Dunkirk kuşatmasının nihayete erdirilmesini piyadelere bırakmayı önerdi.

Guderian'ın dinlenmeye ve zaferi düşünmeye vakti yoktu. 1 Haziran'da kolordusu, bünyesinde iki motorize kolorduyu barındıran bir kuvvete yükseltilerek geçici olarak "*Guderian*" Panzer Grubu ismini aldı. Şu aşamada Guderian, Kleist ile aynı seviyeye yükselmişti. Kleist'ın yeniden teşkil edilen Panzer Grubu, Fransa'daki Alman taarruzunun sağ kanadını kontrol edecekken Guderian sol kanadı yönetecekti. 5 Haziran'da sağ (batı) kanattan başlayan taarruzdan 5 gün sonra sol kanat da harekete geçti. "*Guderian*" Panzer Grubu'nun hedefinde İsviçre sınırına ulaşmak (Somme ve Aisne nehirleri boyunca uzanan Fransız savunma hattının 300 km. kadar güneyi) ve Fransız 2'nci Ordular Grubu'nu kuşatmak vardı. Mayıs ayında alınan yenilgiye rağmen Fransız Ordusu hâlâ güçlü sayılırdı ve vatanını korumaya istekliydi. Bu yüzden Kleist ve Hoth'un 5 Haziran tarihli taarruzu ilk aşamada çetin bir direnişle karşılaştı. Ancak 8-9 Haziran'da taarruzun başı Paris'in kuzeyindeki Fransız savunmasına kadar uzanmayı başardı. Her noktada olmasa da XVI. Kolordu'nun (mot.) bazı unsurları Paris'in kuzeyinde durduruldu. Geri çekilen bu unsurlar Guderian'ın Panzer Grubu'nun sağ kanadına yönlendirildi. Buradaki kuvvetlerin 9 Haziran'da başlayan taarruzları sonucunda ertesi gün Aisne Nehri aşılarak bir köprübaşı kuruldu. 14 Haziran'a kadar taarruz sabit bir hızda ilerlemeye devam etti. Bu tarihte Alman kuvvetleri Paris'e girerken Guderian'ın kuvvetleri de Saint-Dizier'e ulaşmayı başardı. İlerleyen günlerde durum âdeta bir yarış hâlini aldı. Panzer Grubu'nun öncü unsurlarının 17 Haziran'da İsviçre sınırına ulaşmasıyla üç Fransız ordusundan geri kalanların mahsur bırakıldığı kuşatma kapatıldı ve böylece 500.000 Fransız askeri daha Guderian tarafından esir alınmış oldu.

Barbarossa Harekâtı'nın başlangıç aşamalarında Guderian'ın 2'nci Panzer Grubu'na bağlı *SS-Panzergrenadier* Tümeni "Das Reich"a mensup bir motorize kol. (Carlo Pecchi)

Kırmızı Durum, Haziran 1940

1. 12'nci Ordu'nun 9 Haziran'da Aisne'yi aşıp taarruza geçmesinin ardından XXXIX. ve XXXXI. Kolordular (mot.) (her ikisi de yeni teşkil edilen "*Guderian*" Panzer Grubu'na bağlıydı) güney istikametinde taarruza kalkıp ilk ciddi Fransız direnişiyle karşı karşıya geldi.
2. 2'nci Panzer Tümeni ertesi gün Marne Nehri'ni geçerek 13 Haziran'da Vitry-le-François'ya ulaştı.
3. 2'nci Panzer Tümeni (XXXIX. Kolordu'ya (mot.) bağlı), 15 Haziran'da Bar-sur-Aube'yi ele geçirdi.
4. 1'inci Panzer Tümeni (XXXIX. Kolordu'ya (mot.) bağlı), 13 Haziran'da Étrépy'de, Ren-Marne Kanalı'nın karşı yakasında bir köprübaşı teşkil etti.
5. 1'inci Panzer Tümeni 14 Haziran'da Chaumont'a ulaştı.

5a. XVI. Kolordu (mot.) ("*Kleist*" Panzer Grubu'na bağlı) Seine Nehri'ne ilerledi ve 14 Haziran'da Troyes bölgesinde nehri aştı.

6. 1'inci Panzer Tümeni 15 Haziran'da Langres'i geride bırakıp Gray-sur-Saône'ye ulaştı.

6a. Almanların Majino Hattı'na taarruzu: 14 Haziran (1'inci Ordu, *Kaplan* Harekâtı), 15 Haziran (7'nci Ordu, *Küçük Ayı* Harekâtı).

7. XXXXI. Kolordu 15 Haziran'da Bar-le-Duc'a ulaştı.
8. 1'inci Panzer Tümeni, Saône Nehri üzerinde henüz havaya uçurulmamış olan bir köprünün kontrolünü ele geçirerek 16 Haziran'da güney istikametinde ilerledi ve Besançon'u ele geçirdi; 2'nci Panzer Tümeni, Saône Nehri'ni Pontarlier-sur-Saône bölgesinden aştı ve rotasını doğuya kırdı.
9. 29'uncu Piyade Tümeni (mot.) (XXXIX Kolordu'ya (mot.) bağlı) 16 Haziran'da Saône'yi aştı ve güneye ilerledi.
10. 29'uncu Piyade Tümeni (mot.) İsviçre sınırındaki Pontarlier'e ulaştı.
11. 1'inci Panzer Tümeni Belfort'a ilerledi ve bölgeyi 18 Haziran'da ele geçirdi.
12. "*Guderian*" Panzer Grubu'nun nihai ilerleyişi: Saône'ye varıldıktan sonra 8'inci ve 6'ncı Panzer Tümenleri (XXXXI. Kolordu'ya (mot.) bağlı) Moselle Nehri istikametinde doğuya yöneldi; burada 18 Haziran'da farklı noktalarda köprübaşları teşkil edildi. 2'nci Panzer Tümeni de Moselle'ye ilerledi ve 18-19 Haziran'da bir köprübaşı teşkil etti. Ayın 19'unda 1'inci Panzer Tümeni 7'nci Ordu ile temas sağladı. Bunun üzerine üç Fransız ordusundan geriye kalanlar Vosges bölgesinde teslim oldu. 29'uncu Piyade Tümeni (mot.) İsviçre sınırı boyunca ilerlemeyi sürdürdü ve Fransız XXXXV. Kolordu'sunu İsviçre'ye sığınmaya mecbur bıraktı. "*Kleist*" Panzer Grubu'na bağlı XVI. Kolordu (mot.) Dijon'a ve Saône'ye ilerledi.

Doğu Cephesi

1940 yılında Batı'da elde edilen Alman zaferi, Moltke'ye kadar uzanan, köklü ve bilinen bir doktrinin taktik ve teknik ilerlemeler açısından geliştirilmesinin bir sonucuydu. Bu zafer, Panzer muharebesi kavramı yaratılmadan ve bilhassa bu alanda 1940 yılından önceki çok kritik 2 yıl süresince gerçekleştirilen devrimsel hamleler olmadan elde edilemezdi. Heinz Guderian'ın ilk adımını attığı ve 1938'den 1940'a kadarki ikinci aşamada belirleyici bir rol oynadığı neredeyse su götürmez bir gerçek. Teorilerinin doğru olduğu ortaya çıktığı gibi organizasyonel çalışmaları da Panzer tümenlerini savaşın belirleyici bir aktörü hâline getirdi. Askerlerini eğitip onlara ilham kaynağı olan ve muharebelere kendilerine güvenen bir ruh hâli içinde gitmelerini sağlayan Guderian aynı zamanda yetenekli ve kabiliyetli bir arazi komutanı olduğunu da kanıtladı. Tüm bunlar elbette birtakım problemlerin yaşanmadığı anlamına gelmiyor. Düşmanı gafil avlamak ve savunma hatlarını yarmak açısından hayati öneme sahip olan sürat, lojistik problemlerin meydana gelmesine yol açmış, tanklar ve motorlu araçlar açısından ciddi zayiatlar verilmesine neden olmuş ve 1914-18 yıllarındaki süratte ilerleyen piyadelerin araçları takip edebilmesi hususunda çözümsüz sorunlar yaratmıştı. Dunkirk meselesi buna bir örnektir: 10 günde tamamlanan kuşatmanın nihayete erdirilmesi 2 haftayı bulmuş ve bu süreçte kuşatma altındaki düşmanın büyük bir kısmı kaçmayı başarmıştı. Ancak seferin son aşaması başlamadan önce düşman kuvvetlerinin büyük bir kısmı başarılı taarruzların ardından imha edildiğinden ve kaçan askerler muharebeye dönemeyeceği için o zamanlar bu durum çok da büyük bir problem teşkil etmiyordu. Gelgelelim aynı durum *Barbarossa* Harekâtı'nın ilk aşamalarında da yaşandı. Alman sınırının yakınlarına konuşlandırılan Kızıl Ordu'nun büyük kısmını imha etmek amacıyla *Blitzkrieg* taktiğiyle Sovyetler Birliği'ne taarruz edildi. Bu seferde zamanlama ve alan genişliği belirleyici bir rol oynayacaktı. Bir kere daha Alman Ordusu'nun büyük kısmı piyade tümenlerinden oluşurken yalnızca küçük bir kısmı zırhlı ve motorize tümenlerden meydana geliyordu. Hem yolların kötü durumu hem de Panzer birlikleri ile motorize birliklerin geride bıraktığı kuşatılmış durumdaki Sovyet kuvvetleri, piyadelerin hızını iyiden iyiye yavaşlattı. Bu

da Alman Ordusu'nun Rusya'nın göz alabildiğine uzanan geniş düzlüklerinin yarattığı problemlerle karşı karşıya kalmasına neden oldu. Guderian'ın Mayıs 1940'ta Manş Denizi'ne kadarki hedefi yaklaşık 300 km'ydi. Bu mesafe Haziran 1941'deki başlangıç noktasından ilk hedef olan Minsk'e kadarki mesafenin aynısıydı. Ancak seferin ilk aşamasının nihai hedefi olan Smolensk 700 km uzaklıkta bulunuyordu ki bu çok daha büyük lojistik problemlerin ve öngörülemeyecek seviyede bir yıpranmanın yaşanacağı anlamına geliyordu.

Merkez Ordular Grubu'nu teşkil eden Guderian'ın 2'nci Panzer Grubu'nun ve Hoth'un 3'üncü Panzer Grubu'nun hedefi Bialystok çıkıntısına doğru paralel olarak ilerlemek ve Minsk'in doğusunda bir araya gelmekti. Böylece hudut boyunca konuşlu olan Kızıl Ordu kuvvetlerinin büyük kısmı mahsur bırakılacak ve ilk büyük kuşatma gerçekleştirilmiş olacaktı. İkinci aşamada Dinyeper ve yukarı Dvina nehirlerini aşıp köprübaşları teşkil etmek amacıyla Vitebsk-Smolensk-Yelnia-Roslavl bölgesine ilerlenecek ve böylece Sovyet kuvvetlerinin bu nehirleri savunma hattı olarak kullanmalarının önüne geçilecekti. Bu ilk aşamanın ardından ne yapılacağıyla ilgili bir belirsizlik söz konusuydu. Genel plana göre ilk başta Moskova istikametinde ilerlenmesi düşünülüyordu ancak Haziran 1941 gibi erken bir tarihte Hitler, Panzer gruplarından birinin Leningrad istikametinde kuzeye, diğerinin ise Donets Havzası istikametinde güneye sevk edilmesini istedi. Guderian'ın bakış açısına göre plan, seferin başlangıcından bile önce yanlış tasarlanmıştı. İyi berkitilmiş hudut boyunca Kızıl Ordu birliklerinin çetin bir direniş sergileyeceği düşünülerek piyadeler, Sovyet savunmasını yarmak ve arkadan gelen Panzer'lere yol açmak amacıyla ön hatlara konuşlandırılmıştı. Ancak Guderian plandan hiç hoşnut değildi çünkü Ardenler'deki tecrübelerine dayanarak piyadelerin ön saflara konuşlandırılmalarının bu türden kötü yol ağına sahip bölgelerde yalnızca kuvvetleri yavaşlatacağını düşünüyordu. Birtakım başka problemler ise harekâtın başladığı 22 Haziran 1941'den hemen sonra baş gösterdi. Muazzam şekilde başlayan taarruzun ardından Hoth ve Guderian'ın kuvvetleri 300.000 kadar Kızıl Ordu askerini iki farklı cepte (Bialystok ve Minsk) kuşatarak 28 Haziran'da Minsk'in doğusunda bir araya geldi. Yavaş ilerledikleri için ancak ilk kuşatmayı tamamlayabilen piyadeler ikinci kuşatmayı motorize ve zırhlı birliklere bırakmak zorunda kaldı. Bu yüzden karargâhların batıya ilerleyebilmelerini sağlamak adına ihtiyatta tutulan bir ordu komutanlığı Bialystok cebinin kontrolünü ele almak üzere devreye sokuldu ve 26 Haziran'da Kluge'nin 4'üncü Ordu'su, her iki Panzer Grubu'nu da kendi bünyesine dâhil etti. Ancak bu durum, Guderian'ın çok şiddetli itirazlarına yol açtı.

Barbarossa Harekâtı esnasında 2'nci Panzer Grubu'nun bir Panzer tümenine mensup zırhlı bir kol. Sovyet yol ağının son derece yetersiz olması ve kat edilmesi gereken uzun mesafeler, piyadeleri tanklarla taşınmak gibi anlık çözümler bulmayı gerektiriyordu. Fotoğrafta da askerleri taşıyan bir Panzer II görülüyor. (Carlo Pecchi)

Guderian'ın Günther von Kluge ile karşı karşıya geldiği ilk durum bu değildi. Eylül 1939'da Guderian'ın XIX. Kolordu'su (mot.) Kluge'nin 4'üncü Ordu'suna dâhil edilince ikilinin arası bir hayli gerilmişti. Bu seferki durum ise Temmuz 1944'e kadar sürecek olan uzun bir

husumetin fitilini ateşledi. 2-4 Temmuz tarihlerinde 4'üncü Ordu ile 2'nci Panzer Grubu arasında birtakım "iletişim" problemleri yaşandı ve Guderian'ın Panzer Grubu, Minsk cebini es geçip doğudaki ilerleyişini sürdürdü. Kluge, Guderian'ı karargâha çağırtıp onu divanı harbe vermekle tehdit etti ancak Guderian "meseleyle ilgili Kluge'yi telkin edip içini rahatlattı". Esasında Guderian'ın asıl yaptığı, karargâhı ve ordu grup komutanlığını Smolensk istikametindeki ilerleyişine dair sözle tasdik etmeseler de ikna etmekti. Kluge'nin tek yapabildiği ise Guderian'ın hızlı ilerleyişine birtakım yavaşlatıcı kısıtlamalar getirmek oldu.

Almanların, seferin ilk aşamalarında karşılaştığı problemlerin çözümü bulunmuyordu. Eldeki kuvvetlerin sayısal olarak yetersiz olması kuşatmaların tam olarak kapatılmasına ve kuşatma altındaki birliklerin etkili bir şekilde imha edilmesine olanak tanımıyordu. Dolayısıyla da bu düşman kuvvetleri ya doğuya çekiliyor ya da kendilerinden daha doğudaki Alman öncü birliklerinin gerisini tehdit ediyordu. Çok fazla araç nedeniyle trafik sıkışıklığı yaşanan yetersiz yollar, ilk yağmurla birlikte balçık çamura döndü. Bu durum, arızalı tankların yeniden hareket edebilmesine olanak sağlayacak yedek parçaların ve onarım tesislerinin eksikliği problemine tuz biber ekiyordu. 7 Temmuz itibariyle 2'nci Panzer Grubu, tanklarının %10'unu kaybetti ve bünyesindeki iki Panzer tümeninin çalışır tank sayısı oranı %35 seviyesine düştü. Zayiatlar ve giderek sertleşen Sovyet direnişi, taarruzun hızını yavaşlattı ve 2'nci Panzer Grubu'nun Dinyeper Nehri'ni geçmesi ancak 10 Temmuz'da mümkün olabildi. Bu da Guderian'ın "2'nci Panzer Grubu'nun tüm komutanları ve askerleri, kanatlardan ve geriden gelebilecek tehlikelere aldırış etmeyecektir. Benim tümenlerim ancak ileri atılmayı bilir" ifadesi uygulanmak suretiyle gerçekleşti. Bu da Kluge ve Guderian arasında bir başka gerginliğin yaşanmasına yol açtı ancak tartışmadan üstün çıkan Guderian oldu. Kendisi, resmi olarak 8 Temmuz'da temizlenmiş olan Minsk cebinden gelmekte olan gerideki piyadeleri beklemeksizin ilerlemeyi sürdürdü.

Dinyeper Nehri'nin aşılmasında çok da büyük sorunlar yaşanmadı. 13 Temmuz'a gelindiğinde ise Orscha ve Mogilev'de iki Sovyet birliği daha kuşatıldı. 15 Temmuz'da 29'uncu Piyade Tümeni'nin öncü unsurları Smolensk'in dış mahallelerine ulaşıp bölgeyi ertesi gün ele geçirdi. Gelgelelim her şey tereyağından kıl çeker gibi de gerçekleşmiyordu. Örneğin 13 Temmuz'da Kızıl Ordu'nun Guderian'ın sol kanadına karşı gerçekleştirdiği karşı taarruz ciddi endişelerin oluşmasına yol açtı. Bir kere daha Guderian'ın elindeki kuvvetler tüm görevleri başarıya ulaştırmaya yetmiyordu. Mevcut kuvvetler Hoth'un birlikleriyle bağlantı kuramayacak kadar zayıfken bir de Hoth'un Moskova yolunu açmak için Yelnya istikametinde doğuya bir Panzer tümeni göndermesi mevcut durumu iyice zora soktu. Bu yüzden güney kanat

Kleist'ın 1'inci Panzer Grubu'na ait SdKfz 222 model hafif zırhlı araç, Rusya, 1941. 1'inci Panzer Grubu, tıpkı Guderian'ın 2'nci Panzer Grubu gibi Kiev Cebi'nin temizlenmesinden sorumluydu. Her ne kadar ana istikamet olan Moskova yolundan sapılmış olsa da burada büyük miktarda Sovyet kuvveti imha edildi. (Carlo Pecchi)

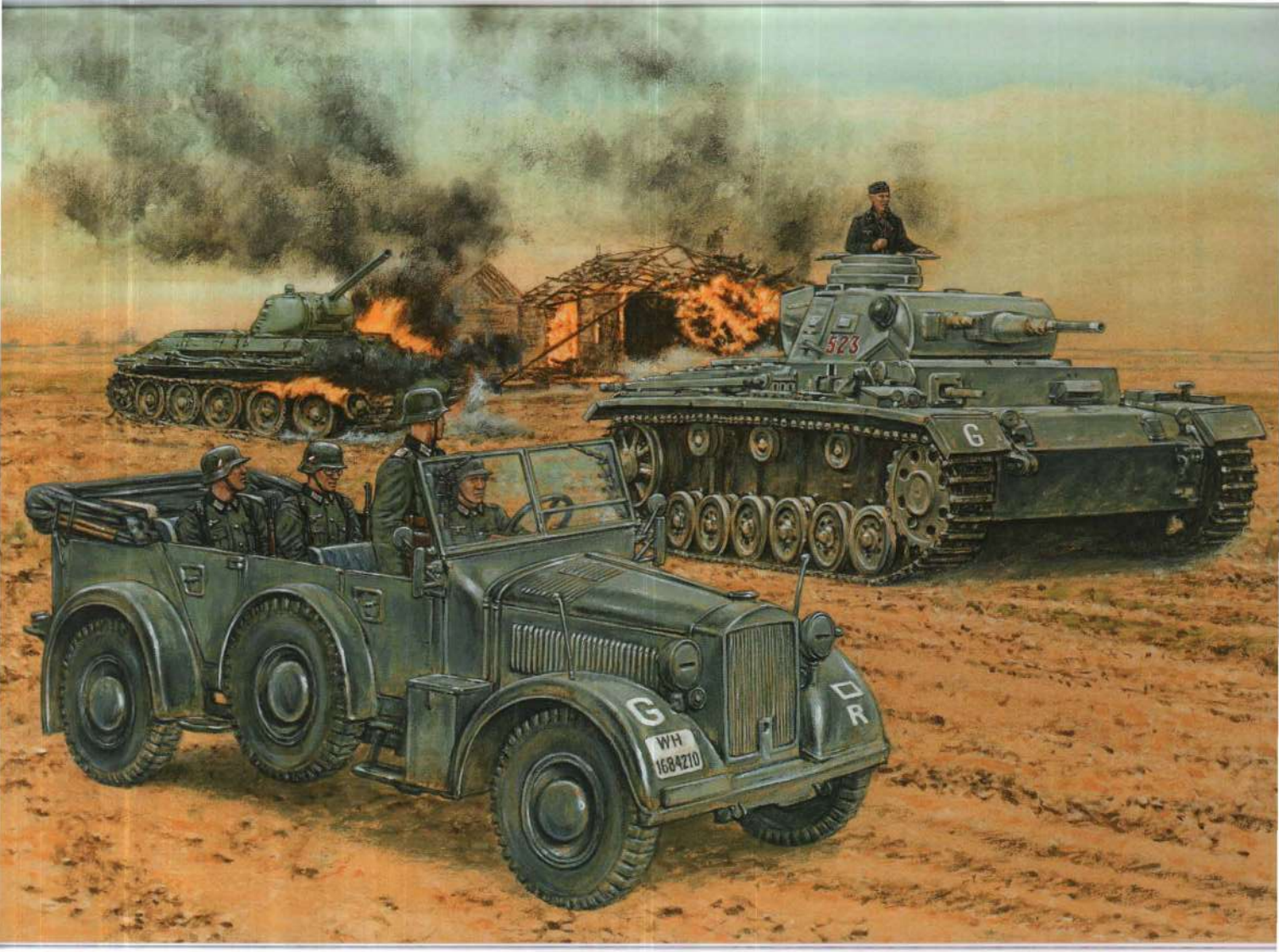
Guderian, 35'nci Panzer Alayı'na mensup bir tank komutanı olan Teğmen Hohnstetter'i tebrik ediyor. Söz konusu alayın bağlı olduğu 4'üncü Panzer Tümeni, Moskova istikametinde başlatılan *Tayfun* Harekâtı'nın ilk aşamalarında, 3 Ekim 1941 tarihinde Orel'i ele geçirmişti. (The Tank Museum, 3222A5)

güvene alınıp Smolensk'in kuzeyinde birtakım ilerlemeler kaydedilirken 17-20 Temmuz'da Yelnya çıkıntısındaki muharebeye odaklanıldı ve Guderian arkadan gelen piyadelerin kendi birliklerine ulaşmasını bekledi. Bu hareket, *Barbarossa* Harekâtı süresince Guderian'ın yaptığı en büyük hatalardan biriydi. İkmal sorunlarına ek olarak Sovyet birliklerinin Smolensk bölgesinde güçlü bir karşı taarruz gerçekleştirmeye karar vermesi, Yelnya çıkıntısındaki muharebenin bir yıpratma muharebesine dönüşmesine yol açtı ki bu Alman *Blitzkrieg* stratejisine hiç uygun düşmüyordu. Guderian, nihayet 19 Temmuz'da Panzer Grubu için bir emir yayınlayarak Smolensk'in güneydoğusundaki alanın güvene alınmasının ardından dinlenmek ve yenilenmek üzere istirahat verileceğini bildirdi ancak ertesi gün emir iptal edildi ve muharebeye kaldığı yerden devam edildi. Her ne kadar Sovyet karşı taarruzlarını önleyemeyecek kadar zayıf olsalar da 2'nci ve 3'üncü Panzer gruplarına bağlı öncü unsurların 26 Temmuz'da şehrin doğusunda bir araya gelmesiyle Smolensk kuşatması tamamlanmış oldu. Ancak kuşattıkları üç Sovyet ordusunun bir bölümü 4 Ağustos'a kadar dar bir koridor yaratıp kaçmayı başardı. Guderian, 31 Temmuz'da sağ kanatta bulunan birliklerinin zincirlerini çözerek Roslavl'a gönderdi ve bir kanca hareketiyle şehri ele geçirip büyük bir düşman kuvvetini kuşattı.

Hitler'in, Guderian'ı Moskova yerine Kiev'deki Sovyet kuvvetlerini kuşatmak üzere güneye göndermesi, o zamanlar olduğu gibi bugün bile tartışılmaktadır. Bu kararın üzerine Guderian 23 Ağustos'ta derhal Hitler'in karargâhına giderek onun fikrini değiştirmeye çabaladı ancak bu girişimi sonuç vermedi. Bu noktada farklı fikirler mevcuttur. Kimileri Guderian'ın bu çabasından vazgeçtiğini savunurken kimileri de Hitler'in fikrini değiştirme şansının olmadığını zaten bildiğini iddia eder. Bir noktada her iki düşünce de doğrudur. Zira Guderian, Hitler'in fikirlerini değiştirmeye çalışıp başarısız

Barbarossa Harekâtı, Haziran-Temmuz 1941

Barbarossa Harekâtı'nın ilk aşamalarında görülebilecek sıradan bir manzara: Bir Panzer III tankı, imha edilmiş bir T-34 tankının ve alevler içindeki bir Rus köyünün yanından ilerliyor. Yol bir hayli bozuk. Yolun diğer tarafında ise Panzer alayının karargâhına ait Horch model bir araç park hâlinde duruyor. Tıpkı KV-1 model ağır Sovyet tankı gibi T-34'ler de Almanları bir hayli şaşkınlığa uğratmıştı; zira Almanların elinde bu tanklarla baş etmelerini sağlayacak yeterli miktarda ve güçte tanksavar silahı bulunmuyordu. 1941 yılının standart ana muharebe tankı olan Panzer III'ler, 50 mm'lik topla teçhiz edilseler bile (ki standart olarak 37 mm'lik topa sahiplerdi) T-34'ler karşısında etkisizdi. Kasım 1941'de 2'nci Panzer Grubu'nun 3'üncü Panzer Tümeni'ne mensup bir Panzer III tankı 50 metreden ve hatta 20 metreden birkaç atış yapmış ancak T-34'e etki edememişti.

523
G
G
WH
168A210
DR

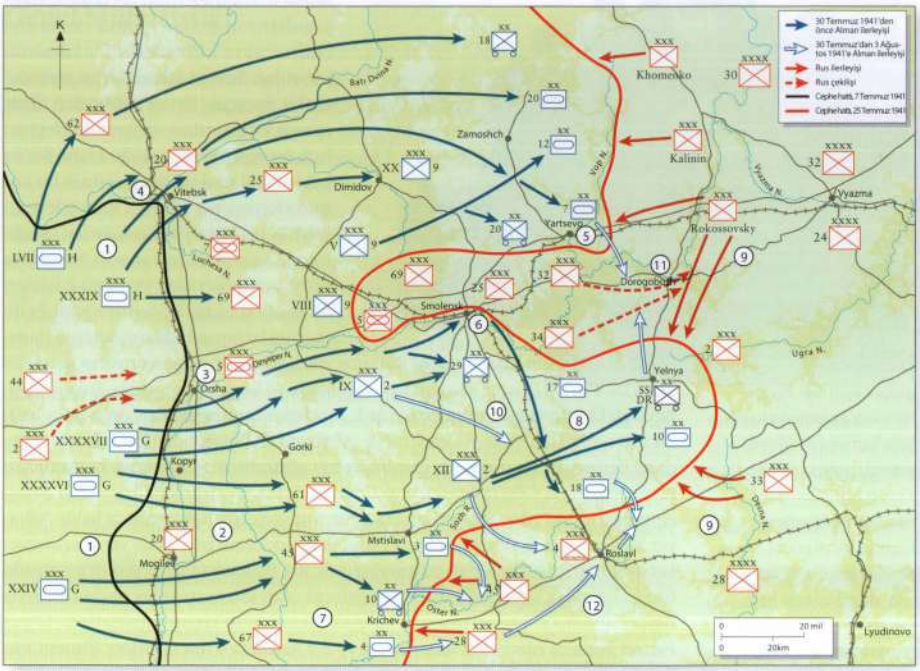
olan yegâne komutan değildi. Bunun yanında Guderian, geçmişte yaptığı gibi kendi fikrini kabul ettiremediği için görevinden istifa etme kartını da kullanmamıştır. Bunun nedeni prensip gereği mevcut pozisyonunu tehlikeye atmak istememesi olabilirken, kimileri de Şövalye Haçı'na Meşe Yaprakları eklenmesiyle ve takviye birlik vaadiyle "satın alınmış" olabileceğini iddia eder. Her durumda gerçeği muhtemelen hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. 24 Ağustos'ta derhal karargâhına dönen Guderian, harekatın başlatılabileceği uygun sıçrama noktalarını ele geçirmek için iki kolordusunu güneye kaydırarak mümkün olan en kısa sürede yeni taarruzun hazırlıklarına başladı. Taarruz 5 Eylül'de başladı ve 10 gün sonra, Guderian'ın kuvvetlerinin Kleist'ın Lokhvitsa'daki 1'inci Panzer Grubu'yla birleşmesinin ve savaşın en büyük kuşatmasının gerçekleştirilmesiyle son buldu. Tam da bu noktada Hitler bir kere daha Moskova istikametindeki ilerleyişin devam etmesini emretti ancak şu aşamada bunu gerçekleştirmek daha önceki duruma nazaran çok daha zordu. Bunun nedeni yalnızca Kızıl Ordu'nun, Alman kuvvetlerinin güneye kaydırılmasından yararlanıp Moskova'nın batısındaki savunmaları güçlendirmesi değil, aynı zamanda Alman Ordusu'nun o zamana kadarki itme gücünü sergileyemeyecek kadar yıpranmış olmasıydı. Gerilim ve ikmal problemleri yavaş yavaş kendini göstermeye başladı. Eylül 1941'e gelindiğinde Haziran 1941'de konuşlandırılan 3.400 tanktan geriye yalnızca 1.700 tank kalmış ve takviye olarak ancak 137 yeni tank gönderilebilmişti. 5 Eylül itibariyle Doğu Cephesi'nde çalışır vaziyetteki tank oranı %47 seviyesindeyken Panzer tümenlerinin mevcudu %34 seviyesine düşmüştü. Panzer grupları arasında en kötü durumda bulunan birlik, mevcut tanklarının yalnızca %21'i çalışır vaziyette bulunan Guderian'ın 2'nci Panzer Grubu'ydu. Ancak yine de 30 Eylül'de bir kere daha yola düştüler. Bu kez hedefte Moskova vardı.

Bir kere daha Moskova istikametinde ilerlemeye başlayan Guderian, ilk aşamada bir Sovyet savunma hattını yararak bulduğu boşluktan hızla ilerlemeye başladı. 3 Ekim'de Orel'i ele geçiren 2'nci Panzer Grubu, 8 Eylül'de üç Sovyet ordusunu mahsur bırakmak suretiyle Bryansk'ta bir başka kuşatmayı daha tamamladı. Moskova'dan önceki ilk Sovyet savunma hattı böylelikle yarılmış

Alman Ordusu, *Tayfun* Harekâtı esnasında Rus kışının çetin şartlarıyla ilk defa karşı karşıya geldi. İçinde bulundukları şartlar yalnızca motorlu araçları ve tankları değil, uygun kıyafet ve teçhizatla donatılmayan piyadeleri de bir hayli etkiledi. (Carlo Pecchi)

Smolensk, Temmuz–Ağustos 1941

1. Guderian'ın önünde iki seçenek vardı: Ya piyadelerin tanklara yetişmesini bekleyecek ya da Minsk kuşatmasında kıstırılan Kızıl Ordu artıkları doğu istikametinde kaçmaya çalışırken elindeki kuvvetlerle ilerlemeye devam edecekti.
2. XXIV. ve XXXXVI. Panzer Kolorduları 10-11 Temmuz'da Dinyeper Nehri'ni geçip Mogilev'in kuzeyinden ve güneyinden ilerleyerek Sovyet 20'nci Ordu'sunu kuşattı. XXXXVI. Panzer Kolordusu'nun öncü kuvveti olan 10'uncu Panzer Tümeni 16 Temmuz itibariyle Somlensk-Roslavl yoluna ulaştı.
3. Guderian'ın 2'nci Panzer Grubu'na bağlı XXXXVII. Panzer Kolordusu 10-11 Temmuz'da Dinyeper Nehri'ni aştı ve nehir kıvrımının güneyinden Smolensk'e ilerleyerek Orsha'yı kuşattı.
4. Hoth'un 3'üncü Panzer Grubu, LVII. ve XXXIX. Panzer Kolordularıyla Vitebsk'in kuzeyinden Dvina Nehri'ni aştı; Vitebsk Muharebesi 8-9 Temmuz tarihleri arasında iki gün boyunca sürdü ve muharebenin sonunda bölge Almanların eline geçti.
5. Hoth'un 3'üncü Panzer Grubu, şiddetli Sovyet karşı taarruzlarına rağmen doğu istikametinde ilerlemeyi sürdürdü ve 7'nci Panzer Tümeni 15 Temmuz'da Yartsevo'ya ulaştı; 20'nci Panzer Tümeni Vop Nehri'nin diğer yakasında bir köprübaşı teşkil etti ve böylece Smolensk kuşatmasının kuzey kanadı tamamlanmış oldu.
6. 16 Temmuz'da 29'uncu Piyade Tümeni (mot.) Smolensk'in büyük kısmını ele geçirirken 17'nci Panzer Tümeni de (her iki tümen de XXXXVII. Panzer Kolordusu'na bağlıydı) Dinyeper boyunca doğuya ilerleyeme devam etti. Bu da Smolensk kuşatmasının güney kanadını oluşturuyordu ancak kuşatma o tarih itibariyle tamamlanmaktan bir hayli uzaktı.
7. Hâlâ Mogilev kuşatmasıyla uğraşmakta olan XXIV. Panzer Kolordusu'na bağlı bir kısım birlikler doğuya ilerlemeye başladı. Bu esnada Timoşenko'nun Batı Cephesi'nin şiddetli karşı taarruzlarıyla karşı karşıya kaldılar. Sonuç olarak da Sozh-Oster Nehri boyunca uzanan bir cephe hattı meydana geldi.
8. 17 Temmuz'da hızla ilerlemeye başlayan 10'uncu Panzer Tümeni Yelnya'ya ulaştı ve 19-20 Temmuz'da bölgeyi ele geçirdi ancak akabinde şiddetli Sovyet karşı taarruzlarıyla baş etmek zorunda kaldı.
9. Jukov, 20 Temmuz'da yeni gelen takviye kuvvetlerle büyük bir karşı taarruz başlattı. Harekâta dâhil olan birlikler, komutanlarının adını taşıyan "operasyonel gruplara" ayrılmıştı. Ertesi günkü hedefte Yartsevo ve Yelnya'daki Alman mevzileri vardı. Aynı esnada Almanların Sozh Nehri boyunca uzanan mevzilerini ele geçirmek için güney istikametinde bir başka karşı taarruz daha başlatıldı.
10. 2'nci ve 3'üncü Panzer Grupları 20-26 Temmuz tarihleri arasında çaklı beklemek ve Sovyet karşı taarruzlarını savuşturmak durumunda kaldı. Aynı zamanda birliklerin yeniden teşkil edilmesi gerekiyordu. 18'inci Panzer Tümeni'nin ve daha sonra 29'uncu Piyade Tümeni'nin (mot.) güneyine takviye birlik konuşlandırmak da bu gerekliliğin bir parçasıydı.
11. 26 Temmuz'da 20'nci Piyade Tümeni (mot.) ile 7'nci Panzer Tümeni'nin şehrin doğusunda bağlantı kurmasıyla Smolensk kuşatması nihayet tamamlanmış oldu. Ne var ki kuşatma altındaki Sovyet 16'ncı, 19'uncu ve 20'nci Ordu'larına ait bazı unsurların 4 Ağustos'ta kuşatmayı yararak doğuya kaçmalarına engel olunamadı.
12. Yeniden konuşlandırma sürecinin tamamlanmasından önce, 31 Temmuz'da 2'nci Panzer Grubu taarruza kalktı. Gruba bağlı XXIV. Panzer Kolordusu'nun Oster Nehri'nin her iki yakasına yaptığı taarruzu 1 Ağustos'ta XXXXVII. Panzer Kolordusu takip etti. Aynı gün 4'üncü Panzer Tümeni Roslavl'ı ele geçirerek nihayet Sovyet 28'inci Ordusu "Kaçalof Grubu"nu kuşatıp imha etmeyi başardı.

1941 kışında gerçekleştirilen *Tayfun* Harekâtı esnasında hava koşulları ve yol ağının yetersiz olması çoğu zaman tırtıllı araçların hareket kabiliyetini kısıtlıyordu. Tanklar beyaz renkle kamufle edilmiş olsa da askerlerin hâlâ gri-yeşil kaputlar giymesi fotoğraftaki bir başka çarpıcı detaydır. (Carlo Pecchi)

oldu. Ancak takviye birliklerinin ve ikmal malzemelerinin gecikmesi, hava koşullarının yolları çamur deryasına çevirmesi ve kuvvetlerin bir kısmının kuşatılan Sovyet kuvvetlerini temizlemekle meşgul olması yüzünden Ekim ayının ortasından itibaren ilerleyişin hızı bir miktar yavaşladı. Daha sonra beklediği ikmal malzemelerinin bir kısmına kavuşan ve Sovyet kuvvetlerinin yaptığı bir hatadan faydalanan Guderian, 22 Ekim'de tekrar yola koyularak Moskova ilerleyişini yeniden başlatan ilk general oldu. Mtsensk'e yaptığı ilk taarruz başarısızlıkla sonuçlansa da ertesi gün bölgenin kuzeyindeki Bolkhov'da Sovyet savunmasını yarıp geçti. 28 Ekim'de 4'üncü Panzer Tümeni'ne bağlı *Eberbach* Muharebe Grubu, Tula'nın güneyindeki Sovyet savunmalarını yardı. Guderial bunun üzerine ertesi gün hızlı bir hücumla Tula'yı da ele geçirmeye çalıştı ancak başarılı olamadı. Zira bir kere daha ilerleyişin hızını kesen durumlar baş göstermişti. Guderian, kuvvetlerini bir yandan Tula-Orel bölgesinde yeniden toplamaya çalışırken bir yandan da sağ kanadını tehdit eden Sovyet karşı taarruzunu savuşturmak zorunda kaldı. Nihayet 18 Kasım'da ilerleyişine devam edebilen Guderian bu kez de yeni bir Sovyet karşı taarruzu yüzünden planın gerisine düştü. Bu karşı taarruz motorize piyade tümenleriyle püskürtüldü. Tula'ya yapılacak olan son taarruz ancak 24 Kasım'da başlatılabildi. Üç Panzer tümeni, kuzeydoğudan şehri kuşatmaya başladı. 17'nci Panzer Tümeni'nin Venev'e ilerlemesi ve 2-4 Aralık'ta 4'üncü Panzer Tümeni'nin Tula'yı ele geçirmeye teşebbüs etmesi yüzünden birkaç gün boyunca uzun zamandır beklenen o yarma hareketinin gerçekleşmek üzere olduğu düşünüldü ancak 4-5 Aralık'ta taarruz akamete uğradı ve Guderian, emrindeki kuvvetleri uygun bir savunma mevziinde yeniden toplamaya karar verdi. 5-6 Aralık'ta Sovyet karşı taarruzları başladı ve bu durum Almanlar arasında bir panik havası yarattı. 7 Aralık'ta Tula bölgesindeki Sovyet taarruzu, XXIV. Kolordu'nun (mot.) mevzilerini tehdit eder hâle gelince Guderian en sonunda tüm kuvvetlerini Tula çıkıntısından çekerek daha batıya, 80 km. boyunca uzanan dar denebilecek bir savunma hattına çekti. Kuvvetleri büyük bir tehdit altında olan ve hatta birliklerinden bazıları kuşatılmış vaziyette bulunan Guderian, emrindeki kuvvetleri Orel'in önündeki Susha-Oka nehirlerine çekerek daha büyük çaplı bir ricat hareketine karar verdi. 14 Aralık'ta ise 2'nci Ordu'nun (daha sonra geçici olarak "*Guderian*" Ordu Grubu olarak adlandırılacaktı) komutasını eline aldı.

Bu aşamada Guderian'ın sevk ve idare becerileri sorgulanmaya başlandı. Hitler, Alman Ordusu'nun oynak bir savunma muharebesi vermeye hazır olmadığını düşünüyordu (ki haklı olduğu daha sonra ortaya çıkacaktı). Dolayısıyla 17 Aralık'ta Guderian'a yerinden kıpırdamamasını emretti. Üç gün sonra Guderian, Hitler'in karargâhına giderek kendisinden bizzat geri çekilme izni istedi ancak bu isteği reddedildi. Akabinde kuvvetlerinin başına dönüp kendi kararını uygulayarak geri çekilme emri verdi. Bu durumda Hitler'in doğrudan verdiği bir emri uygulamamış oluyordu. Kluge'yle yaşadığı son tartışmanın ardından ise görevinden istifa etmek istediğini bildirdi ve 26 Aralık 1941'de diğer 40 generalle birlikte görevinden alındı.

Zırhlı Birlikler Genel Müfettişliği

Fotoğrafta bir Panzer taburu karargâhına ait olup Rusya'daki bir akarsuyu geçerken çamura saplanıp kalan bir Panzer III tankı görülüyor. Yolun tıkanması nedeniyle tüm Panzer kolu beklemek durumunda. Hemen arkada bir Panzer IV tankı görülüyor. (Carlo Pecchi)

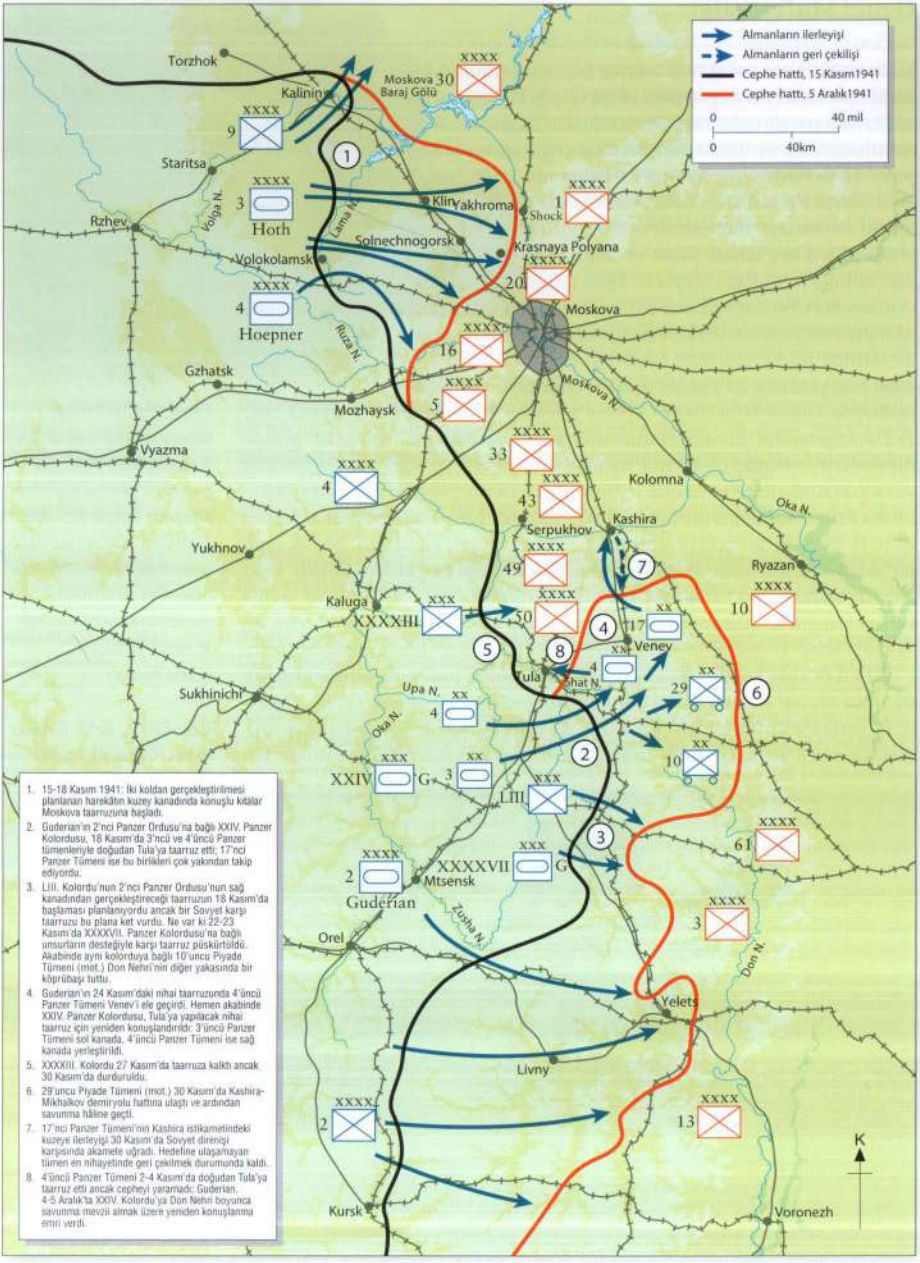
Guderian, 28 Şubat 1943 tarihinde Zırhlı Birlikler Genel Müfettişliği'ne atandığında arazide görev yaptığı son tarihin üzerinden iki yıl geçmişti ve bu sürede Stalingrad'da ve El Alameyn'de ciddi mağlubiyetler alan Alman Ordusu en nihayetinde savunma durumuna geçmek zorunda kalmıştı. Guderian yeni görevine başladığında, zırhlı birlikler o zamana kadarki en kötü durumunda bulunuyordu. Eldeki 27 Panzer tümeninden 1942 yılının sonlarında teşkil edilen beş tanesi Şubat ve Mart 1943 tarihlerinde lağvedilmişti. Bunları, Mayıs ve Eylül ayları arasında lağvedilen dört Panzer tümeni daha izledi (Bunlardan üçü Almanya'da yeniden teşkil edildi). 1943 yılının Haziran başlarında Kursk taarruzu başladığı esnada Alman Ordusu'nda yalnızca 23 Panzer tümeni bulunuyordu (Bunlardan da sadece 16'sı Doğu Cephesi'ndeydi). Bu tümenlere ek olarak elde 11 *Panzergrenadier* tümeni (tank taburlarıyla desteklenen motorize piyade tümenleri), 7 *Waffen-SS* Panzer tümeni ve *Luftwaffe*'ye bağlı *Panzergrenadier* ve Panzer tümenleri mevcuttu. Üstüne üstlük Doğu Cephesi'nde konuşlu bulunan Panzer tümenlerinin çoğunlukla yalnızca birer Panzer taburu, Panzer III ve IV tanklarının geliştirilmiş modellerine sahipti. Guderian, büyük çaplı bir yeniden teşkil seferberliğinin derhal başlatılması gerektiğini anladı. 1943 sonuna kadarki kısa vadeli hedefi, muharebe edebilecek seviyede ve sayıda Panzer tümeni teşkil etmekti. 1944 ilkbaharına kadarki uzun vadeli hedefi ise Alman Panzer kuvvetlerinin muharebe gücünü eski görkemine ulaştırmaktı.

Bir yıl önceki kaotik organizasyon göz önünde bulundurulursa atılacak ilk adım Alman zırhlı birliklerinin tüm kontrolünü ele almaktı ki bu, hedeflerin gerçekleştirilmesi için en temel gereklilikti. Guderian bunu yapabilmek adına Hitler'le görüşüp Zırhlı Birlikler Genel Müfettişliği'ni doğrudan

Guderian'ın, Zırhlı Birlikler Genel Müfettişliği görevine atanmasına kadarki süreçte Almanya'daki tank üretimi eşgüdümden uzak bir biçimde sürüyordu. Bu da hem zaman hem de kaynak israfına yol açıyordu. Hitler, Porsche'nin *Tiger* tankı prototipini tercih etmemişti ancak teselli olarak görülebilecek bir kararla tank avcısı siparişi verdi ve 1943 yılının ilkbahar mevsiminde 90 adet Ferdinand ya da bir diğer deyişle *Elefant* tank avcısı üretildi (Bu tank avcıları ilk olarak Kursk'a konuşlandırıldıysa da tatmin edici olmaktan uzak bir performans sergilediler). (Nik Cornish, WH 833)

Moskova, Kasım–Aralık 1941

Hitler'e bağlamak hususunda onu ikna etti (Nihayetinde Hitler, Alman Ordusu'nun başkomutanıydı). Böylece Guderian aradaki kurmay sınıfının kaprisleriyle uğraşmak zorunda kalmayacaktı.

Ayrıca Guderian, içerisinde Panzer, *Panzergrenadier*, motorize piyade, zırhlı keşif, tanksavar ve daha sonra envantere girecek olan ağır taarruz toplarının (*Sturmgeschütz*) bulunduğu Panzer birlikleri üzerinde sınırsız olmasa da çok büyük bir güce kavuştu. Bahsi geçen tüm bu birlikler Panzer ve *Panzergrenadier* tümenlerinin tamamını teşkil ediyordu. Guderian, Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'yla işbirliği içinde yürüteceği bu görevde ordunun bağımsız zırhlı birlikleri ile Panzer ve *Panzergrenadier* tümenlerinin organizasyonu ve eğitiminden sorumluydu. Buna ek olarak *Waffen-SS* ve *Luftwaffe* bünyesinde bulunan zırhlı ve mekanize birliklerin eğitimi ve organizasyonu konusunda genel direktif yayınlama hakkına da sahipti. Yeni silahların gelişimine ve üretimine ilişkin özel isteklerini ise Silahlanma Bakanı Albert Speer ile yakın işbirliği çerçevesinde doğrudan Hitler'e bildirebiliyordu. Bununla da kalmayan Guderian, ülkedeki tüm askerî okulların yanında Panzer birliklerinin bir parçasını teşkil eden ve ikmal ve eğitim birliklerini kapsayan yurt muhafızları üzerinde de tam bir hâkimiyet sahibiydi (Görevlerinden biri de cephe hattına gönderilmek üzere durmadan devam eden bir araç ve personel akışı sağlamaktı). Guderian'ın bir diğer sorumluluğu ise muharebe tecrübelerini derleyip yeni teknik ve taktik yönergeler hazırlamaktı ki bu da kendisine tüm zırhlı ve motorize birlikleri denetleme hakkını veriyordu.

Eski tip bir tank olmasına karşın Panzer III'ler 1943 yılı boyunca yoğun olarak kullanılmaya devam etti. Hatta aynı yılın Ağustos ayına kadar da üretimi sürdürüldü. Fotoğrafta Panzer III (bir tanesi alev makinesiyle teçhiz edilmiş) ve Panzer IV'lerden meydana gelen ve Doğu Cephesi'nde sık sık rastlanan karma bir birlik görülüyor.
(Nik Cornish, WH 821)

Tüm bu gücü elinde bulunduran Guderian, derhal birlikleri yeniden teşkil etme seferberliğine girişti. Her ne kadar yeni teşkilat çizelgesinde Panzer tümenlerinin yalnızca bir alayı tanklardan oluşuyorsa da (200 kadar tank), açıkça belirttiği gibi asıl hedefi, iki alayı tanklardan oluşan "tank ağırlıklı" Panzer tümenleri teşkil etmekti. Bir diğer planı ise Panzer tümenlerinde, kolordularında ve kritik harekât alanlarında *Tiger* ve *Panter* tankları ile *Sturmgeschütz* taarruz toplarının bir kısmını bu araçları nasıl kullanacağını bilen tecrübeli komutanların komutası altında bir arada kullanmaktı. İkincil birlikler düşmandan ele geçirilen araçlarla idare edebilirdi. Böylelikle Panzer birliklerinin muharebe

47 mm'lik topla teçhiz edilen Panzerjäger I türünün ilk örneğiydi. Bu tank avcıları, makineli tüfeklerle donatılmış eski tip Panzer I'leri gerçek birer zırhlı muharebe aracı hâline getirme çabasının açık bir örneğiydi. "*Guderian*" Panzer Grubu'nu temsil eden beyaz "G" harfi ilk olarak Fransa'da 1940 yılında, daha sonra ise 1941 yılında kullanıldı.
(Nik Cornish, WH 911)

Son model Panzer IV Ausf. G tanklarından müteşekkil bir zırhlı kol, eldeki imkânlarla yapılmış bir köprü vasıtasıyla bir Rus nehrini geçiyor, 1943-44. Her ne kadar Alman envanterindeki en iyi tank olmasa da bu tankların üretimi Guderian'ın tavsiyesi üzerine devam etti. Amaç, yeterli miktarda *Panter* tankı üretene kadar Panzer IV'ü ana muharebe tankı olarak kullanmaktı. (Özel koleksiyon)

etkinliğini, *Blitzkrieg* yıllarının zirvesindeki noktaya ulaştırmayı hedefliyordu. Tüm bunların gerçekleştirilmesi için bir yıllık bir plan tasarlandı ve böylece Gudedrian 1944 yılının ilkbahar mevsiminde yeniden teşkil edilen Panzer ordusu ile düşmanı bir kere daha muharebe alanında mağlup etmeyi planladı.

Bu planı gerçekleştirmedeki kritik faktör, bir yandan Panzer alaylarını muharebe etkinliklerine tam manasıyla kavuşacak şekilde yeniden donatabilmekken, bir yandan da cephe hattındaki alayların mevcut güçlerini koruyabilmekti. 1943 yılının başlarında Alman tank üretimi sıkıntılı bir süreçten geçiyordu. Panzer III'lerin de dâhil olduğu eski model tankların büyük bir çoğunluğu, zırhlarının ve toplarının yetersiz olmasından dolayı cephe hattına konuşlandırılmaya uygun görülmüyordu. Geliştirilmekte olan Panzer IV tankı hâlâ uygun bir seçenekti; *Tiger* tankı ise ağırlığından ve manevra kabiliyetinin yetersiz olmasından dolayı taarruz açısından pek de ideal sayılmıyor ve yalnızca destek silahı olarak görülüyordu. Bunun üzerine muharebe alanlarındaki üstünlüğü yeniden ele geçirmek amacıyla iyi bir zırh kalınlığına ve yüksek atım hızına sahip yeni Panzer V *Panter* tankı üretildi. Ana muharebe tankı bundan böyle *Panter*'di. Gelgelelim hâlâ üretim sürecinin ilk aşamasında olan *Panter*, hem sayıca azdı hem de ciddi güvenlik sorunları yaratıyordu.

Guderian'ın, ana hatları 13 Mayıs tarihli bir bildiride sunulan "yeniden teşkil planı" çerçevesinde, Doğu Cephesi'nde konuşlu olan 16 Panzer tümeninden üçü dinlenme ve yenilenme amacıyla cephe hattından çekildi. Tümenlerden birinin Panzer taburu, Panzer IV tanklarıyla tam teşekküllü şekilde donatılıp eski gücüne kavuşturulurken en azından 15 Panzer tümeni de yeni

Tamamen zırhlı personel taşıyıcılarıyla donatılan bir motorize piyade birliği Fransa'da geçit töreni düzenliyor. Guderian, zırhlı personel taşıyıcıların kullanımını şiddetle destekliyordu. Ne var ki bu araçların sayısının ciddi seviyede artması Guderian'ın Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi olmasından sonra mümkün olabildi. Bu gelişmeyle birlikte çoğu Panzer tümeni, bu araçları bünyesinde bulunduran bir *Panzergrenadier* taburuna sahip oldu. (Carlo Pecchi)

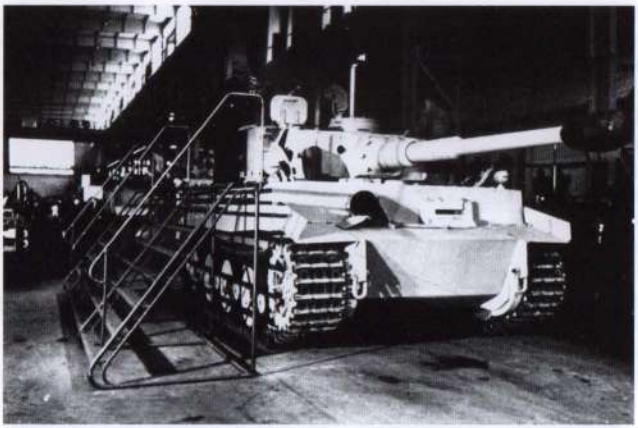
Panter tanklarıyla teçhiz edilmiş taburlara kavuştu. Bu gelişmeler, 1943 yılının Mayıs ve Aralık ayları arasında 1.700 adet *Panter* tankının üretilmesi sayesinde gerçekleştirilmişti. Eğitim birlikleri için ayrılan 230 *Panter* tankının haricindeki tüm *Panter*ler cephe hattına gönderilmişti. Ancak Guderian'ın tahminlerine göre, taburları eğitmek için gerekli olan zaman da göz önüne alınırsa planlanan muharebe hazırlık derecesine 1944 yılının ilkbahar mevsiminden önce ulaşılamayacaktı. Bu planın bir olumsuz yanı da bu süreçte hâlâ Doğu Cephesi'nde mücadele etmekte olan Panzer tümenlerinin, harekâta ilişkin tüm zorluklara rağmen neredeyse bir yıl boyunca yalnızca birer Panzer taburuyla mücadele etmek zorunda olmasıydı. Guderian çözümü, yeni *Sturmgeschütz* taarruz toplarını kullanmak suretiyle geçici Panzer taburları teşkil etmekte buldu. Gelgelelim sahip oldukları kısıtlardan dolayı bu araçlar ancak Panzer ve *Panzergrenadier* birliklerine destek olmak amacıyla kullanılabilirdi. Dahası, Ordu, Guderian'ın sunduğu bu çözüme büyük bir şiddetle itiraz etti. Çünkü bu araçlar piyade tümenlerine zırhlı destek sağlamak amacıyla üretilmişti. İlk 11 *Sturmgeschütz* taburu 1941 yılında konuşlandırılırken bunları 1943 yazında konuşlandırılan 30 tanesi daha izledi (Büyük çoğunluğu Doğu Cephesi'ne konuşlandırılmıştı).

Barbarossa Harekâtı'nın ilk aşamalarında Alman piyadeleri bir T-34 tankını inceliyor. 88 mm'lik topların haricindeki hiçbir top bu tanka tesir edemiyordu. Almanlara göre eğer Sovyet kuvvetleri tarafından iyi bir şekilde kullanılabilseydi bu tank, "savaşı kazandıran bir silah" olabilirdi. (Nik Cornish, WH 165)

Waffen-SS askerleri 75 mm'lik bir Pak 40 topunun başında, 1944-45 kışı. Savaşın son yıllarında elde yeterli sayıda zırhlı muharebe aracı olmadığı için tanksavar topları giderek daha da önemli hâle geldi. (Carlo Pecchi)

Fotoğrafta ilk model *Tiger* I tankı ve üretim merkezi görülüyor. Fevkalade bir topa ve kalın bir zırha sahip olsa da *Tiger* tankının üretimi bir hayli pahalıya mal oluyordu (her bir tank, topu ve teçhizatı olmadan 250.000 Mark'a üretilebiliyordu). Yakıt tüketimi de keza ziyadesiyle fazlaydı. 530 litrelik bir depoya sahip olan tank zorlu bir arazide ancak 60 km'lik bir alanda etkinlik gösterebiliyordu. (Carlo Pecchi)

Ancak etkinlikleri çok kısıtlıydı ve 1943'ün ortasından itibaren yaşanan kayıplar çok ciddi bir hızla artmaya başladı. Bu da eğitimlerinin yetersiz olduğunun açık bir göstergesiydi. Sonuç olarak, Doğu Cephesi'nde konuşlu bulunan çok az sayıdaki Panzer tümeni, *Sturmgeschütz* taarruz toplarıyla teçhiz edilmiş ikinci bir tabura sahip olsa da Almanların Sovyet zırhlı birlik üretimine karşılık verme çabası daha ileri bir noktaya ulaşamamış oldu.

1 Haziran 1944 itibariyle Ordu bünyesinde toplam 31 Panzer tümeni ve 16 *Panzergrenadier* tümeni bulunuyordu. Tek değişiklik, eğitim birliklerinden (Panzer *Lehr*) bir Panzer tümeni teşkil edilmesi, *Panzergrenadier* tümenlerinden beş adet Waffen-SS tümeni kurulması ve Luftwaffe bünyesinde "Hermann Göring" ismiyle bir tümen teşkil edilmesiydi. Bunun yanında, ilk başta tasarlanan planın aksine tüm Panzer tümenleri *Panter* ile teçhiz edilmiş taburlara kavuşamamıştı. Her ne kadar üretim sayıları Guderian'ın tahminleriyle uyuşsa da (1943'te 1.848 ve 1944 Mayıs'ında 1.468 adet), 1944 yılının Haziran ayı itibariyle *Panter* taburları beklenen sayıya ulaşamamıştı. Dahası bu taburlardan bazıları stratejik olarak ihtiyatta tutulmak yerine farklı noktalarda, farklı zamanlarda karşılaşılan tehditlere karşı kullanılmıştı. Bunun bir örneği de Guderian'ın ikincil harekât alanı olarak gördüğü İtalya'nın Anzio kentine yapılan Müttefik çıkarmasıydı. Sonuç olarak Haziran 1944 itibariyle dokuzu Wehrmacht tümenlerinde (Doğu Cephesi'nde dört Panzer tümeni ve bir *Panzergrenadier* tümeni; Batı Cephesi'nde üç Panzer tümeni), beşi ise *Waffen-SS* Panzer tümenlerinde (Doğu Cephesi'nde bir, Batı Cephesi'nde ise dört tümen) olmak üzere elde aktif olarak kullanılabilecek yalnızca 14 *Panter* taburu bulunuyordu.

Kursk'taki Tank Muharebesi, Temmuz 1943

Guderian, 28 Şubat 1943'te, yani 5 Temmuz tarihli Kursk taarruzundan dört ay kadar önce Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi olarak atandı. *Zitadelle* Harekâtı'na şiddetle karşı çıkan Guderian, bu dört aylık süreyi yeni *Panter* tankının geliştirilmesine nezaret etmekle geçirdi. Muharebelerdeki üstünlüğü yeniden ele geçirmek için üretilen ve Almanların yeni ana muharebe tankı olması planlanan *Panter* tankı daha ilk aşamalarda bile ciddi problemlere sahipti ve Temmuz 1943 tarihi itibariyle hazır olmaktan bir hayli uzaktı. 1 Temmuz'a kadar üretilen 800 Panter tankının 200'ü Kursk'taki 39'uncu Panzer Alayı'nın (*"von Lauchert" Panter Alayı*) bünyesinde konuşlandırıldı. Taarruzun sona erdiği 16 Temmuz'da düşman bu tanklardan yalnızca 42 tanesini saf dışı bırakabildiyse de alayın elinde kullanılabilir durumda yalnızca 43 tank kalmıştı çünkü diğer tanklar ya arızalanmış ya da hasar almıştı.

144
144

Yukarıda: Piyadeler *Sturmgeschütz III*'lerden oluşan bir kolun yanından geçiyor. Bu taarruz topları her ne kadar piyadelere zırhlı top desteği sağlamak için üretildiyse de 1943 yılı itibariyle tanklara karşı da yoğun olarak kullanıldı. (Carlo Pecchi)

Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı

Guderian'ın Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi olarak yapmayı planladığı organizasyonel değişimler, umduğu oranda başarıya ulaşmamıştı. Batı Panzer Grubu'nun şu ifadesi de bu durumu ortaya koymaktadır: "Gelişen silahlara ve araçlara rağmen 1944 yılının tümenleri, 1939 yılındaki Panzer tümenlerinin muharebe gücünün yalnızca üçte birine sahiptir." Guderian, 20 Temmuz 1944 tarihinde Hitler'e karşı yapılan suikast girişiminin ardından Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'na atandı ancak aynı zamanda Genel Müfettiş görevini sürdürmeye de devam etti. Gelgelelim pek çok başka meseleyle meşgul olmak zorunda kaldığı için 1944 yılının sonbahar ve kış aylarında Panzer birliklerinin durumundaki gelişmeleri yeterli oranda inceleyecek ve bu durumlarla ilgilenecek vakti bulamadı.

Silah ve personel eksikliği yetmiyormuş gibi Hitler'in işlere sürekli karışması da göz önünde bulundurulursa, devam eden Kızıl Ordu taarruzları karşısında Guderian'ın yapabileceği pek de bir şey yoktu. Guderian ve Hitler'in arasındaki ilişki ise problemli denebilecek bir düzeydeydi. Hatta Guderian birkaç kez Hitler'le tartışmaya bile girmişti ancak yine de Hitler'in verdiği emirleri sadık bir şekilde yerine getirdi ve bir noktaya kadar "bir karış bile toprak verilmeyecek" stratejisini uygulamayı sürdürdü. Bunu yapmasının nedeni, 1941 yılının Aralık ayında Moskova önlerinde edindiği tecrübelerin yanında muhtemelen doğduğu şehrin bir taarruz tehdidiyle karşı karşıya olan Doğu Almanya'da bulunmasıydı. Ağustos 1944'te Sovyet yaz taarruzunun kuzey kanadı, Kuzey Ordular Grubu'nu kuşatılma tehlikesiyle karşı karşıya bırakınca Guderian, Merkez Ordular Grubu'yla zayıf denebilecek bir karşı taarruzda bulundu. Taarruz

Aşağıda: Bir Panzer II tankı, *Tiger I* tankıyla birlikte hareket hâlinde, 1944 yılının başları, Anzio, İtalya. Guderian tüm modern tankları doğuda ve batıda ana muharebe hatlarında toplamak istediyse de *Tiger* ve *Panter* tankları İtalya'da da kullanıldı (Carlo Pecchi)

başarısızlığa uğradığında ordular gurubu geri çekilmek istedi ancak Guderian her ne kadar aynı görüşte olmasa da Hitler'in geri çekilişe izin vermeyeceği cevabında bulundu. Sonuç olarak Kuzey Ordular Grubu, Courland'de küçük bir cepte kuşatıldı. 8 Ağustos'a gelindiğinde ise Güney Ukrayna Ordular Grubu'nun karargâhından Guderian'a bir mesaj ulaştı. Buradaki birlikler, Romanya'nın nasıl bir pozisyon alacağı kestirilemediği için Karpatlar ve Aşağı Tuna istikametinde bir stratejik ricatın gerekli olduğunu belirtiyordu. Hitler'le görüşen Guderian kısa süre içinde bu yönde bir emir vermeyi "umduğunu" söyledi. 20 Ağustos'ta Sovyet taarruzu başladı ve büyük bir karmaşıklığın içine sürüklenen Rumenler savaşmayı reddetti. Bunun üzerine "başarabilen" Alman kuvvetleri acilen Karpatlar-Aşağı Tuna hattına çekilmeye başladı. Birkaç gün sonra teslim olan Romanya taraf değiştirerek Sovyetler Birliği'nin safına geçti. Bulgaristan'da da aynı şey yaşandı. Eylül ayına gelindiğinde rüzgâr Macaristan için de Sovyetler Birliği tarafından esmeye başladı. Bunun üzerine Guderian derhal Budapeşte yakınlarına Panzer birlikleri gönderdi. Macar lider Amiral Horthy'nin tutuklanması ve yerine *Arrow-Cross* Partisi'nin sadık lideri Szalasi'nin geçirilmesiyle "siyasi muharebenin" kazanıldığı ilan edildi ve Macarlar ile Almanlara cepheyi korumaları çağrısında bulunuldu.

Bu olay, Guderian'ın Doğu Cephesi'ndeki yegane zaferiydi. 1944 yılının Aralık ayının ortalarında Guderian Budapeşte'nin Sovyet kuşatması tehdidiyle karşı karşıya kaldığını görünce Güney Ordular Grubu'nun komutanına defalarca Kızıl Ordu'nun kuzeydeki öncü unsurlarına karşı taarruza geçmesi isteğinde bulundu. Gelgelelim gerçekleştirilen karşı taarruz, piyadelerin Panzer öncü unsurlarına gereken desteği vermemesinden dolayı akamete uğradı. Bunun üzerine Guderian, tümenlerden takımlara kadar her bir askerin ve aracın düşmana taarruz etmesini emretmekten başka bir şey yapamadı. Ayın sonuna doğru Budapeşte'deki kuşatma tamamlanmak üzereyken bölgenin tahliye edilmesi önerisini de reddeden Guderian, daha sonra fikrinden cayarak kararı Hitler'e bıraktı. Hitler'in emri, tahmin edilebileceği gibi gönderilecek bir takviye kuvvet, şehri kurtarıncaya kadar Budapeşte'nin savunulması yönünde oldu. Bu dönem aynı zamanda Ardenler Taarruzu'nun gerçekleştirildiği döneme de denk gelmektedir. Bu taarruz Doğu Cephesi'nde savunma durumunda bulunan çok değerli birliklerin Batı'ya konuşlandırılmasını gerektirdiği için Guderian bu girişime şiddetle karşı çıkmıştı. Zira Guderian'ın 5 Ocak 1945'te Güney Ordular Grubu'nun karargâhına yaptığı bir ziyarette durumun ne kadar vahim olduğu ortaya çıkmıştı. Bir kere daha

Yukarıda: Askerler bir *Tiger* I tankını tamir ediyor, Doğu Cephesi, 1944. Savaşın son yıllarında *Tiger* tanklarının ve diğer zırhlı muharebe araçlarının genel olarak birbirinden farklı münferit birimlere dağıtılması bakım ve onarım açısından birçok probleme yol açmıştı. (Carlo Pecchi)

Aşağıda: Fotoğrafta seri üretim hâlindeki ilk *Panter* tankları görülüyor. T-34'lere cevap verebilmek adına geliştirilen *Panter* tanklarının üretimi Eylül 1942'de başladı. Mayıs 1943'e kadar 250 tank talep edilse de yaşanan birtakım problemlerden dolayı Kursk'a yalnızca 196 *Panter* konuşlandırılabildi. (Carlo Pecchi)

Doğu Cephesi, Haziran 1944–Nisan 1945

1. Sovyet yaz taarruzu (*Bagration* Harekâtı) 22 Haziran 1944'te başladı. Temmuz ayının sonuna kadar Alman Merkez Ordular Grubu'nun büyük kısmı imha edildi; kalanlar ise 1939 yılının Polonya sınırına püskürtüldü.
2. Sovyet 1'inci Ukrayna Cephesi 13 Temmuz 1944'te Polonya'nın güneyinden taarruza kalktı ve Ağustos sonunda Alman Kuzey Ordular Grubu'nu Vistula Nehri'nin diğer yakasına püskürttü.
3. Ağustos 1944'te başlayan Sovyet yaz taarruzu Alman Kuzey ve Merkez Ordular Grubu'nu Doğu Prusya'ya, Varşova'ya ve kuzey istikametinde Baltıklara kadar itti.
4. 2'nci ve 3'üncü Ukrayna Cephesi 20 Ağustos 1944'te Balkanlar'da taarruza geçti; 25 Ağustos'a gelindiğinde Romanya teslim oldu ve Sovyetler Birliği safına geçti (9 Eylül 1944'te Bulgaristan da aynını yaptı). Böylece bölge topraklarının büyük kısmı Sovyetler'in eline geçmiş oldu. 29 Ağustos'a gelindiğinde Sovyet kuvvetleri Tuna Nehri'ne ulaştı (Finlandiya ise 4 Eylül 1944'te Sovyetler Birliği'ne teslim oldu).
5. 14 Eylül 1944'te Alman Kuzey Ordular Grubu'na karşı yeni bir taarruz başlatıldı; Eylül ayının sonundan Ekim'in ortalarına kadar Baltık devletleri büyük oranda temizlendi. Almanlar Kurlandiya yarımadasında (yalnızca Kurland Ordular Grubu tarafından savunuluyordu) ve Memel'de kapana kıstırıldı.
6. Kızıl Ordu 24 Eylül'de Macaristan ve Yugoslavya'ya karşı taarruza geçti; Aralık ortasına kadar Macaristan'ın büyük kısmı ele geçirildi. 1944 Noel'inde ise Budapeşte kuşatıldı. Şehir ancak 1945 yılının Şubat ortasına kadar dayanabildi. Almanlar Mart 1945'te bölgedeki petrol sahasını elde tutabilmek için Balaton Gölü çevresinde bir karşı taarruz gerçekleştirdi.
7. Kızıl Ordu 12 Ocak 1945'te Almanya istikametinde büyük bir taarruz başlattı. 31 Ocak'ta Sovyet 1'inci ve 2'nci Belarus Cephesi Frankurt yakınlarında Oder Nehri'ne ulaştı ve Berlin'in 60 km yakınına kadar geldi. Taarruz, Oder ve Neisse nehirleri boyunca ilk olarak güneye, ardından da kuzeye doğru genişledi. 16-20 Şubat 1945'te Königsberg'in doğusunda gerçekleştirilen Alman karşı taarruzu başarısızlığa uğrayınca Kızıl Ordu hızla kuzeye ilerleyip Alman Kuzey Ordular Grubu'nun bağlantısını kopardı ve Oder boyunca Stettin'e kadar bir cephe hattı teşkil etti.

Hitler her türlü ricat önerisini reddetti ancak Kızıl Ordu'nun 13 Ocak'ta A Ordular Grubu ve Merkez Ordular Gurubu'na karşı başlattığı taarruzla birlikte çöküş kuruntuları gerçek bir olgu hâline geldi. Hitler'in son kez Berlin'e döndüğü 15 Ocak'ta Guderian "eldeki tüm birliklerin" Doğu Cephesi'ne nakledilmesini istedi. Bunun üzerine Hitler Macaristan'daki petrol yataklarını elde tutabilmek için Ardenler'de çarpışan birliklerden bazılarını Macaristan'daki Güney Ordular Gurubu'na aktarmaya karar verdi. 16 Ocak'ta Doğu Cephesi'nin kontrolünü doğrudan eline alan Hitler'in ilk hamlesi, Heinrich Himmler'i yeni kurulan Vistula Ordular Grubu'nun komutanı ve geri bölgelerdeki ulusal savunmanın idarecisi olarak atamak oldu. Doğu Cephesi'ndeki son Alman taarruzu büyük bir başarısızlıkla sonuçlandı. Budapeşte'nin kurtarılması amacıyla başlatılan taarruz ilk aşamada iyi bir ivme yakaladı. Öyle ki Guderian taarruzu büyük bir harekâta dönüştürmeye bile karar verdi ancak ayın sonuna doğru harekât kesin suretle başarısızlığa uğradı. Ardenler'den gelen birlikler ise Mart ayında cepheye ulaştı ve Balaton Gölü bölgesinde 6'ncı SS-Panzer Ordusu'nun başını çektiği taarruza dâhil edildi.

Bir piyade taarruz birliği Normandiya'da bir *Panter* tankının üzerine tırmanıyor, Haziran 1944. Hâlâ eğitimleri devam eden birkaç *Panter* taburu, Müttefiklerin ilerleyişini durdurmak ve akamete uğratmak için alelacele Kuzeybatı Avrupa'ya gönderilmişti. Böylece Guderian'ın muharebe etkinliği yüksek Panzer tümenleri için bir çekirdek oluşturma çabalarına ket vurulmuş oldu. (Özel koleksiyon)

Bu durum Guderian'ın 6'ncı SS-Panzer Ordusu'yla Doğu'dan Berlin'i tehdit etmekte olan Sovyet kuvvetlerine karşı bir taarruz başlatma planına engel oldu. Aynı esnada da Stargard'dan Pomeranya'ya doğru başka bir Sovyet taarruzu başladı. Artık güdülen tek amaç Berlin'e yaklaşan Sovyet kuvvetlerini geciktirmekti ve bu da Himmler'in pek de becerikli olmayan sevk ve idaresinde gerçekleşecekti. 10 gün boyunca Himmler'in gereken kuvvetleri toplamasını bekleyen Guderian, 13 Şubat'ta Himmler'in vekili General Walther Wenck'i bir taarruz başlatmaya ikna etti. Ayın 15'inde tek bir tümenle başlayan taarruz ertesi gün 11'inci SS-Panzer Ordusu'nun katılımıyla genel bir taarruza dönüştü. 3 gün boyunca devam eden ve ancak 5 km ilerlenebilen taarruz en nihayetinde durduruldu. 10 gün sonra Güney Ordular Gurubu'nun komutanı Guderian'a askerlerinin artık savaşmak istemediğini ve savaşın kaybedildiğini söyledi. Bu artık herkesin malumuydu ancak hâlâ

Alman askerleri, muhtemelen hasarlı bir köprüden düştüğü için ters dönmüş olan bir T-34 tankını inceliyor. Kalın ve eğimli zırhı ve 76 mm'lik topuyla T-34 tankı 1941-42 yılının tüm Alman tanklarından daha iyiydi. Bu tanklara yalnızca 100 metre ya da daha yakın bir mesafeden ve arka kısmındaki zayıf noktaya nişan alındığında zarar verilebiliyordu. (Carlo Pecchi)

küçük başarılar elde etmek mümkündü. 20 Mart'ta Hitler'i Vistula Ordular Grubu'nun komutanı olan Himmler'i azletmesi ve yerine General Heinrici'yi geçirmesi konusunda ikna eden Guderian böylelikle son kişisel başarısını elde etmiş oldu. Bir hafta sonra Küstrin'i kurtarmak adına Oder Nehri üzerinden gerçekleştirilen bir karşı taarruzun başarısızlığa uğraması sonucunda Hitler'le son defa tartışan Guderian'a altı haftalık bir hastalık izni verildi. Bu süreçte Hitler onun yerine General Hans Krebs'i getirdi. Bu atamanın ertesi günü Guderian Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'ndan ayrılıp Zırhlı Birlikler Genel Müfettişliği'nin karargâhına gitti. Burada Almanya'nın resmi teslim tarihinden iki gün sonra, yani 10 Mayıs'ta ABD kuvvetlerine teslim oldu.

HASIM KOMUTANLAR

Her ne kadar Panzer birliklerinin gelişimini de kapsayan Alman zırhlı birlik muharebesi, askerî tarihin en çok çalışılan konularından biri olsa da Almanya, tank gelişiminin ya da zırhlı birlik muharebesinin öncüsü ya da en büyük savunucusu sayılmazdı. Bu onur ilk olarak Birinci Dünya Savaşı'nda tankı geliştiren Birleşik Krallık'a ve ardından Fransa'ya aitti. Almanya'nın çabaları ise bu ülkelere nazaran bir adım gerideydi. İki savaş arası dönemde zırhlı birlik muharebeleri alanında teknik ve teorik açıdan pek çok gelişim yaşandı. Heinz Guderian'ın gerçek becerilerine ilişkin efsanelerin büyük çoğunluğu da İkinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında Alman Ordusu'nun bu teorileri uygulamaya koymasının ardından doğmuştu. Her ne kadar Guderian, Almanya'da zırhlı birlik muharebelerinin öncülerinden biriyse de (tek başına olduğu kesinlikle söylenemezdi) uygulamaya koyduğu doktrinin büyük kısmı, zırhlı birlik muharebesi teorisyenlerinin bayrak taşıyıcılarından olan İngiliz subay John Fredrick Charles Fuller başta olmak üzere farklı kişi ve kaynaklardan alınmıştı.

1878 yılının Eylül ayında West Sussex'te doğan ve 1899 yılında Sandhurst'ta orduya katılan Fuller, 1913'te Camberley'deki Kurmay Okulu'na girdi. Birinci Dünya Savaşı'nda Fransa'da kurmay subay olarak görev yapmasının ardından en nihayetinde Tank sınıfına dönüştürülecek olan Makineli Tüfek sınıfının "ağır" koluna dâhil edildi. 1917'de Cambrai'de gerçekleştirilen tank taarruzunun planlama sürecine dâhil olan Fuller, 1918 sonbaharındaki nihai taarruzda da bulundu. "1919 Planı" adındaki ilk gerçek zırhlı birlik muharebesi doktrinini de bu dönemde ortaya koydu. Fuller'in tecrübelerine dayanarak ortaya koyduğu teoriye göre, ilerleme hızlarının yavaş olması ve düşmanın ana direniş hattının yarılmasının ardından taarruz ivmelerinin giderek azalma eğiliminde bulunmasından dolayı piyadeler düşman hatlarını yarmaya tam manasıyla muvaffak olamıyordu. Fuller bu acil problemin

çözümünün tanklar olduğunu gördü ve gerçek anlamda belirleyici birer araç olarak kullanılmaları yönündeki fikri geliştirdi.

Tanklar; zırhları, ateş güçleri ve hareket kabiliyetleri sayesinde düşman ateşine rağmen ilerleyebiliyor, düşman savunmasını parçalayıp hattı yarabiliyordu. Fuller, tamamen tanklardan oluşan bir ordu kurmayı önerdi. Böylece cephe hattının yarılmasının ardından tanklar düşman hatlarından içeri doğru öyle derin bir ilerleme kaydedecekti ki, düşman tekrar sabit bir cephe hattı kuramayacaktı. Bu, piyade taarruzuyla gerçekleştirilemeyecek bir girişimdi.

O zamanlar radikal olduğu düşünülen bu teori modern savaşın seyrini değiştirdi. Bu yeni muharebe şekli, düşmanın gücünü azaltmak üzerine kurulu yıpratma muharebelerinden ya da bir bölgeyi ele geçirme amacıyla düşman hattını yarmak için gerçekleştirilen taarruzlardan ziyade düşmanın ana muharebe hattını tekrar teşkil edemeyeceği şekilde derin bir ilerlemeyi öngörüyor ve böylelikle tüm cepheyi çökertmeyi hedefliyordu. Fuller'in sürpriz, temerküz ve hareket kabiliyeti gibi temel prensipler üzerine kurulu teorileri iki savaş arası dönemde Fransa, Sovyetler Birliği ve Almanya da dâhil olmak üzere pek çok ülkede incelendi ve geliştirildi. Bu teoriler, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından daha büyük bir kabul edilebilirlik noktasına ulaştı.

Fuller'in çalışmalarına 1920'lerde Basil Henry Liddell Hart'ın incelemeleri de eklendi. Hart, Birinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında Batı Cephesi'nde görev yapmış ancak uğradıkları bir gaz saldırısının ardından sağlığı olumsuz yönde etkilenince İngiliz Ordusu Eğitimi'nin Genel Müfettişi olarak atanmıştı. Savaşın ardından Ordu Eğitim Sınıfı'na dâhil edilen Hart, 1920 yılında resmî Piyade Talimnamesi'ni yazdı ve 1927 yılında yüzbaşı rütbesiyle emekli oldu. Savaş muhabiri, yazar ve özellikle de mekanizasyonun problemleri üzerine derinlikli çalışmalar yürüten bir teorisyen olarak ismini duyurdu. Fuller'den çok daha büyük başarılar ve tanınırlık elde eden Liddell Hart gelecek savaşların mekanizasyon ve hava kuvvetleri temelinde yürütüleceğine ilişkin fikirlerini teoriye döktü. Ordular tam manasıyla mekanize ve motorize hâle gelmeliydi; başı çeken unsur tanklar olmalıydı ve ordular, savunma hatlarını

Kamuflajla gizlenmiş bir *Artillerie Panzer Beobachtungswagen III*. Topla teçhiz edilmiş bu zırhlı gözlem aracı Şubat 1943'te Panzer III temel alınarak geliştirilmişti. Zırhlı ve kundağı motorlu topçu birliklerinin kullanımına sunulan araç o tarihten itibaren Panzer tümenlerinin standart unsurlarından biri hâline geldi. (Carlo Pecchi)

Panzer II Ausf. L "Luchs", Panzer II tankının son türeviydi. Bu keşif aracından yalnızca 100 adet üretildi. Zira savaşın son yılında Panzer tümenleri, işe yarar, tırtıllı ve zırhlı bir keşif aracına ziyadesiyle ihtiyaç duyuyordu. (Carlo Pecchi)

yarıp geçmeye muktedir olup komuta, kontrol ve muhabere sistemi açısından "vurucu bir güce" sahip olmalıydı. Taktik ve operasyonel seviyede ortak fikirlere sahip olsalar da Fuller ve Hart'ın yaklaşımı tamamen farklılık arz ediyordu. Hart, dengesizlik ve karmaşıklık yaratacak yıkıcı bir darbe indirebilmek amacıyla düşmanın en zayıf noktasına taarruz etmeyi öngören "dolaylı tutum" stratejisinden bahsediyordu. Böyle bir hedefi gerçekleştirebilecek en iyi yol hız ve esneklik temelindeki mekanizasyondu. Böylece modern ordular düşmanın ana savunma hattını yarabilecek ve ardından gerçekleştirilecek olan stratejik bir ilerleyişle başarının meyvelerini toplayabilecekti. Bu da ancak zırhlı birliklerin bütün ordunun başını çekmesiyle mümkün olabilirdi.

Fuller ve Liddell Hart'ın ortaya koyduğu teorilerin Alman Ordusu'nun uygulamaya koyduğu teorilerle benzerliği gün gibi ortadadır. Birliklerin belli bir noktada toplanması, düşman hattının zayıf noktasına gerçekleştirilen sürpriz bir taarruz, esneklik ve zırhlı birliklerin düşman hatlarından içeri doğru gerçekleştirdiği derinlemesine bir ilerleyiş, İkinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarındaki Alman zaferlerinin ardından iyice bilinir hâle gelen kavramlardı. Gelgelelim Almanya'da zırhlı birlikler üzerine çalışan teorisyenlerin fikirlerini uygulatma konusunda yakaladıkları başarıyı İngilizler kendi ordularında yakalayamamıştı.

Fotoğrafta 37 mm'lik bir Pak 35/36 görülüyor. 1934'te geliştirilen bu top o dönemin teknolojik olarak en gelişmiş topuysa da 1940 yılında eski bir model hâline geldi. Çünkü artık kalın zırhlı Fransız ve İngiliz tanklarını delip geçemiyordu. Bu yüzden en nihayetinde bu topa mürettebatı tarafından "kapı tıklatan" lakabı takıldı. (Özel koleksiyon)

İngiliz Ordusu 1926 yılında "Deneysel Mekanize Kuvvet" adıyla dünyanın ilk mekanize birliğini teşkil etti. Mayıs 1927'deki manevraların en önemli parçasını teşkil edecek olan birliği ilk başta Fuller'in komuta etmesi planlanıyordu. Ne var ki Fuller küçük detaylar konusunda Harbiye Nezareti'yle tartışmaya girince görevden azledildi. Liddell Hart ise aynı esnada DMK'nın kökenine ilişkin kavramı tümden şiddetle eleştiriyordu. Yaşanan bu duruma rağmen zırhlı birliklerin gelişimi 1930'ların ortasına kadar sabit bir ivmede devam etti. DMK'nın elde ettiği tecrübeler ise "mor kitap" ya da diğer bir deyişle *Mekanize ve Zırhlı Birlikler* ismindeki ilk resmî talimnamenin temelini oluşturdu. Telsizlerin gelişimi ise İngiliz zırhlı birlik taktiklerinde önemli bir sıçrama yaşanmasını sağladı. 1930 yılının yaz mevsiminde gerçekleştirilen manevrada, muharebe alanlarındayken karargâhıyla irtibat hâlinde olan mekanize birliklerin ne kadar etkili olduğu kanıtlanmış oldu. Ertesi yıl tek bir komuta tankının sevk ve idaresindeki deneysel bir tank tugayı ile bir manevra daha icra edildi. Tüm bunlar, zırhlı birlikler muharebesinin gelişiminde Birleşik Krallık'ın diğer ülkelere nazaran ne kadar önde olduğunun göstergesiydi. Ne var ki Birleşik Krallık 1935-37 yıllarında, yeni geliştirilen Alman Panzer birlikleriyle birlikte teknik ve teorik üstünlüğünü kaybetti. Bunun elbette pek çok sebebi vardı. Büyük Buhran, pasifist hareketin etkileri (Almanya'da bu durumun tam zıttı yaşanmaktaydı) ve kısıtlı kamu harcamalarının silahlı kuvvetlerin farklı sınıflarına aktarılması kararı bu sebeplerden yalnızca birkaçıydı. Bunun yanında bir diğer önemli sebep ise zırhlı birlikler muharebesi teorisyenlerinin zor zamanlardan geçmeleri ve ilgilerini büyük oranda yitirmeleriydi.

İmha edilmiş bir Fransız Char B1 (bis) ağır tankı, Mayıs 1940. Guderian'ın yarma hareketini engellemek amacıyla Stonne'da gerçekleştirilen karşı taarruzda kullanılan bu tank, standart 37 mm'lik top karşısında sağlam kalabiliyordu. Almanlar bu tankı ancak ağır top ya da uçaksavar topu kullanarak imha edebiliyordu. (Carlo Pecchi)

Fuller 1933 yılında ordudan emekli olurken Liddell Hart, ilgisini hava muharebelerine yöneltip 1932 yılından itibaren stratejik hava gücünün gelecekteki savaşlarda belirleyici bir rol oynayacağını ve Birleşik Krallık'ın deniz ve hava stratejilerine odaklanarak kıta Avrupa'sındaki savaşlara kara kuvvetleriyle müdahil olmaktan kaçınması gerektiğini savunmaya başladı. Liddell Hart, İspanya İç Savaşı'nda elde edilen tecrübelere dayanarak bir başka çıkarımda daha bulundu. Ona göre, tanksavar silahlarının gelişimi muharebelerde tankların etkisini ciddi oranda azaltmıştı. Hart, artık muharebelere uygun tek tank türünün hızlı hareket eden hafif tanklar olduğunu düşünüyordu. Elbette bu konuda araştırılması ve üzerinde çalışılması gereken pek çok nokta mevcuttu. Bu noktaların üzerine gidilmesi, hızlı hareket eden hafif tanklardan (süvari birliği

Ele geçirilen Fransız Hotchkiss 39 hafif tankı, Panzer 39H (f) ismiyle Almanların kullanımına geçti. Panzer birliklerinin büyük bir kısmı ele geçirilen tankları kullanmaktaydı. Bu tanklar her ne kadar genelde eğitim için kullanılsalar da zaman zaman geri bölgelerde güvenliği sağlamak amacıyla ya da Balkanlar'da partizanlara karşı kullanılıyordu. (Carlo Pecchi)

niteliğinde), yavaş hareket eden ağır "Piyade" tanklarından (destek sağlamak amaçlı) ve son olarak manevra harekâtlarında kullanılmak üzere üretilen "Cruiser" tanklarından oluşan karma bir zırhlı birliğin kurulmasına katkıda bulunmuş oldu. Birleşik Krallık Ordusu, 1931 yılında deneysel bir hedefle 1'inci Tank Tugayı'nı kurdu. 1934 yılında kalıcı hâle gelen bu birlik 1938 yılında Hareketli Tümen'e, 1939 yılında ise Zırhlı Tümen'e dönüştürüldü. Bu birlik 1940'ta Tank Tugayı'yla birlikte Birleşik Krallık Ordusu'ndaki tek zırhlı birlikti. Bu noktada daha sonra 7'nci Zırhlı Tümen adını alacak olan Mısır'daki Hareketli Kuvvet'ten bahsetmek icap etmektedir. Bu kuvvet İngiliz tank muharebelerinin gerçek öncülerinden biri olan Sir Percy Cleghorn Stanley "Hobo" Hobart tarafından 1938 yılında kuruldu. 1885 yılında Hindistan'da doğan Hobart, Woolwich'teki Kraliyet Askerî Akademisi'ne girip akabinde Kraliyet İstihkâm Sınıfı'nda görevlendirilmeden önce tarih, sanat ve edebiyat üzerine eğitim aldı. Liddell Hart'ın çalışmalarından etkilenmesinin ardından ise 1923 yılında Kraliyet Tank Sınıfı'na atanmak üzere gönüllü oldu. 1934 yılında Tuğgeneral olmasının ardından 1'inci Tank Tugayı'nın komutasını üstlenip Kraliyet Tank Sınıfı Müfettişi olarak görevlendirilen Hobart, Alman mevkidaşı Guderian'ın aksine temelde ekonomik kaynakların kısıtlı olmasına dayanan problemlerle karşı karşıyaydı. 1937'de Zırhlı Muharebe Araçları (ZMA) konusunda özel olarak görevlendirilip Karargâh İşleri Komutan Vekili olarak atanan Hobart, daha sonra Askerî Eğitim Komutanı olarak görevlendirildi. 1938 yılında Tümgeneral rütbesine terfi edip Hareketli Kuvvet olarak adlandırılacak olan birliği kurmak üzere Mısır'a gitti. Bu kuvvet 1940-41 kışında birkaç ay içinde Sirenayka'yı ele geçirip İtalyan Ordusu'nu paramparça eden O'Connor'ın kuvvetlerinin çekirdeğini oluşturacaktı. Şu da ifade edilmelidir ki bölgedeki komutanların şiddetli itirazlarına rağmen bu birliği kurmuş olan "Hobo", kendi kurduğu birliğin başında kalamayacak ve 1940 yılında Orta Doğu Kuvvetleri Başkomutanı Archibald Wavell tarafından emekliliğe zorlanacaktı. Hobart emekliliğinin ardından onbaşı rütbesiyle Yurt Muhafızları'na katıldı ancak 1941'de büyük oranda Winston Churchill'in şahsi girişimleri sayesinde göreve geri çağrıldı. Daha önce muharebe alanlarında hiç zırhlı birlik sevk ve idare etmemişse de kendisi İngilizlerin en iyi iki zırhlı tümenini kurup eğiten yetkin bir komutandı. Bu birliklerden ilki olan 11'inci Zırhlı Tümen, 1943'te Tunus'a gönderilmiş, ardından da Kuzeybatı Avrupa'da mücadele etmişti. 79'uncu Zırhlı Tümen ise özel tanklardan ve zırhlı muharebe araçlarından ("Hobart'ın Oyuncakları") müteşekkil bir Kraliyet istihkâm birliğiydi. Bu birlik D-Day'de ve Kuzeybatı Avrupa'da başarıyla çarpışmıştı.

Her ne kadar 1940'ta etkilerini bir parça hissettirmiş olsalar da İngiliz zırhlı muharebe teorisyenleri Almanların aksine hiçbir zaman mekanize birliklerin ya da konuya ilişkin doktrinlerin geliştirilmesinde belirleyici bir etkiye sahip olamadılar. Hem Fuller, hem Liddell Hart, hem de Hobart büyük oranda tanklardan oluşan "tank ağırlıklı" zırhlı tümenlerin kurulmasını savunuyordu. Dolayısıyla İngiliz zırhlı tümenleri Alman Panzer tümenleriyle hemen

Fotoğrafta, arazide eğitim yapan bir Panzer alayı görülüyor, 1939 yazı. Arkada Panzer I hafif tankı, önde 20mm'lik topla teçhiz edilmiş hafif Panzer II tankı görülüyor. Solda, uzak noktada ise 37 mm'lik topuyla Panzer III ve kısa namlulu 75 mm'lik topuyla Panzer IV orta sınıf tanklar göze çarpıyor.
(Özel koleksiyon)

hemen aynı sayıda tanka sahipse de Panzer tümenlerinin münferit bir muharebe kuvveti olarak hareket eden ve kendi kendine yeten bir kuvvet olmasını sağlayan piyadeler, toplar ve diğer destek unsurları İngiliz zırhlı tümenlerinde bulunmuyordu. 1940'tan önceki Fransız mekanize ve zırhlı tümenleri de hemen hemen aynı durumdaydı. Bir zamanlar ne pahasına olursa olsun taarruz etme fikrini benimseyen Birinci Dünya Savaşı'nın Fransız Ordusu, şimdilerde statik ve oynak temelde kurulan bir savunma hâline geçmişti. Buna rağmen Fransızlar, Sovyetler Birliği hariç olmak üzere diğer tüm ülkelere nazaran daha fazla sayıda ve daha kaliteli tanklar ürettiler (en azından zırh koruması ve top açısından). Gelgelelim modern zırhlı muharebeye ilişkin bir doktrin geliştirmiş değillerdi. Bu konu üzerine çalışan tek teorisyen, Kasım 1890 tarihinde Lille'de doğan Charles de Gaulle'dü. 1909'da subay adayı olarak orduya katılan De Gaulle, Birinci Dünya Savaşı'nda cesurca savaşmış, üç kez yaralanmış ve 1916'da esir düşmüştü. İki savaş arası dönemde Fransız Ordusu tam tepeden kontrol ediliyordu. Dolayısıyla 1930'ların sonuna doğru Fransız Ordusu'nun başkomutanlığını yürüten Maurice Gamelin askerî doktrinler konusunda söz hakkına sahip yegâne kişiydi. Bu yüzden de Charles de Gaulle'ün görüşleri bu alanda kendine yer bulamadı. 1932 tarihli *Le Fil de l'epée* (Kılıcın Keskin Yanı) kitabında ve özellikle 1934 tarihli *Vers l'armée de metier* (Profesyonel Orduya Doğru) isimli çalışmasında hızlı taarruz harekâtlarını gerçekleştirebilecek, büyük oranda hareketli ve mekanize birliklerden oluşan hantal olmayan bir ordu kurulmasını savundu. Görüşleri, ordu içindeki bazı kişiler tarafından desteklense de geleneklere sıkı sıkıya bağlı ordu yapılanmasından ve orduyu etkileyeceği endişesine kapılan politikacılar tarafından eleştirildi. Paul Reynaud'nun sağladığı siyasi korumaya rağmen

Bir *Sturmgeschütz III Ausf. G* taarruz topu, Doğu Cephesi. 75 mm'lik L/43 ya da L/48 model uzun namlulu topla teçhiz edilen *StuG III*'lerin ilk varyantı Mart 1942'de üretilmeye başladı ancak yeni modelin seri üretimi ancak yılın sonunda başladı. 1945 yılının Mart ayına kadar toplamda 7.700 *StuG III* üretilmişti.
(Özel Koleksiyon)

Yepyeni bir *Tiger I* tankı Fransa'nın bilinmeyen bir noktasında eğitim sürecinde. Temmuz 1942 tarihinde üretilmeye başlanan bu tanklarla mücehhez ilk birlik, Ağustos 1943'te alelacele Doğu Cephesi'nin muharebe meydanlarına sürüldü. Tiger'lar savunmada iyi bir iş çıkarmalarına karşın ağırlıklarından ve düşük manevra kabiliyetine sahip olmalarından dolayı uzun mesafeleri içeren taarruz harekâtlarında uygun savaş araçları olarak görülmüyordu. (Özel koleksiyon)

De Gaulle'ün askerî kariyeri savaş öncesi dönemde pek de parlak görünmüyordu. 1937'de bir tank alayının komutanı olan De Gaulle, 1939 yılında 5'inci Ordu'daki bir zırhlı birliğin komutasını üstlendi. Reynaud'un iktidara geldiği Mart 1940 tarihinde ise işler bir parça değişti ve De Gaulle, hâlâ kurulma aşamasında olan 4'üncü Zırhlı Tümen'in komutasına atandı.

Alman Panzer birlikleri ile Fransız muadilleri arasında müthiş bir fark vardı: Fransızların elinde yedi motorize piyade tümenine ek olarak üç hafif mekanize birliğin birleşiminden oluşan (bir süvari tugayı ve bir mekanize tugay da dâhil olmak üzere) bir tümen ve dört zırhlı tümen bulunuyordu. Bu zırhlı tümenlerden ilk ikisi Ocak 1940'ta, üçüncüsü ise aynı yılın Mart ayında kurulmuştu. Mayıs 1940 yılında teşkil edilen dördüncü tümenin ise kurulma işlemi tamamlanmamıştı. Bu noktada şu da ifade edilmelidir ki, Fransız zırhlı birlikleri 1940 seferinde etkinliğini azaltan tüm eksikliklere rağmen becerikli ve kararlı bir komutanın sevk ve idaresi altında hâlâ etkili sayılabilirdi. Örneğin Guderian'ın Sedan üzerinden ilerleyen kuvvetlerine karşı De Gaulle'ün gerçekleştirdiği karşı taarruzlar, Alman subayları tarafından sefer boyunca yaşanan en tehlikeli ve ciddi karşılık olarak görülmüştü. 28-30 Mayıs tarihlerinde Abbeville'de de arazide olan De Gaulle 1 Haziran'da Tuğgeneral rütbesine terfi etti. En nihayetinde de Reynaud'nun hükûmetinde milli savunma müsteşarı oldu. Ancak bu görevini Reynaud'nun istifasına kadar yalnızca 10 gün sürdürecekti. Kraliyet Hava Kuvvetleri tarafından Birleşik Krallık'a getirilmesi, Özgür Fransa'nın liderliğini yürütmesi ve akabinde Fransa Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı olarak görev yapması ise hemen herkesin bildiği diğer detaylardır.

Sovyetler Birliği de tıpkı Birleşik Krallık gibi mekanize muharebe konusunda teoriler geliştirmeye erken dönemlerde başladı. Teorilerini oturttukları kavramın ismi "derinlik muharebesiydi". Bu kavram, düşmanın savunma mevzilerinin kabuğu kırıldıktan sonra hava kuvvetleri ve mekanize kuvvetlerle yarma hareketinin genişletilmesini ve düşmana savunma hattını tekrar teşkil etme fırsatı vermeksizin düşman topraklarının derinliklerine ilerlenmesini öngörüyordu. İlk olarak 1929 ve 1935 yılları arasında ortaya atılan bu kavram, 1936 yılında "derinlik harekâtı" ismini aldı. Geliştirilen bu teori, bir dizi yarma hareketini ve düşmana savunma hattını tekrar kurma fırsatı vermeyecek şekilde 100 km. kadar ilerlemeyi ön görüyordu. Bu teorilerin kurucu babası daha önce General olup 1936 yılında Mareşal rütbesine terfi eden Nikolayeviç Tuhaçevski'ydi. 1893 yılında aristokrat bir ailenin oğlu olarak

dünyaya gelen Tuhaçevski, 1914'te Alexsandrovskoye Askerî Okulu'ndan mezun oldu. Birinci Dünya Savaşı'nda teğmen olarak görev yaptı ancak bir yıl sonra düşmana esir düştü (Savaş esiri olduğu dönemde Charles de Gaulle ile tanışacaktı). 1917 yılında esaretten kurtulmayı başardı ve Bolşeviklerin safında Rus İç Savaşı'na katıldı. Polonya'ya karşı Kızıl Ordu'nun bünyesinde görev aldı (Stalin'le ilk tartışmasını da bu dönemde yaşadı) ve mağlup oldu. Yine de 1925'ten 1928'e kadar orduda kurmay başkanlık ve Savunma Komiser Vekilliği görevlerini yürüttü. Kızıl Ordu'nun yeniden teşkil edilme seferberliğine katılıp "derinlik muharebesi" ve "derinlik harekâtı" teorilerini geliştirdi. Ne var ki Stalin, Tuhaçevski'yi mareşal rütbesine terfi etmesinden kısa bir süre sonra üst rütbeli diğer yedi subayla birlikte tutuklattı. Tuhaçevski gizlice yürütülen bir yargılamanın ardından Haziran 1937'de idam edildi. Ölümünün ardından yazdığı her şeyin yakılması Kızıl Ordu'da mekanize muharebenin gelişimini sekteye uğrattı. Bu yüzden her ne kadar 1932 yılında kuvvetlerin müşterek olarak var olduğu dengeli iki mekanize kolordu

Fuller, Liddell Hart ve Guderian

Guderian, hatıralarının Almanca edisyonunda, Fuller, Liddell Hart ve Martens'in çalışmalarının zırhlı muharebeye karşı ilgisini nasıl büyüttüğünden bahsediyor. Ancak bu kişilerin Guderian'ın üzerindeki etkisinin olabilecek en düşük düzeyde olduğu söyleyebiliriz; zira 1933'teki emekliliğinin ardından Oswald Mosley'nin Britanya Faşistler Birliği'ne katılan Fuller, 1939 yılında, Hitler'in 50. yaş günü anısına Panzer birliklerinin askerî geçit törenini izlemek için Almanya'ya geldiğinde Guderian ile bir araya gelmedi. Guderian ve Liddell Hart'ın bir araya gelmesi de keza savaştan sonra oldu. Liddell Hart, savaşın ardından Alman generallerle bir dizi röportaj gerçekleştirdi (bu röportajlar gelecekte *Hitler'in Generalleri Konuşuyor* kitabını yazmasını sağlayacaktı) ve ikili bu süreçte bir araya geldi. Yapılan son çalışmalar, Liddell Hart'ın zorlama bir görüşün propagandasını yapma girişiminde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Hart, Almanların üzerinde çalıştığı ve uygulamaya koyduğu teorilerin esasen kendine ait olduğunu düşünüyordu. Hatta söz konusu hatıratın İngilizce edisyonuna Guderian'dan kısa bir bölüm ilave etmesini isteyerek "zırhlı birlikleri kitle hâlinde kullanma" kavramını onlardan [Fuller, Liddell Hart, Martens ve diğer ileri görüşlü askerlerden] öğrendiğini, "zırhlı birliklerin uzun mesafeli derin harekâtlarda kullanılması ve düşman ordusunun haberleşme sistemine yönelik harekâtlar gerçekleştirmesi gerektiğini vurgulayan kişinin kendisi [Liddell Hart] olduğunu, Panzerlerden ve zırhlı piyadelerden meydana gelen bir tümenin teşkil edilmesi gerektiğini söyleyenin de yine kendisi olduğunu" belirtmesini istiyordu. Hart, Guderian'ın eklemesini istediği paragrafın şu şekilde sonlandırılmasını talep ediyordu: "Yaptığımız sonraki geliştirmeleri Yüzbaşı Liddell Hart'ın sunduğu pek çok öneriye borçluyum" (*Bir Askerin Anıları*, 2. Bölüm). Liddell Hart'ın Guderian'a yazdığı ve teorilerinin önemini vurgulamasını istediği mektup Kenneth Macksey tarafından Guderian'ın belgeleri arasında bulundu. Liddell Hart'a 1968 yılında Guderian'ın hatıralarına ilave bölüm ekletme meselesi sorulduğunda Hart, yaptığı şeyi inkâr etmedi ancak Guderian'ın da yazdığı hatıratla tarihi yeniden şekillendirmeye meyilli olduğunu ifade etti.

kurulmuş olsa da Stalin'in *Büyük Temizlik* hareketinin başlamasıyla birlikte bu birliklerin niteliklerinde de düşüş yaşandı. Bu temizlik hareketinden sağ kurtulmayı başaranlar arasında önce General daha sonra ise Mareşal olan Georgiy Konstantinoviç Jukov da vardı. Aralık 1896'da yoksul bir ailede doğan Jukov 1915 yılında silahaltına alındı. 1917 devriminin ardından Bolşeviklerin yanında saf tutup iç savaşta mücadele etti. 1930 yılında da kendisine bir tugayın komutası teslim edildi. Jukov'un bu temizlik hareketinden sağ çıkmasını sağlayan şey muhtemelen aynı süreçte hayatta kalan iki mareşalden biri olan Semyon Budyoniy ile olan bağlantılarıydı. 1939 yılında 1'inci Ordular Grubu'nun komutanı olarak Halhin Gol Muharebesi'nde Japon kuvvetlerine karşı başarıyla mücadele eden Jukov aynı zamanda bu muharebede "derinlik muharebesi" teorisini deneyen ilk kişi oldu. Ocak 1941 tarihinde Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı ve Savunma Komiser Vekili olan Jukov savaş boyunca Sovyet askerî stratejisinin ve harekâtlarının ana aktörü hüviyetindeydi.

SİLAHLAR SUSTUĞUNDA

Guderian, 10 Mayıs 1945 tarihinde Amerikalılar tarafından esir alınmasının ardından Sovyetler Birliği'nin yapmış olduğu resmî talebe rağmen onlara teslim edilmekten bir şekilde sıyrıldı ve ABD Ordusu Tarih Departmanı tarafından 1945 yılında başlatılan, 1948 yılında tam manasıyla oturan ve 1954 yılında uygulamadan kaldırılan "Yabancı Askerî Çalışmalar Programı"na dâhil edildi. Tek başına dört kısa "çalışma" yapması ve başkalarıyla birlikte üç çalışmanın içinde yer alması göz önünde bulundurulursa Guderian'ın bu programdaki etkinliğinin sığ kaldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bunun nedeni 16 Haziran 1948 gibi erken bir tarihte salıverilmesi ve arazi komutanı ya da Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı sıfatıyla gerçekleştirdiği etkinliklerden dolayı yargılanmaması olabilir (1949 yılında İngiliz mahkemesi tarafından 18 yıl hapis cezasına çarptırılmasına rağmen 1953'de salıverilen Erich von Manstein ve 1947 yılında yargılanıp müebbet hapis cezası almasının ardından 1952'de salıverilen Alfred Kesselring de benzer durumları yaşamış olan diğer komutanlardı). Guderian, Haziran 1950 tarihinde karısıyla birlikte Füssen yakınlarındaki Schwangau'da inzivaya çekildi. 1950 yılında yayımlanan

Piyadelerden ve Panzer'lerden meydana gelen karma bir birlik Doğu Cephesi'nde intikal hâlinde. Fotoğrafta Panzer II hafif tankı ve Çek üretimi Panzer 35 (t) tankı dikkat çekiyor. Çekoslovakya'nın ilhakından sonra yaklaşık 1.400 Panzer 35 ve 38s model tank Alman Ordusu'nun envanterine dâhil edildi. Bunların büyük çoğunluğu Haziran 1942 tarihine kadar üretilmeye devam eden Panzer 38s tankıydı. (Özel koleksiyon)

Kann Westeuropa verteidigt werden? (Batı Avrupa Savunulabilir Mi?) isimli ilk kitabının isminden de anlaşılacağı gibi Guderian açık bir şekilde Almanya'nın yeniden silahlanması ihtiyacının altını çiziyordu. Aynı yıl *Erinnerungen* (Bir Askerin Anıları) ismiyle yayımlanan hatıratı 1952 yılında başarılı bir şekilde İngilizceye tercüme edildi. Mayıs 1954 tarihindeki ölümüne dek ortaya koyduğu diğer çalışmalar başta 1940 seferi olmak üzere tarihî meselelere odaklanıyordu. Heinz Guderian'ın en büyük oğlu Heinz Günther de keza 1933 yılında orduya katılmıştı. 1'inci ve 35'inci Panzer alaylarında görev yapıp 1942'de harp akademisine giren ve 1944'te 116'ncı Panzer Tümeni'nde harekât subayı olarak görevlendirilen Heinz Günther (Ekim ayında da Şövalye Haçı'yla taltif edilmişti), savaşın ardından kurulan *Bundeswehr* ordusunda babasının yolunu izleyerek bir Panzer taburunun komutanlığını üstlendi. Sonraki süreçte alay komutanı, ardından da kara kuvvetleri komutanlığında karargâh subayı olan Heinz Günther Guderian 1974'teki emekliliğinden önce tıpkı babası gibi Zırhlı Birlikler Genel Müfettişliği görevini yürüttü.

ZİHNİNİN DERİNLİKLERİNDE

Heinz Guderian, hiç şüphesiz hırslı, yenilikçi, enerjik ve ben merkezli bir askerdi. Sahip olduğu ego, en azından ilk başlarda, elde ettiği sonuçlarla doğru orantılıyken daha sonra kendisine karşı duyulan dünya çapındaki hayranlıkla beslenip palazlandı. Her ne kadar Alman askerî elitinin bir parçası olsa da Panzer birliklerinin öncüsü olarak kuracağı kariyer yolunun ilk başlarında bu elit sınıfın en alt basamağında bulunuyordu. Bunun yanında Rommel gibi subayların aksine başına buyruk biri de değildi. O, Alman Panzer kuvvetlerinin parlayan yıldızlarından biri olmaktan ziyade kurmay sınıfının yarı buğulu fanusunda bulunmayı tercih etmişti. Eğer isteseydi tıpkı Rommel gibi "medyatik bir yıldız" olabilirdi belki ancak karısına da söylediği gibi bu, hiç arzulamadığı bir durumdu. Ancak Rommel gibi subaylarla ortak bir noktası bulunuyordu. Bu da Nasyonal Sosyalizm'e ve Hitler'e yönelik tutumuydu ancak kariyeri açısından çok ihtiyaç duyduğu hızlı ilerleyişin kapısını ancak bu yakınlık aralayabilirdi.

Geçmişine ve kariyerinin ilk aşamalarına rağmen Guderian aslında Alman askerî elitinin tam olarak bir parçası sayılmazdı. Bu da kısmen teknik altyapısının farklı bir noktada yoğunlaşmasından kaynaklanıyordu. Gelgelelim bu farklılık iki savaş arası dönemin Alman Ordusu'nda bir hayli işe yaradı. Teknolojik gelişmeler Birinci Dünya Savaşı'da girilen çıkmazın bir daha yaşanmaması adına kullanılacak araçlar olarak görülmeye başlandı. Zırhlı ve mekanize muharebe alanında Guderian sayesinde gerçekleştirilen gelişmeler her ne kadar tamamen orijinal fikirler olmasa da özellikle muhafazakâr Alman kurmay sınıfı arasında yenilikçi

Guderian'ın, Şövalye Haçı'na Meşe Yaprağı eklenmesinin ardından çekilen resmî bir fotoğrafı, 1941 yazı. O yaz Kiev'de Sovyet kuvvetlerinin kuşatılmasıyla Guderian kariyerinin doruğuna ulaştı. (Nik Cornish, WH 804)

Guderian, Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi sıfatıyla *"Grossdeutschland"* Panzer Alayı'nı teftiş ediyor. Hemen arkasında birliğin komutanı Albay Graf Hyazinth Strachwitz von Gross-Zauche und Camminetz yer alıyor. *"Grossdeutschland"* her ne kadar resmiyette bir *Panzergrenadier* tümeni olsa da Temmuz 1944 itibariyle bünyesinde üç taburluk (en azından kağıt üstünde) bir Panzer alayı bulunduruyordu. (Özel koleksiyon)

ve ilerlemeci adımlar olarak görüldü. Guderian'ın yükselişi bir anlamda kişisel hırsı ve azmi ile Almanya'nın ve Alman Ordusu'nun iki savaş arası dönemdeki durumunun doğru zamanda kesişmesinden ileri geliyordu. Bu sayede Guderian, fikirlerinin sadece kabul edildiği değil aynı zamanda uygulamaya koyulduğu bir noktaya ulaşmayı başardı. Elbette kendisine karşı çıkanlar da yok değildi. Ancak bu karşıtlık, Almanya dışındaki "tank öncülerinin" karşılaştığı muhalefet kadar çetin sayılmazdı. Guderian, güvenlerini kazanmayı başardığı eli kolu uzun üstlerinin desteğini daima elde etmeyi bilmişti.

Sahip olduğu hırs ve enerji; haritalar ve teorilerle uğraşmayı öngören kurmay subaylık ile muharebe alanlarının farklı zorluklarını deneyimlemeyi gerektiren arazi komutanlığı arasındaki boşluğu doldurdu. Guderian, ileri düzeyde liderlik becerileri olan ve üstlendiği görevleri Alman Ordusu'nun en temel gereksinimleri doğrultusunda yerine getiren başarılı bir arazi komutanı olduğunu gösterdi. Alman subaylarından beklendiği gibi birliklerini sürekli surette "cephe hattından" komuta ediyordu. Düşmanlarına ya da astlarına karşı inatçı, acımasız ve hatta kibirli davranışlar sergileyebiliyordu ancak bunlar da iyi bir lider ve komutanın sahip olması gereken özelliklerin başında geliyordu. Sahip olduğu bu özelliklere rağmen kendisi kusursuz bir asker sayılmazdı. Örneğin, 1940 tarihli Fransa seferi ile 1941 tarihli Sovyet seferi arasındaki farkı tam manasıyla kavrayamamıştı. Fransa'da kritik bir manevrada birlikleri bölmek suretiyle risk almak olumlu sonuçlar doğururken Sovyet seferinde aynı hamle birlikleri gereksiz yere birbirinden uzaklaştırmak ve yıpratmaktan başka bir işe yaramayabiliyordu. Alman komutanların ekseriyetinde görülen ikmal meselesini ikinci plana atma tutumu Guderian'da bilhassa öne çıkan bir özellikti. Ayrıca Avusturya'nın ilhakı sürecinde edindiği tecrübelere rağmen Panzer birliklerinin yıpranma seviyesi konusunda dikkatsiz davranıp birliklerinin muharebe gücünü kaybetmesine yol açma eğilimi de vardı. Kendisi aynı zamanda asabi bir insandı (bu yüzden kendisine "Heinz Brausewetter", yani "Fırtına Heinz" lakabını takmışlardı). Her türlü tartışmayı kişisel bir mesele hâline getirmeyi beceriyor ve Kluge örneğinde de görüldüğü gibi zıt düştüğü insanlarla ilişkisi düşmanlık noktasına geliyordu.

Guderian'ın ben merkezli karakteri ve *Blitzkrieg*'in ilk dönemlerinden çıkarılan dersleri doğru bir şekilde değerlendirememesi gerçeklikten bir parça kopuşunun sonucuydu. Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi sıfatıyla 1943'ün başlarında gerçekleştirdiği yeniden teşkil seferberliği mantıklı addedilse de 1943 sonu ve 1944 başı itibariyle istenen sonuç elde edilememişti. Üstelik Guderian, Panzer birliklerinin etkinliğini yeniden üst düzeye çıkaracak alternatif bir plan da geliştirmemişti. Zor koşullar altında stratejik kararlar verme baskısıyla karşı karşıya kalan Guderian, yenilikçi bir bakış açısına sahip olmasına rağmen yeni fikirler üretmekte başarısız olup basit ve derinliği olmayan kararlar verme bataklığına saplandı. Bunun en net örneklerinden biri de Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı olarak desteklediği "bir karış toprak verilmeyecek" tutumuydu. Bunun bir nedeni savaşı, memleketi olan Doğu Prusya'dan uzak tutmaya çalışmaksa da diğer bir nedeni açık bir şekilde Hitler'in stratejisine rıza göstermekti.

Guderian'ın Nasyonal Sosyalizm'e karşı duruşu genelde sıradan bir Alman vatandaşından, özelde ise askerî elitin mensuplarından pek de farklı sayılmazdı. Hitler'in 1933'te iktidara gelmesiyle birlikte Guderian da yeni rejimin sunduğu imkânlardan istifade etti. Nazi Partisi mensuplarıyla ve özellikle de Nasyonal Sosyalist Motor Kolordusu (NSKK) lideri Adolf Hühnlein ile samimi ilişkiler kurup Hitler'e bir hayli yakınlaştı. Kariyer basamaklarını tırmanmaya devam eden Guderian, aynı zamanda defaatle eleştirdiği eski kuşak Alman subay sınıfına karşı sahip olduğu sert tutumun dozunu da arttırdı. Hitler'e karşı yapılan Temmuz 1944 tarihli suikast girişimin ardından, komploya dâhil olan subayların yargılanmadan önce ordudan atıldığı şeref divanına dâhil olmakla kalmadı, aynı zamanda kurmay sınıfının "iyi Nasyonal Sosyalistlerden" oluşması gerektiğinin altını şiddetle çizdi. Öte yandan, *III. Reich*'ın kritik günlerinde Guderian, Führer'inin yanında kalmadı ve Almanya'nın Kızıl Ordu tehdidi altında olmayan bir noktasına kaçmayı yeğledi.

Liddell Hart'la ilişkisi göz önüne alınırsa Guderian'ın bu realist tavrının savaş sonrası dönemde de var olduğu görülebilir. Kendini başarılı bir şekilde Panzer birliklerinin "babası" olarak tasvir eden Guderian, hem Sovyetlerin

Hitler, generalleriyle birlikte konferans masasının üzerindeki haritaları inceliyor. Soldan sağa doğru, Silahlı Kuvvetler Kurmay Başkanı Alfred Jodl, Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı Franz Halder, Hitler, Ordu Başkomutanı General Walther von Brauchitsch ve onun arkasında Silahlı Kuvvetler Başkomutanı Feldmareşal Wilhelm Keitel bulunuyor. Fotoğraf Temmuz 1940'ta çekilse de Hitler'in askerî maiyetiyle birlikte nasıl çalıştığına ilişkin bir fikir veriyor. (IWM, HU 75533)

elinden kurtulmuş oldu hem de yargılanmadan salıverilmesinin yolunu açan Amerikan destekli "tarih yazımı" projesinde kendine uygun bir yer yarattı. Bununla birlikte Guderian'ın "tarihin yeniden yazılması" sürecindeki en büyük başarısı Panzer birliklerinin "babası" olduğuna ilişkin ima ve ifadeleri değil, *Barbarossa* Harekâtı'nda hiçbir savaş suçuna bulaşmadığı yönünde yarattığı algıydı. Ancak gerçekte, emrindeki Panzer Grubu, esir alınan Sovyet siyasi komiserlerinin derhal infaz edilmesini öngören "Komiser Emri"ni almış ve uygulamıştı. Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı olduğu dönemde de 1944 yazında patlak veren Varşova ayaklanmasını bastırma sürecinin ana aktörlerinden biriydi.

CÜMLELERDE BİR HAYAT

Heinz Guderian'ın yazın alanında elde ettiği şahsi başarı, sahip olduğu şöhretin nasıl ve ne şekilde değerlendirileceğine ilişkin pek çok problemi de beraberinde getirdi. İkinci Dünya Savaşı'nda bulunmuş diğer pek çok Alman general gibi Guderian'ın popülaritesi de önce bir hayli yükseldi ancak daha sonra yıllar içinde düşüşe geçti. Abartılı bir noktaya ulaşan övgüleri daha detaylı değerlendirmeler takip etti ve son yıllarda faaliyetleri ile kariyeri eleştirilmeye başlandı. Hatta bu eleştirilerin sertliğinin dozu zaman zaman bir hayli arttı. Yeni kaynakların keşfedilmesi ve yeni çalışmaların ortaya konmasıyla birlikte İkinci Dünya Savaşı'nın pek çok noktasına yeniden mercek tutulmaktadır. Yine de söz konusu Guderian olduğunda sanki kariyeri ve başarıları ne yapılırsa yapılsın gereken değeri görmüyor gibi bir durum söz konusudur.

Problemin kaynağı Guderian'ın hatıratıdır. Diğer kaynaklara erişilememesi ve hatıratın yazın dünyasındaki büyük başarısı, tarihçileri uzun süre bu hatıratı kullanmaya itti. Hatta diğer kaynaklara erişildiği zamanlarda bile bu hatıralar kaynak olarak kullanılmaya devam etti. Ben merkezci yaklaşımla, kendini objektif bir şekilde değerlendirmeyen ve meselelerdeki rolünü abartmaya meyilli olan bir hatırat yazdığı için Guderian'ı suçlamak yanlıştır. Çünkü bunlar,

Polonya seferi esnasında XIX. Kolordu'nun (mot.) komutanı olan Guderian, ödüllendirileceğini öğrendiği 27 Ekim 1939 tarihinden üç gün sonra Hitler tarafından Şövalye Haçı'yla taltif ediliyor. Yanında ise Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı General Franz Halder görülüyor. (Özel Koleksiyon)

SdKfz 251/6 model komuta aracının içindeki Guderian, astlarından biriyle durum değerlendirmesi yapmak için aracını durdurmuş, Batı Cephesi, Mayıs 1940. Guderian, telsiz teçhizatına sahip (büyük çerçeve anten) bu komuta aracı sayesinde hem öncü birlikleriyle bağlantı sağlıyor hem de karargâhla iletişim kurabiliyordu. (Özel koleksiyon)

anılarını kaleme alan hemen herkesin yaptığı şeylerdir. Asıl eleştirilmesi gereken, tek bir kaynağa bu denli bağlı kalan tarihçilerdir. Dolayısıyla bugün hâlâ iyi araştırılmış ve arşiv belgelerinden yararlanılmış bir Guderian biyografisi ve savaş sürecinde Alman Panzer birliklerinin rolüne ve gelişimine ilişkin derin analizler içeren bir çalışma bulunmamaktadır. Bu da dengeli bir analiz ile değerlendirmeyi çok zor bir meşgale hâline getirmektedir.

Yazma becerisini ve eline geçen bir dizi şansı iyi kullanmasını bir kenara bırakacak olursak Guderian için şunu söyleyebiliriz: Kendisi söz konusu zaman diliminde Almanya'da ve diğer ülkelerde başka kişiler tarafından da odaklanılan teknik gelişmelere ilgi besleyen pek çok subaydan yalnızca biriydi. Gözünü yeniliklere diken tek subay o olmadığı gibi Panzer birliklerinin "babası" hiç değildi. Yine de kendine has becerilere ve yeteneğe sahip biriydi. Şahsi ilgisini âdeta bir çağrıya dönüştürdü ve en nihayetinde ordunun üst kademelerinde sesini duyurmayı başardı. Yenilikçiliğe ilişkin yeteneği, pek çok yenilikçi subayda eksik olan diğer becerileri ve hırsıyla birleşerek kariyer yolunda hızlı bir ilerleyişin kapısını araladı. Tankların ve mekanize muharebenin ilk ve en öne çıkan savunucusu olmamasına rağmen bu alanda kendi yolunu (ve kariyerini) inşa etmeyi başararak üstlerinin ve siyasi yapılanmanın sunduğu fırsatlardan sonuna kadar istifade etmesini bildi. Panzer kuvvetlerinin geliştirilmesine önayak olan kişinin Lutz mu yoksa Guderian mı olduğuna ilişkin tartışmanın sonu gelmez. Fakat kesin olan şudur, Alman zırhlı ve mekanize birliklerinin henüz kundakta olduğu dönemde sahne ışıklarının altında duran kişi -Lutz'un onayıyla- Guderian'dı.

Guderian'ın Panzer birliklerinin "babası" olduğuna ilişkin genel kanı eleştirilebilir ancak İkinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesini ve sonrasını kapsayan kritik yıllarda oynadığı rolün hakkı da verilmelidir. Guderian, 1938 ve 1940 yılları arasında büyük oranda kendisi tarafından teşkil edilen Panzer tümenlerini teftiş etti, geliştirdi ve muharebe alanlarında test etti. Müşterek kuvvetlerin bir arada bulunduğu dengeli birliklerin kurulması

gerektiğini anladı; muharebe zamanlarında yıpranmanın Panzerler üzerinde nasıl bir etkiye sahip olacağını değerlendirdi. Panzer tümenlerinin organizasyonunda Guderian'ın etkisi net bir şekilde görülmektedir. Bu tümenleri, diğer birliklerden bağımsız bir şekilde muharebe edebilecek savaş unsurları hâline getiren kişi kendisidir. Muhabere, ikmal ve bakım-onarım gibi teknik meselelere de eğilerek modern mekanize muharebeyi hâlihazırda Alman Ordusu'nda uygulanılmakta olan yerleşik taktik ve operasyonel kavramlarla birleştirmeyi başarmıştır. "Dağınık hâlde değil, tek bir kuvvet olarak taarruz edin" sloganı yeni bir kavram sayılmazdı; zira kuvvetlerin belli bir noktada toplanması ve sıklet merkezinin belirlenmesi gibi kavramlar Panzerlerin çağından önce de vardı. Guderian'ın getirdiği asıl yenilik, modern teknik gelişmeleri bu kavramlara uyarlamak ve her şeyden öte ortaya koyduğu kavramın geçerliliğini bir arazi komutanı olarak ilk elden muharebe alanlarında kanıtlamaktı.

Guderian, büyük teorisyenlerin çoğunda bulunmayan fevkalade bir komuta ve liderlik becerisine sahipti. Ancak kimi zaman şansı yaver giderken kimi zaman da ciddi hatalara düştü. En ciddi hatası 1940'ta Fransa'da zaferi getiren gerçek şartları iyi bir şekilde değerlendirememesi ve Doğu Cephesi'nde değişen duruma adapte olmakta başarısız olmasıydı. Yenilikçi bir ruha sahip olan Guderian'ın aynı derecede esnek olamaması madalyonun öteki yüzüydü. İlk olarak Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi olarak yeniden teşkil planını uygulamada anın gereksinimlerine göre refleks gösterememesinin, ikinci olarak da Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı olarak başarısız olmasının altında yatan sebep de budur. Guderian, Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı görevinde üst düzey generalliğin "klasik" hâline dönüş yaptı ve Doğu Cephesi'nde ya da Ardenler Taarruzu sürecinde birliklerin büyük çaplı yeniden konuşlandırılması hususunda "yenilikçi" bir yaklaşım benimsemekte isteksizlik sergileyip büyük oranda Hitler'in stratejisine boyun eğdi.

Savaş sonrası yıllarda vaziyete uyum sağlama ve duruma göre şekil alma becerisi bir hayli işine yarayacaktı. İlk olarak savaş esiri olmanın dertlerinden

Bir *Panter* Ausf. A, Doğu Cephesi, 1943. *Tiger* I'den daha ucuza mal edilen *Panter* tanklarından (Bir *Panter* tankı 117.000 Mark'a üretilirken bir *Tiger* tankı 250.000 Mark'a mal oluyordu) 1943 yılında 1.848 adet, 1944'te 3.777, 1945'te ise yalnızca 507 adet üretilebildi. 1 Mart 1945 itibariyle Alman Ordusu'nun elinde 1.964, yurt muhafızlarının elinde ise 189 adet *Panter* bulunuyordu. (Özel Koleksiyon)

Son model *Tiger* tanklarından oluşan zırhlı bir kol Doğu Cephesi'nde ilerliyor. Mürettebatı tarafından imha edilemez olarak görülse de Guderian Ekim 1943'te 76.2 mm'lik Sovyet topunun 500 metre mesafeden bu tankları etkisiz hâle getirebileceğini tespit etti. Ek olarak, tankın iri cüssesi, toplar da dâhil olmak üzere düşman ateşini yoğun şekilde üzerine çekiyordu. (Özel Koleksiyon)

sıyrılan Guderian, daha sonra Liddell Hart ve onun ardından gelen çok sayıda tarihçinin büyük yardımları sayesinde kendi efsanesini yarattı. Bu efsane yaratma meselesinin bir başka sebebi ise Alman generallere ve emirleri altındaki ordulara ilişkin farklı bir imaj yaratma gerekliliğiydi. Savaş artık geride kaldığına göre NATO'nun Sovyet tehdidine karşı Alman Ordusu'nu yeniden yapılandırması gerekiyordu. Dolayısıyla da eski düşmana ilişkin yeni bir bakış açısı yaratma gerekliliği üstün geldi. Bu noktadan bakıldığında, Guderian, doğudaki tehdit ve tehlikeyi çok iyi bilen, profesyonel, yaratıcı ve becerikli asker profiline mükemmel şekilde uyuyordu. Guderian efsanesinin yaratılması da Alman Ordusu'nun Hitler'in çılgınlığıyla tamamen zehirlenmiş bir kuvvet olmadığına ilişkin efsanenin ortaya çıkmasına hizmet etti. Liddell Hart, *Bir Askerin Anıları* isimli çalışmanın giriş yazısında şu ifadelerde bulunmuştur:

> Guderian tam manasıyla kararlı ve profesyonel bir askerdi. Teknik bir alanın gelişimine kendini adayış şekliyle de bu alanın en mükemmel temsilcilerinden biri oldu... Bu noktada Hitler'e karşı tutumuna doğal bir açıklama getirmek gerekir

Üzerine çok sayıda askerin bindiği Waffen-SS birliğine bağlı bir *Sturmgeschütz III* taarruz topu. *Schürzen* diye tabir edilen ve 1943'ten itibaren kullanılmaya başlanan yan korumaların amacı, düşmanın roketatarla yapacağı saldırıların etkisini azaltmaktı.

ki bu açıklama eski gelenekler çerçevesinde yetişmiş olan generallerin çoğuna nazaran olumlu yönde bir açıklama olacaktır. Hitler'in yeni askeri fikirlere ve bilhassa da tanklara karşı ilgisi olduğu bilinegelen bir gerçekti. Dolayısıyla da Guderian'ın Hitler'e karşı olumlu hisler beslemesinde bir gariplik yoktu. Hitler'in bu devrimsel fikri destekleme eğilimi göstermesi üzerine Guderian da Hitler'i destekledi. Nasıl ki Hitler Genelkurmay'la ve kökleri derinlere uzanan teammülerle çatışma hâlindeyse Guderian da kendi hâkimiyet alanı çerçevesinde aynı çatışmaları yaşamaktaydı.

Hapis yatan Alman generallerin büyük kısmının 1950'lerin başında salıverilmesi pek de tesadüf sayılmaz. Gelgelelim Guderian efsanesi diğerlerine kıyasla çok daha uzun ömürlü olacaktı. Örneğin John Keegan'ın 1973 yılında Ballantine yayınevi kanalıyla neşrettiği çok daha dengeli Guderian biyografisinde şu ifadeler yer alır: "Guderian, zırhlı birlikler ve hava kuvvetlerinin müşterek hareket etmesinin muharebelerde zaferi getiren bir güç doğurduğuna ilişkin inancını hiç terk etmedi. Bu, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Liddell Hart tarafından da desteklenen bir görüştü... Aslına bakılırsa, Guderian tüm hayatı boyunca kendi kararlarını kendi veren ve kimseye bel bağlamayan biri olarak yaşadı. Bu özelliği ve Alman Ordusu'na eski şöhretini kazandırma konusundaki sarsılmaz azmi onu diğer subaylar arasında en fazla hatırlananlardan biri hâline getirdi."

DAHA FAZLA KAYNAK

Heinz Guderian'ın hayatıyla ve faaliyetleriyle ilgilenenler işe kendi çalışmalarını okuyarak başlamalıdır. 1937 yılında Berlin'de neşredilen *Die Panzertruppen und ihr Zusammenwirken mit den anderen Waffen* (Panzer Birlikleri ve Diğer Sınıflarla İşbirliği) isimli ilk çalışması 2003 yılında Naval & Military Press tarafından İngilizce yayımlanmıştır. 1937'de Stuttgart'ta basılan

meşhur eseri *Achtung - Panzer!* de aynı şekilde yakın zamanda İngilizceye tercüme edilmiştir (Achtung - Panzer! Zırhlı Birliklerin Gelişimi, Taktikleri ve Operasyonel Potansiyelleri; İngilizceye tercüme: Christopher Duffy, editör: Paul Harris; Londra, Arms and Armour Press, 1992). Guderian'ın savaşın ardından yazdığı ve ilk kez 1950'de Kurt Vowinckel tarafından Heidelberg'de *Erinnerungen eines Soldaten* (Bir Askerin Anıları) ismiyle neşredilen hatıraları 1952 yılında B. H. Liddell Hart'ın önsözüyle *Panzer Leader* ismiyle İngilizceye tercüme edilmiştir. İlerleyen zamanlarda hem Almancada hem de İngilizcede bu çalışmanın farklı edisyonları da çıkmıştır. İster destekleyici, ister eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşsın, Guderian'a ilişkin biyografik bir çalışma yazan her araştırmacı bu kitaptan büyük oranda faydalanmaktadır. Aslına bakılırsa Heinz Guderian'a ilişkin ilk biyografi kendisi henüz hayattayken yazıldı. Malter Plettenberg'in yazdığı bu biyografinin ismi *Guderian. Hintergrunde des deutschen Schicksal 1918–1945*'tir (Düsseldorf, 1950). İngilizcedeki ilk biyografik çalışma John Keegan tarafından yazılıp Ballantine tarafından neşredilen *Guderian* kitabıdır (New York, 1973). Bu çalışmayı iki yıl sonra Kenneth Macksey'nin yazdığı *Guderian: Panzer General* (Londra, 1975) ve çok daha dengeli ve detaylı olan *Guderian: Creator of the Blitzkrieg* (New york, 1976) isimli iki çalışma izler. 1978 yılında Almanya'da iki biyografi yazılmıştır. Bunlar, Karl J. Walde'nin *Guderian* (Frankfurt/Main, Berlin, Viyana) kitabı ile Günter Fraschka'nın *Generaloberst Heinz Guderian. Der kühnste Panzerführer des letzten Krieges* (Rastatt) isimli çalışmasıdır. 1980'lere gelindiğinde Guderian'ı en azından Almanya'da savaşın en popüler generali hâline getiren iki biyografi daha yayımlanır. Bunlar, Fred Frank tarafından yazılan *Heinz Guderian. Der geniale Panzerführer des II. Weltkrieges* (Rastatt, 1985; 2006 yılında *Heinz Guderian: zwischen Genialität und Legende. Der soldatische Lebensweg der des berühmtesten deutschen Panzergenerals* ismiyle yeniden yayımlandı) ve Dermot Bradley'nin *Generaloberst Heinz Guderian und die Entstehunggeschichte des modernen Blitzkrieges* (Osnabrück, 1986) isimli çalışmasıdır. Adı geçen son çalışma her ne kadar büyük oranda Panzer birliklerinin savaş öncesi gelişim sürecinde Guderian'ın oynadığı role odaklansa da bu güne kadar yayımlanmış en akademik çalışmadır. Konuya ilişkin yazılan son biyografiden 20 yıl sonra kaleme alınan ve en yakın zamanlı Guderian biyografisi hüviyetinde olan Russell Hart'ın *Guderian: Panzer Pioneer or Myth Maker* (Washington, DC, 2006) isimli çalışması aynı zamanda Guderian'ın hayatına ve faaliyetlerine ilişkin en eleştirel çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Soğuk Savaş ve Almanya'nın birleşmesinden sonra yazıldığı için Hart'ın eleştirel analizi geçmişin tüm kısıtlamalarından azadedir. Ne var ki Hart, eleştirinin dozunu fazla kaçırmıştır ve bu da yazmış olduğu kitabı dengeli bir biyografiden ziyade Guderian'ı ve ona ilişkin hikâyeyi yok etme çabasıyla ortaya konan bir çalışma olarak göstermiştir. Bunun yanında yeni kayıtlara başvurmaktan ziyade *Bir Askerin Anıları*'ndan istifade etmiştir. Tıpkı Hart gibi Hans-Heinrich Wilhelm de Almanca yazdığı ancak henüz yayımlanmamış olan yeni Guderian biyografisinde büyük oranda söz konusu kitaptan yararlanmıştır (Yazdığı makale için ayrıca bkz: "Heinz Guderian - »Panzerpapst« und Generalstabschef"; Dergi ismi: *Die Militärelite des Dritten Reiches*, editör: Ronald Smelser ve Enrico Syring, Berlin: Ullstein, 1995).

İNDEKS

Achtung – Panzer! (Guderian) 5, 12
Tanksavar topu **39**, 39–40, **42**, **48**, **49**
Anzio çıkarması, İtalya (1944) 40, **42**
Ardenler Taarruzu (1944–45) 43
silahlanma *bkz* silahlar
Zırhlı Personel Taşıyıcı (ZPT) **38**
Arrow-Cross Partisi (Macaristan) 43
"Attrappen" (sahte tanklar) **14**
Avusturya'nın ilhakı 9, 16
Balck, Yarbay Hermann **4**
Balkanlar 12, 27–34, 43, **45**
Bockelberg, Albay Alfred von Vollard 14
Brauchitsch, Binbaşı von 13
Birleşik Krallık, tankların gelişimi 46–51
Budyonny, Mareşal Semyon 54
Cambrai (1917) 46
Tank kamuflajı **34**, **47**
Char B1 (bis) ağır tanklar **49**
Churchill, Winston 50
de Gaulle, Charles 51–52
sahte tanklar ("Attrappen") **14**
Dunkirk'ün tahliyesi (1940) 9, **19**, **22,** 25, 27
Doğu Cephesi 12, 27–34, 43, **45**
Ayrıca bkz Barbarossa Harekâtı (1940)
El Alameyn (1942) 35
Elefant tankları **35**
"Deneysel Mekanize Kuvvet" (Birleşik Krallık) 49
Ferdinand/*Elefant* tank avcısı **35**
"Yabancı Askeri Çalışmalar Programı" 54
Fransa, tankların gelişimi 51–52
tanklar **49**, **50**
Fransa seferi (1940) 9–10, **10**, **18,** 19–27, **21**, **23** (22), **27**
Fuller, John Frederick Charles 46–47, 49–50, 51
Gamelin, Maurice 52
Gaulle, Charles de 51–52
Göring, Hermann 40
Guderian, Heinz Wilhelm **4**, **7**, **8**, **9**
Silahlar sustuğunda 54–55
Şövalye Haçı'yla taltif edildi **5**, **55**, **58**
Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanı 42–46, 61
Komuta ve liderlik becerileri 59–62
ölümü 12
Dunkirk (1940) 9, **22,** 25
Gençlik yılları 5–6
Askeri kariyerinin ilk yılları 9–12
Panzer birliklerinin "babası" 13–16, 60
Fransa seferi (1940) 9–10, **10,** 19–27, **21**, **23** (22), **27**
ve Fuller, Liddell Hart ve Martens 53
Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi 35–41, **56,** 57, 60
Zihninin derinliklerinde 55–58
İki savaş arası dönem 7–8
Kursk (1943) **41** (40)
evliliği 6
Barbarossa Harekâtı (1940) 4, 10–11, **11**, **25,** 27–34
Tayfun Harekâtı(1941) 11, **12**, **30,** 32, 34
Polonya seferi (1939) 9, **17,** 17–19
SdKfz 251/6 Komuta Aracı **20**, **23** (22), **59**
Amerikan kuvvetlerine teslim oluşu 12, 46
Birinci Dünya Savaşı (1914-18) 4, 6–7
Yazarlık becerisi 5, 12, 13, 55, 58–59
A Ordular Grubu 45
Merkez Ordular Grubu 28, 42–43, 45, **45**
Kuzey Ordular Grubu 19, 42, 43, **45**
Güney Ordular Grubu 43, 45
Vistula Ordular Grubu 45, 46
Himmler, Heinrich **17,** 45, 46
Hitler, Adolf 5, **6,** 11, 12, **17,** 25, 30, 32, 34, 35–37, 42, 45, 46, 57, **57**, **58**
Hobart, Sir Percy Cleghorn Stanley 'Hobo' 50, 51
Hotchkiss 39 hafif tanklar **50**
Hoth, Hermann 9, 24, 25
Hühnlein, Adolf 57
Macaristan 43, 45, **45**
Halhin Gol Muharebesi (1939) 54
Kiev Muharebesi (1941) 10, 30
Kleist, General Paul Ewald von 20, 21, **23** (22), 24, 25, **29,** 32
Kluge, Günther von 28–29
Kriegsakademie (Harp Akademisi), Berlin 6
Kursk (1943) **41** (40), **43**
Liddell Hart, Basil Henry 47–50, 51, 58, 62
Luftwaffe 21, 24, 35, 37, 40
Lutz, General Oswald 7, 8, 12, 14, 15
Lüksemburg 21
Majino Hattı 9
Manstein, General Erich von 19, 55
Mekanize ve Zırhlı Birlikler 49
Meuse Nehri(1940) **18,** 20, 21, **23** (22), 24
Minsk (1941) 28, 29
Montcornet (1940) **23** (22), 24
Moskova (1941) 11, **12, 30,** 32, **32,** 34, **34, 36**
Mosley, Oswald 53
Nasyonal Sosyalist Motor Kolordusu (NSKK) 57
Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) 61
Bagration Harekâtı (1944) **45**
Barbarossa Harekâtı (1940) 4, 10–11, **11,** 16, **25, 28, 31** (30), **35, 39**
Typhoon Harekâtı (1941) 11, **12, 30,** 32, **32,** 34, **34, 36**
Zitadelle Harekâtı (1943) **41** (40), **43**
Pak 35/36 topları **48**
Pak 40 75mm topları **39**
Panter tankları *bkz* Panzer V *Panter* tankları
Panzer 35 (t) tankları **54**
Panzer 38 tankları **54**
Panzer *Beobachtungswagen* III **47**
Panzer I tankları 21, **37, 51**
Panzer II tankları 21, **28, 42, 48, 54**
Panzer III tankları 16, 21, **31** (30), 35, **35, 37,** 38, **51**
Panzer IV tankları **16,** 21, 35, **35,** 38, **38, 51**
Panzer V *Panter* tankları 38, 39, **41** (40), **43, 45, 60**
SdKfz 222 zırhlı araçlar **29**
SdKfz 251/6 Komuta Araçları **20, 23** (22), **59**
SdKfz 251/A yarı tırtıllı tanklar **15**
Tiger tankları 38, **40, 42, 43, 52, 61**
Tiger tankları 38, **40, 42, 43, 52, 61**
Tschischwitz, General Erich von 14
Tuhaçevski, Mareşal Mikhail Nikolayeviç 53–54
Tula (1941) 34
Versay Antlaşması (1919) **14**
Volckheim, Teğmen Ernst 13
Waffen-SS 35, 37, **39,** 40
silahlar
ayrıca bkz Sturmgeschütz taburları
Flak uçaksavar topları **19**
Pak 35/36 topları **48**
Pak 40 75mm topları **39**
Panzerjäger 47mm topları **37**
Wenck, General Walther 45
Birinci Dünya Savaşı (1914-18) 4, 6–7, 46, 51, 53
İkinci Dünya Savaşı (1939-45)
Dunkirk'ün tahliyesi (1940) 9, **19, 22,** 25, 27
Fransa seferi (1940) 9–10, **10, 18,** 19–27, **21, 23** (22), **27**
Bagration Harekâtı (1944) **45**
Barbarossa Harekâtı (1940) 4, 10–11, **11,** 16, **25,** 27–34, **28, 31** (30), **35, 39**
Tayfun Harekâtı (1941) 11, **12, 30,** 32, **32,** 34, **34, 36**
Zitadelle Harekâtı (1943) **41** (40), **43**
Polonya Seferi (1939) 9, **17,** 17–19
Zentralstelle Grenzschutz Ost (Doğu Hududu Güvenliği Merkez Dairesi) 7
Jukov, Mareşal Georgi Konstantinoviç 54
Schlieffen Planı (1914) 20
SdKfz 222 zırhlı araç **29**
SdKfz 251/6 Komuta Araçları **20, 23** (22), **59**
SdKfz 251/A yarı tırtıllı tanklar **15**
Smolensk (1941) 29–30, 30, **33**
Sovyetler Birliği
Ayrıca bkz Barbarossa Harekâtı (1940)
Tankların gelişimi 53–54
tanklar **31** (30), **39, 46**
İspanya İç Savaşı (1936-39) 15, 50
Speer, Albert 37
Stalingrad (1942-43) 35
Stülpnagel, General Otto von 14
Sturmgeschütz taburları 39–40, **42, 51, 62**
İkmal sistemi 21
T-34 tankları **31** (30), **39, 46**
tanklar, Fransız
Char B1 (bis) ağır tanklar **49**
Hotchkiss 39 hafif tanklar **50**
Rus tankları
T-34 tankları **31** (30), **39, 46**
Alman tankları ve zırhlı araçları
Zırhlı Personel Taşıyıcılar (ZPT'ler) **38**
Ferdinand/*Elefant* tank avcıları **35**
Panzer 35 (t) tankları **54**
Panzer 38 tankları **54**
Panzer *Beobachtungswagen* III **47**
Panzer I tankları 21, **37, 51**
Panzer II tankları 21, **28, 42, 48, 54**
Panzer III tankları 16, 21, **31** (30), 35, **35, 37,** 38, **51**
Panzer IV tankları **16,** 21, 35, **35,** 38, **38, 51**
Panzer V *Panter* tankları 38, 39, **41** (40), **43, 45, 60**
SdKfz 222 zırhlı araçlar **29**
SdKfz 251/6 Komuta Araçları **20, 23** (22), **59**
SdKfz 251/A yarı tırtıllı tanklar **15**
Tiger tankları 38, **40, 42, 43, 52, 61**
Tiger tankları 38, **40, 42, 43, 52, 61**
Tschischwitz, General Erich von 14
Tuhaçevski, Mareşal Mikhail Nikolayeviç 53–54
Tula (1941) 34
Versay Antlaşması (1919) **14**
Volckheim, Teğmen Ernst 13
Waffen-SS 35, 37, **39,** 40
silahlar
ayrıca bkz Sturmgeschütz taburları
Flak uçaksavar topları **19**
Pak 35/36 topları **48**
Pak 40 75mm topları **39**
Panzerjäger 47mm topları **37**
Wenck, General Walther 45
Birinci Dünya Savaşı (1914-18) 4, 6–7, 46, 51, 53
İkinci Dünya Savaşı (1939-45)
Dunkirk'ün tahliyesi (1940) 9, **19, 22,** 25, 27
Fransa seferi (1940) 9–10, **10, 18,** 19–27, **21, 23** (22), **27**
Bagration Harekâtı (1944) **45**
Barbarossa Harekâtı (1940) 4, 10–11, **11,** 16, **25,** 27–34, **28, 31** (30), **35, 39**
Tayfun Harekâtı (1941) 11, **12, 30,** 32, **32,** 34, **34, 36**
Zitadelle Harekâtı (1943) **41** (40), **43**
Polonya Seferi (1939) 9, **17,** 17–19
Zentralstelle Grenzschutz Ost (Doğu Hududu Güvenliği Merkez Dairesi) 7
Jukov, Mareşal Georgi Konstantinoviç 54

OSPREY

BÜYÜK KOMUTANLAR
- 07 -

Tarihin en büyük komutanlarının yaşam öyküleri, muharebe tecrübeleri, uyguladıkları taktikler ve stratejiler

THG
D997942
TBP

HEINZ GUDERIAN

Dünya tarihinin en büyük komutanlarını tüm yönleriyle inceleyen OSPREY Büyük Komutanlar Serisi, Heinz Guderian ile devam ediyor...

Genç Heinz, 13 yaşında subay olmaya karar verdiğinde İkinci Dünya Savaşı'nın en şöhretli tank komutanlarından biri olacağını tahmin edemezdi elbette.

Asker bir babanın oğlu olarak dünyaya gelen Heinz Guderian'ın orduya katılması sürpriz olmadı. Birinci Dünya Savaşı sürecinde muhabere ve telsiz iletişimi konusunda kendini yetiştiren ve dört başı mamur bir karargâh subayı olma azmiyle didinen Guderian, iki savaş arası dönemde zırhlı birlik savaşının gelişimi üzerine derinlemesine çalıştı. İkinci Dünya Savaşı'nın başında ise önce Polonya'da, ardından da Fransa'da kıtaları başarıyla sevk ve idare etti. Guderian savaşın bu döneminde sergilediği performansla yalnızca becerikli bir kurmay subay değil aynı zamanda yırtıcı bir arazi komutanı olduğunu da kanıtladı. Bunun üzerine emrindeki birlikler gelmiş geçmiş en büyük işgal girişimi olan Barbarossa Harekâtı'ndan önce Panzergruppe seviyesine yükseltildi. Harekâtın başlamasıyla birlikte Guderian'ın zincirlerini salıverdiği Alman tankları âdeta aç kurtlar gibi Rusya'nın engin topraklarına atıldı ancak 1941'in sonlarına doğru savaşın başından beri sürdürülen taarruz ivmesi yavaşlama emareleri gösteriyordu. Guderian'ın askerlerini yitirmek istemediği için Hitler'in emirlerini dinlemeyip geri çekilmesi ve bu yüzden Hitler tarafından görevden alınması da bu döneme denk gelir. Ancak Guderian için belki de henüz her şey yeni başlıyordu. İşlerin zora girdiği Mart 1943'te Zırhlı Birlikler Genel Müfettişi olarak görevlendirilen kurt generalden çok hayati bir talepte bulunuldu: Çorak Rus topraklarında hırpalanıp bitap düşen Alman panzerlerini eski görkemine kavuşturmak. Bu hedef uğuruna çok büyük yetkilerle donatılan Guderian derhal kolları sıvayıp işe koyuldu fakat geçen dört yılda pek az şey eskisi gibi kalmıştı. Temmuz 1944'te Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'na da atanan Guderian o dönemde Almanya'nın en güçlü kişilerinden biri haline geldi ancak görkemli "Panzer Generali"nin bile Almanya'yı bekleyen karanlık akıbeti engellemek için yapabileceği çok az şey vardı.

Bu çalışma Guderian'ın askerî yaşamına derinlemesine nüfuz etmekle birlikte onun gençliğine, başarılarının ardında yatan kişisel özelliklere, Erwin Rommel gibi "yıldız" komutanlardan ayrıştığı noktalara, Hitler ve Nasyonal Sosyalizm ile ilişkisine ve "Panzer birliklerinin babası" olduğu yönündeki efsanenin perde arkasına odaklanıyor. Guderian gerçekten de Alman zırhlı birliklerini inşa eden yegâne isim miydi? Bir Naziperver mi yoksa dönemin şartlarını kendi çıkarına göre kullanan bir fırsatçı mıydı? Savaşın ardından yayımlanıp yüksek satış rakamlarına ulaşan hatıralarında neleri itiraf edip neleri anlatmayı "gerekli görmedi?" Resimler, görseller ve detaylı haritalarla desteklenen bu çalışma okura belgesel havasında bir yolculuk sunuyor.

Kronik
₺35,00
KDV'den muaftır.
ISBN: 978-625-7631-34-1
kronikkitap.com kronikkitap
9 786257 631341